

OB DNEVU REPUBLIKE
VSEM DELOVNIM LJUDEM
ISKRENO ČESTITAMO

ŽELEZAR

JESENICE, 26. XI. 1966 ŠTEV. 47-48/VIII

Pozdrav republiki

Očrtavala se je že v obrisih vseh tistih ljudi, ki so pred rojstvom prve jugoslovanske države poglobljeno mislili o svobodi, zedinjenju in bodočnosti. Veliki Cankar je v najnevarnejših dneh dejal v ljubljanskem mestnem domu »ustvarimo si jugoslovansko REPUBLIKO«. Zato ga je avstrijska policija preganjala in sodišče obsodilo. Takšnih primerov snovanja bodočnosti, ki jo je za mnoge predstavljala edinole le republikanska državna ureditev, najdemo več ko dovolj že tisti čas, ko je živila jugoslovanska država šele v snovanju in mislih.

Ko je začela postajati zedinjena država južnih Slovanov stvarnost in ko so skoraj istočasno stopile v areno zedinjene sile delavstva, ki ga je zbrala v svoje vrste novoustanovljena Partija, je bila protiljudskim režimom kraljevina prav tako simbol, kakor je bila vodilo borcem za socialno pravičnost republikanska ureditev.

Enaindvajset let je moralo miniti, da se je zibelka protiljudskih režimov zrušila in pokazala vso svojo trhljost. Ko se je zrušila država in ko je zbežalo vse, kar je videlo jugoslovansko bodočnost v kraljevini, so se dvignili tisti, ki sta jih nekdanja država in kraljevina preganjali in začeli boj za republiko, ki je v njihovi hoče pomenila svobodo in socializem. Zato so nosili od prvih dni boja s seboj misel o socialistični oblasti in državi.

Dve leti je na naših tleh že tekla kri in sredi najhujše vojne vihere, daleč od velikih mest, brez udobnih stavb in brez osnovnih sredstev za takšno delo, se je v malo znanem odmaknjem mestecu neke noči rodilo dete stoletnega snovanja. Tvorci osvobodilnega boja so bili istočasno tvorci ustvarjanja republike. In tisto noč, konec novembra 1943, so ji položili temelje.

Cepprav smo bili sredi vojne vihere in so bile za ljudstva sveta premnoge stvari mnogo pomembnejše od tega, kaj snuje junaško ljudstvo Jugoslavije za tisti čas, ko bo potihnilo orožje, je novica o odločitvi v Jajcu prodrla hitro in daleč v svet.

Zelo jasno smo povedali, da se borimo za svojo svobodo in da prilagamo ogromen delež k skupnim naporom zaveznikov za uničenje fašizma. In prav tako smo povedali, da si bomo priborili takšno svobodo, kakršna bo ustrezala našemu ljudstvu in ne le njegovim zastopnikom. Po svetu so tisti novembrski korak dokaj pravilno ocenili in se zavedali njegove teže. Odtlej so vedeli, v katero smer bo krenila Jugoslavija in mnogim je bilo zelo težko priznati, da na naši nadaljnji poti najbrž ne bo mogoče nič več spremeniti, ker smo v tistem času postali tako svobodoljubna in tako pomembna sila, da je bilo na nas skoraj nemogoče vplivati s čim takim, kar bi ne bilo

davni sen našega ljudstva in kar bi bilo proti njegovim koristim.

Ocenjevalci sklepov in deklaracij, ki so nastali v Jajcu, so morali računati na trdnost v boju skovane vezi med partijo in ljudstvom in morali so računati, da je bila v Jajcu izrečena najlahtnejša misel do vojne zatiranega jugoslovanskega človeka, ki se je zavedel svojega položaja in mu ni bilo neznano, skozi kakšne žrtve in grozote vodi pot do počlovečenja, demokracije in prave ljudske svobode.

Naše ljudstvo je zares vedelo vse to in ve še danes. Kako dobro mu je bilo znano, da brez republike in socialistične ureditve ni napredka in boljšega življenja, je pokazalo v nadaljnjem boju za zmago, na volitvah v novembru tisočdevetstopeninštiridesetega in pozneje vsako leto do današnjih dni skozi delovne napore in delovne zmage.

Zmaga republike, kakršno je zasnovalo ljudstvo in so ji položili temelje pred enaindvajsetimi leti najpogumnejši sinovi jugoslovanskih narodov, zmaga socializma in zmaga demokracije je pomenila tako globoko politično in družbeno preobrazbo naše dežele, da je danes že tvegano delati primerjave s starim stanjem. Prav tako je zmaga socialistične republike pomenila začetek čisto drugačnega gospodarskega razvoja naše dežele. Ljudje, ki prihajajo k nam po dveh desetletjih, nam odkrito priznavajo, da naše dežele in naših razmer več ne prepoznajo. Toliko smo v tem času zgradili in deželo tako močno preoblikovali. Vse to je ustvarilo osvobodeno ljudstvo v pogojih socialističnega napredka, v razmerah, ki so mu bile omogočene zato, ker si je najprej izvojevalo svojo socialistično republiko in skoznjo uresničilo svoj stoletni sen.

Zaradi vsega tega tudi vemo, kam vodijo naša nadaljnja pota in ostajamo zvesti tistim načelom, ki so pred enaindvajsetimi leti prišla tako močno do izraza v malem bosanskem mestecu. Takrat smo se bojevali. Ne zato, ker bi bili boja željni. Zato, ker smo hoteli svobodo in mir. In mir želimo prav tako iskreno tudi danes in ga bomo želeli zmeraj. Ne le želeli. Tudi delamo vse, kar je v naših močeh, da bi lahko živeli v miru. Živeli v miru — ne le mi, ampak vsa ljudstva sveta. Prispevek naše dežele k svetovnemu miru ni tako majhen, da bi ne bil opazen. Ves svet pozna našo deželo in ve, kolikšne napore vlaga zato, da bi bilo človeštvu v bodočnosti prizanešeno z najstrašnejšim.

Zato tudi jugoslovanski ljudje zelo dobro vemo, kje je naše mesto in kje je naša bodočnost. V miru in socializmu. Zaradi tega dvojega smo si ustvarili svojo socialistično republiko in zaradi tega obnavljamo spomine na naše žrtve in napore v preteklosti ter vemo, po kakšni poti bomo uresničevali svojo bodočnost.

France Žvan

Poškodbe pri delu

TALILNICE

MARTINARNA

Franc Ambrožič, nakladalec starega železa, je ravnal staro železo v koritnih vozovih in si pri tem poškodovao desno roko.

Esad Coralič, ponovčar, se je pred brizgajočo žlindro umaknil na livni voz, toda žlindra ga je kljub temu opekla na peto desne noge.

Peter Justin, kovač, je popravljal klešče za zapenjanje ingotov in si pri tem poškodovao tretji prst na desni roki.

Mustafa Hodžič, jamski pomočnik, je zalival kanalsko opeko s stekleno vodo, ki mu je brizgnila v desno oko ter ga opekla.

Andrej Zalokar, vlagalec, je pri sestopanju z vlagalnega stroja padel in si poškodovao levo roko.

Rudžija Mujadžić, jamski pomočnik, je bil pri prenašanju opeke za lijake nespreten in si je z opeko poškodovao mezinac na levi roki.

Hase Borić, pomočnik čistilca preboda, je z železnim drogom čistil žleb in si pri tem, ko mu je drog zdrsnil iz rok, poškodovao desno roko.

ELEKTRO JEKLARNA

Smail Kačar, jamski pomočnik, je z žerjavom in s kleščami za zapenjanje ingotov le-te nakladal na vozove. Pri tem si je poškodovao prst na desni roki.

Suljo Gorinjac, jamski pomočnik, si je pri vlivanju, ko je proti koncu jekla brizgalo iz ponovce, opeklo zapestje na levi roki.

LIVARNE

Vinko Zupan, čistilec litine, si je pri brušenju z ročnim brusilnim strojem, ko je z roko udaril ob kokilo, poškodovao zapestje leve roke.

B. Pančur

Naši mladinci

Prejšnji teden so imeli mladinci Javornika I redno letno konferenco, na kateri so, kot je to že v navadi, pogledali malo nazaj in se pripravili za pot naprej.

Tako se je izkazalo, da je imela ta organizacija v preteklem letu mnogo težav, ki so se pokazale tudi na konferenci sami, saj se je udeležilo od 100, šele po drugem sklicu, le dobra četrtina članov.

Poročilo starega odbora je bilo, kakor je po delu pač moglo biti, zelo kratko. Vse v eni osebi, čeprav je odbor štel pet članov. Med razpravo, ki je bila na žalost zelo zadržana, saj so govorili največ gostje, pa si lahko slišal, da je bilo v tej enoti v letu nazaj obračunanih šest mladih ljudi. Glavni vzrok je bila pijača. To je zelo žalostna bilanca organizacije, tako močne po številu. Žalostno za same mladince, še bolj žalostno za vse organizacije v enoti in nič manj za mladinski komite v železarni.

Če bi, denimo, vsaj vseh pet mladincev, kolikor jih je bilo v odboru,

delalo le toliko, kolikor je delalo šest obračunanih mladincev v gostilnah, bi bila slika verjetno drugačna. Seveda pa so, to je jasno, vmes razne težave.

Na konferenci so bili mladinci mnjenja, da je za ta obrat značilna nedelavnost mladinske organizacije, tako značilna, da se temu ne da pomagati. Pozneje pa so ugotovili, da petčlanski odbor le ne more obvladati tako širokega področja, kot je težka proga s tehtnico, lahke proge, adjustaža in še čistilnica. Prav zaradi tega so se zmenili, da bodo odbor povečali na devet članov. Tako bodo imeli dosti več stikov po posameznih izmenah in dneh. Dokler ne bodo uspeli, da bi bili članski sestanki obiskani, je verjetno to najboljša rešitev. Po drugi strani pa tudi organizacije v obratu ne bodo smele prepuščati tega vprašanja stihiji. Vse premalo je, da pride na konferenco sekretar ali predsednik, potem pa jih puščamo, da se lovijo in životarijo sami. Všeč mi je bil predlog starega

predsednika, naj bi v prihodnje vabili predsednika mladinske organizacije na seje sindikalnega odbora, kot tudi na seje DS DE. Kar se tiče sindikalnih sej, je to v redu. Za seje DS DE pa vabilo ni potrebno, saj na vsako sejo predsednik javno z lepom vabi ne samo predstavnike organizacij, pač pa vse proizvajalce. Člani DS DE pa so še posebej obveščeni. No, če se še samo govori o tem, je nekaj, morda, bo imel novi odbor v teh stikih več sreče.

Na konferenci so člani omenili nekaj zadev, ki kažejo na to, da se vsaj nekateri ne zanimajo samo za dinar in gostilno. Tako jih zanima možnost za šolanje, za pridobitev raznih kvalifikacij s tečaji, kakor tudi šport. V razpravi so bili sicer skromni, pokazali pa so le, da imajo precej želja. Manjka jim samo nekoga, ki bi to hotel in znal postaviti prednje, tako da bi jim bilo dosegljivo. Ne gre toliko za vprašanje denarja, niti prostorov, gre samo za voljo in trmo nekaj ljudi, ki naj s prirejanjem raznih akcij usmerijo mlade, sebi enake, v delo, učenje, šport in zabavo.

Mlad človek se rad uveljavlja, zato se ga napije, da je vesel in korajžen. Pusti si rasti dolge lase, ker se tako

loči od drugih in ga ljudje gledajo. Čudno, da še nismo srečali mladega fanta v »kikli«; verjetno zaradi dolgih las to ne bi bilo več uveljavljanje, saj bi bil potem fant pač, no, saj v grobem, deklet.

Naši mladinci poskušajo pač tako, kakor znajo. Če si sam, delaš kar hočeš, samo da ti je prav, čisto drugače pa je, če imaš pred seboj polno sebi enakih, pa jim moraš nekaj povedeti, moraš znati brati iz njihovih oči in besed, česa si želijo in po teh željah organizirati akcije, ki naj mladim ljudem bolj koristijo kot dolgi lasje, kriminal in pijača. To je pa težje, precej težko, vsaj na začetku. Ne znajo, ker jih tega niso naučili v šoli, niti mi.

Mladinci so si na tej konferenci izbrali nov, močnejši odbor, od katerega je veliko odvisno, kako bo živele, kako se bo usposabljal za delo in življenje sto mladih ljudi. Če jim uspe organizacijo poživiti, jo vsestransko aktivizirati, se bodo naši nasledniki lahko boljše in lepše uveljavljali kot doslej. V tem primeru tudi blagajnik ne bo imel težav s pobiranjem članarine, kakor je bilo v minulem letu, saj bodo mladinci vedeli, da je to njihova organizacija, ki živi in dela le zanje. Jaka

Po skupni seji občinskega komiteja in komiteja ZKS železarne Jesenice

22. novembra je bila skupna seja obeh komitejev Zveze komunistov v naši občini. Prisostvovali so ji tudi sekretarji osnovnih organizacij Zveze komunistov iz železarne, komunisti iz gospodarske komisije pri centralnem delavskem svetu in člani komisije za družbeno ekonomsko vprašanja pri Občinskem komiteju ZK.

Osnovni namen seje je bilo ocenjevanje delovanja Zveze komunistov v železarni in občini po predhodnih dveh sejah in sprejetju sklepov, ki zavezuje člane Zveze komunistov k aktivnemu udeleževanju pri oblikovanju gospodarjenja v reformnih pogojih. Komunisti kot družbeni delavci so v času po sprejetju sklepov vodili niz akcij za oblikovanje takšnih konkretnih odločitev, kakršne zahtevajo dobra proizvodnja, dobro gospodarjenje in ustrezen materialni položaj delovnega človeka. Na seji so ugotovili, da se kažejo začetni uspehi, vendar pa bo treba računati z dolgotrajnimi napori in mnogo bolj poglobljenim delovanjem, če kani- mo uresničiti tiste cilje, h katerim nas obvezujejo sprejeti sklepi.

Ponovno je bilo ugotovljeno, da med neposrednimi proizvajalci ni bilo prigovorov k vsebini in duhu sklepov. Nasprotno. Mnogi delovni ljudje in nikakor ne samo člani Zveze komunistov so jih v celoti pozdravili. Že v samem začetku pa je bil izražen dvom v to, ali bo iz sprejetih sklepov kaj nastalo in ali jih bo mogoče uresničiti. Ta dvom obstaja še danes. Zato so na torkovi seji prav temu vprašanju posvetili precej pozornosti.

Noben sklep se ne uresniči sam in nemogoče ga je ures-

ničevati tako, da ga osvoje ljudje v določeni službi in ga potem »od zgoraj« posredujejo kolektivu. Vsaka odločitev mora dozoreti v zavesti širokega kroga ljudi, mora iti skozi trd boj mnenj in mora zmagovati ob podpori trdih argumentov ter se nazadnje izoblikovati v zavesti kar največ ljudi kot potreba. Iz te zavesti potem lahko dozori družbena akcija, ki ruši zastarelo, nesodobno, negospodarno, birokratsko in nedemokratično. Izgleda pa, da s takšnimi stvarmi še ne računamo dovolj. Marsikje še vedno čakamo, da bodo pametne ideje prišle in zmagale same po sebi in da jim ne bo treba z lastno dejavnostjo odpirati ter krčiti poti.

Pogosto zasledimo pojave, da smo za sklep toliko časa, dokler je le-ta deklaracija, vendar se hitro distanciramo od njega, ko prerese v stvarno akcijo in ko se začne spreminjati v neposredno prakso. Na seji je bila poudarjena potreba po enotni zavesti in akciji, v kateri bo treba ovrednotiti skozi borbo mnenj vsakršne konkretne odločitve, ki se bodo porajale na osnovi že sprejetih sklepov. Brez široke fronte, na kateri se bodo znašli kot branilci naprednih položajev vsi člani Zveze komunistov skupaj z demokratično in napredno mislečo sredino delovnih ljudi, ne bo mogoče uresničiti nobenega sklepa, pa naj bo še tako življenjsko neodložljiv in za naše delo, gospodarjenje ter življenje še tako neobhoden. Zato si ne bomo mogli privoščiti stanja, da posamezniki sprejete sklepe pozdravljajo, niso pa pripravljeni narediti dovolj za njihovo uresničitev. Vsak član delovnega kolektiva in

vsak član Zveze komunistov je samoupravljevalec in tako oblikovalec razmer ter odnosov znotraj delovne organizacije. Od vsakega torej v neki meri zavisi, kako bo potekala družbeno ekonomska reforma pri nas.

Upravičeno pa je treba smatrati, da pomenijo sklepi, sprejeti na prejšnjih dveh sejah, prav začetek reforme znotraj železarskega kolektiva. Na torkovi seji ni bilo prejšnjim sklepom ničesar

danega, ker so udeleženci delili enotno mnenje, da so sklepi dovolj celoviti in obsegajo vsa vprašanja, ki so za daljši čas v železarni življenjskega pomena. Dogovorili so se samo za nekatere oblike nadaljnjega delovanja in nekatere v sklepih izražene misli poglobili ter ponovno izbistрили.

Zatorej pričakujemo, da bo torkova seja pomenila pobudo za stopnjevanje takšnega delovanja, ki je za uresniči-

tev že sprejetih sklepov zelo potrebno in nujno. Da bi delovanju sproti sledili, ga spodbujali in ocenjevali, so bili udeleženci sporazumni, da je treba vztrajati na etapnih obračunih, kakršen je bila tudi torkova seja. Naslednji tak obračun bo konferenca Zveze komunistov železarne v januarju 1967. O poteku seje in izrečenih mislih bomo pisali več v prihodnji številki »Železarja«.

P. G.

Dejanski stroški prevoza s tovornjaki TAM 8500

Le nekaj mesecev vozijo tovornjaki iz valjarne Bela v valjarno 2400 in že se je pokazala izredna praktičnost in sposobnost teh vozil. Kot smo že poročali, zlahka obvladamo velike količine prevoza v dveh izmenah.

Ker je ta način prevoza vložka na tako kratki relaciji edinstven in prvi primer v železarni, mnogi člani kolektiva vprašujejo, kakšna je cena nasproti cenam prevoznikov avto podjetij in cenam privatnih prevoznikov.

V ta namen smo izračunali dejanske stroške. Pri tem smo upoštevali stopnjo amortizacije 10 % in vse ostale stroške na celoten park, ki je v obratovanju in v rezervi. Stroški znašajo na uro 5.079.— S din. Privatni prevozniki, v kolikor je nujno, da se vključijo v prevoze, računajo 7.000.— S din na uro, prevozno podjetje pa 9.500 S din na uro, pri tem pa lahko prepelje le 8 do

12 ton. Naši tovornjaki prevažajo po 30 ton v enem ciklu. Izračun prevoza po železnici z Belškega polja preko postaje Jesenice do valjarne 2400 bi pokazal še neprimerno večje stroške.

Gradnja lastne tirne povezave med Belškim poljem in postajo Javornik bi zaradi kompliciranosti izvedbe zahtevala ogromne investicije. Poleg tega bi se tudi pojavili tehnološki problemi v valjarni 2400 zaradi močnega dovoza in odpreme na enem in istem tiru. Ker so stroški gradnje samo otipljivi, ni smiselno podajati računov.

Laško trdim, da bi bila tudi ta varianta dražja. Opiramo se lahko na dejstvo, da v sodobni industriji prav zaradi ekonomičnosti, hitrosti, gibljivosti hitre zamenjave, talna transportna sredstva, kamor spadajo motorna cestna vozila in viličarji, močno izpodrivajo industrijsko železnico. Konkurenca je pač v tem, da talna transportna sredstva opravijo hitri in direktni prevoz, medtem ko mora tirno sredstvo opraviti nešteto manevrskih operacij, da pride na zahtevani kraj.

N. Bernard

Bodimo dosledni in natančni

Pred nekaj dnevi sem v lokalnem avtobusu Jesenice — Koroška Bela nehote prisluškoval razgovoru dveh mlajših, ki sta le preveč poniževalno govorila o delavcih iz drugih republik, zaposlenih v železarni in drugih gospodarskih organizacijah na Jesenicah. Ni bil moj namen, da bi se vmešal v ta razgovor, a zdi se mi, da včasih le preveč podcenjujemo delavce iz drugih republik, ki so se pri nas zaposlili. Če se nekateri ne znajdejo v naših razmerah, moramo pač poiskati vzroke. Niso vedno sami krivi. Že večkrat smo govorili o tem, da premalo skrbimo za primerno vzgojo letih, da so morda preveč prepuščeni samemu sebi in tako zaidejo nujno na stranska pota. Nekateri se kmalu prilagodijo našim razmeram in navašdam. Gotovo nihče ne bo zagovarjal tistih, ki razgrajajo in povzročajo škodo. Poskrbeti pa moramo, da se bodo poštene delavce iz drugih republik počutili med nami kot med svojimi, ker bomo le tako lahko odpravili včasih prevelika nasprotja, ki se pojavljajo.

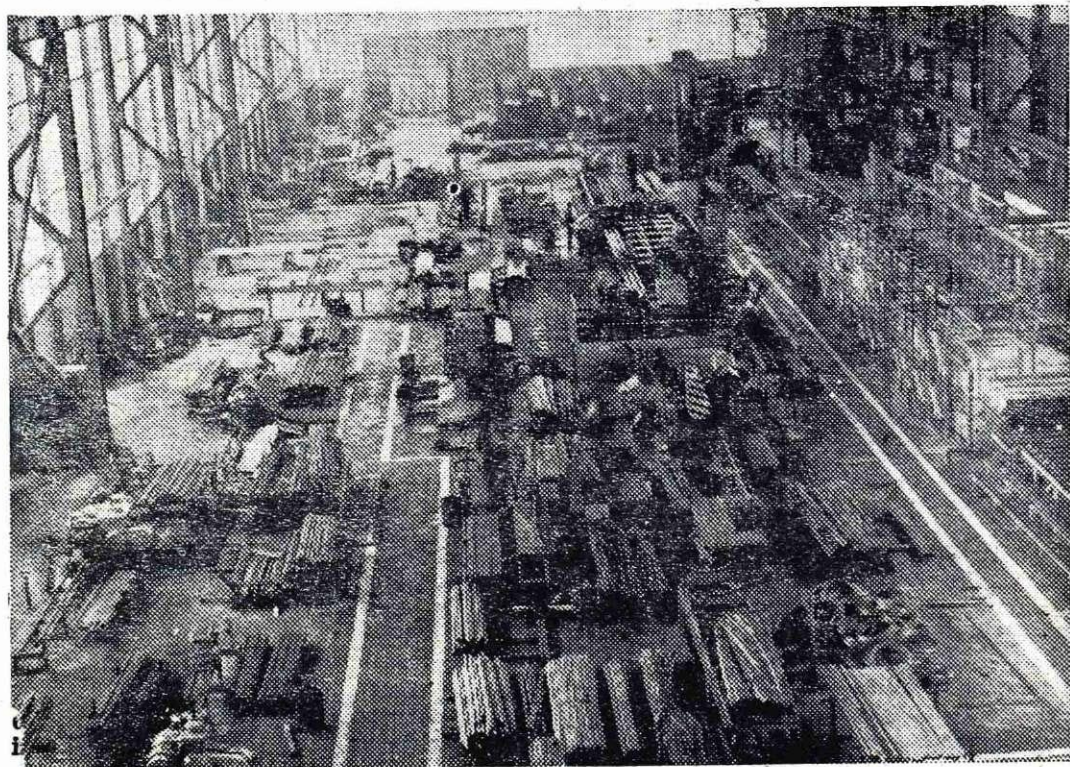
Tudi pripombo enega izmed obeh v avtobusu, da so to povečini slabi delavci, je težko sprejeti. Saj so vendar v železarni, kjer sta tudi oba omenjena zaposlena, to sem lahko razumel iz razgovora, samoupravni organi, ki morajo poznati delovno sposobnost vsakega posameznika. Gotovo ne bodo trpeli v svoji sredi ljudi, ki niso pri delu dovolj prizadevni.

SS

POJASNILO

V 46. številki »Železarja« smo na 14. strani objavili spominski članek ob obletnici Čufarjevega rojstva. V članku bi moralo biti pravilno napisano, da je padel 10. avgusta 1942 in napako s tem popravljamo.

Dopisujte
v »Železarja«

Obzled na dvorano jeklovleka na Belškem polju

Kje so vzroki za slabo vzdušje v železarni

V zadnjem času je čutili v našem kolektivu dokaj slabo vzdušje. To vprašanje so začeli nekateri obravnavati tudi v »Železarju«. Ker menim, da je to aktualen problem, želim osvetliti nekaj vzrokov, ki botrujejo takemu vzdušju.

V statutu železarne je zapisano, da so organi delavskega samoupravljanja tisti, ki morajo biti redno in pravilno obveščeni o dejanskem stanju v delovni enoti. Posebej je poudarjeno, da morajo zbori delovnih enot odobriti in potrditi vse delovne in družbene operacije v delovnem kolektivu. Skratka, zbor delovne enote je po statutu dobil status najvišjega organa neke delovne skupnosti. Ker pa ta organ ne dela, se poraja vprašanje, kdo je odgovoren za nastajajoče probleme, ki jih ne rešujemo vedno pravočasno in se kopičijo, ko se jih nabere veliko, pa izbruhnejo na dan v obliki prekinitve dela. Če bi vprašali tiste, ki so odgovorni za sklicevanje in delo zborov, bi odgovorili, da med proizvajalci ni dovolj zanimanja za to in da se zborov enostavno ne splača sklicevati. Dejstva pa govore, da temu ni povsem tako. Če bi bili dnevni redi sej organov samoupravljanja bolj pripravljeni, če bi bile seje redne, če bi odgovorni iskali pomoč pri slehernem članu kolektiva itd., itd., bi se nam verjetno sklicevanje zborov in sej drugih organov samoupravljanja splačalo. To sicer ni nič novega, o tem smo že veliko pisali in govorili, toda naredili premalo. Praksa kaže torej, da bo treba na tem delati bolj učinkovito in sistematično, ker bomo s tem odstranili vzroke slabega razpoloženja in delovnega poleta v kolektivu. Vse bolj kaže, da bomo morali posa-

meznikom onemogočiti samovoljno in ne zmeraj koristno komandiranje, saj imamo dovolj izkušenj in vemo, kje in kaj se da več in boljše narediti. To lahko naredimo edino na ta način, da na zborih delovnih enot redno in resnično obravnavamo proizvodne in kvalitativne probleme ter da sprejemamo in upoštevamo izboljševalne predloge neposrednih proizvajalcev, ki že leta in leta delajo pri strojih in vedo, kaj lahko stroj naredi, če je redno vzdrževan in s kakšnimi pripomočki ali izboljšavami, ki jih prav oni predlagajo, bi lahko naredili več, vendar ti predlogi niso zmerom upoštevani.

Poznam sodelavca, ki že dalj časa ponuja skicirane izboljševalne predloge in obljublja, da z njimi lahko občutno izboljša izplen od 15 do 20 % pri nekem izdelku. Obenem pa bi bilo delo nemoteno in kvalitetno. Vendar vodilni njegove predloge uporno odklanjajo, češ da to sami vedo, čeprav hkrati ugotavljamo, da se nam izplen pri tem izdelku od časa do časa celo poslabša. Da bi dokazali, da njegovi predlogi niso pomembni, so mu onemogočili redno napredovanje, čeprav ima odgovarjajočo kvalifikacijo.

Torej raje ugotavljamo, da moramo Nemcem plačati kazen, ker nismo pravočasno dobavili s pogodbo določene pocinkane pločevine in predlog se nanaša največ na izdelavo te dimenzije, ki je včasih brez potrebe delamo

s 60 do 70 % izplenom, kakor da bi priznali ter sprejeli predlog človeka, ki jim ni pri srcu.

Take in podobne probleme moramo začeti reševati bolj učinkovito, potem sem prepričan, da se medsebojni odnosi ne bodo kalili, kot ne vzdušje, kar zelo vpilva na odnos do dela, s tem na proizvodnjo in naše osebne dohodke in življenjsko raven.

Čakajo samo še na transportni in elektrodni oddelek

V pisarni Izvršnega odbora sindikalne organizacije smo se pozanimali o odkupu in razdeljevanju abonmajskih kart za gledališke predstave.

Uslužbenka, ki je imela z abonmajskimi kartami največ dela, nam je povedala, da je sindikalna organizacija prejela 300 kart in sicer po 100 kart za red sobota, nedelja in četrtek.

Za abonmajske karte je v nekaterih delovnih enotah vladalo precejšnje zanimanje. Tako so jih na prometnem oddelku in v martinarni vzeli več kot so planirali. Premalo zanimanja za abonmajske karte pa so pokazali na Javorniku, saj sindikalni od-

bori v starih valjarnah za abonmajske karte sploh niso bili zainteresirani in je le sindikalni odbor valjarne Bela vzel predvideno število kart in jih ponudil članom kolektiva.

Izmed jesenskih obratov nista dvignila abonmajskih kart kot je bilo predvideno po planu le sindikalna odbor v elektrodnem in transportnem oddelku. Pretekli ponedeljek je imela uslužbenka Anica Jamnik na razpolago le še 18 abonmajskih kart, zato je prav, da sindikalni odbori poskrbijo za odkup in karte ponudijo sodelavcem.

— or

Obvestilo Plavžarjem

Organizacija Zveze borcev terena Plavž prireja v počastitev dneva republike v soboto, 26. novembra, ob 19. uri zvečer v sindikalni dvorani v kurilnici proslavo z družabnim večerom. Organizacija Zveze borcev vabi prebivalce, da se proslave udeležijo v čim večjem številu.

je bilo zapravljenih, ko sta se občina in železnica tožili, kje bo zgrajen novi podvoz.

Kljub iskanju uradnih podatkov o tem nisem mogel dobiti, neuradno pa je šlo menda za milijone. Kakšna bi bila ta vsota, če upoštevamo še obresti za neizkoriščena investicijska sredstva in dejstvo, da smo zaradi tega podvoz zgradili dve do tri leta pozneje in je bil zato precej dražji.

Za ta denar bi lahko zgradili krasen nadvoz na Prešernovi cesti in most čez Savo. Naj dodam še to, da kdor je strugo Save preusmerjal levo in desno, naj to tudi uredi. Toda na žalost nimam dosti upanja, da bi jo sedanjí vodilni uslužbenici občine uredili, ker so preveč povezani z Gradisom, ker če bi to hoteli, bi to lahko že uredili.

Anton Salika

Delovni častitljivost v praznikih

Oddelek za gospodarstvo, gradbene in komunalne zadeve skupščine občine Jesenice odreja ob praznovanju dneva republike naslednji obvezni minimalni ploslovni čas:

V PONEDELJEK, 28. novembra, morajo biti odprte vse prodajalne do 19. ure, samopostrežne trgovine pa kot običajno ob delavnikih. To velja tudi za mesnice, obrtne delavnice in slaščičarne. Trafike poslujejo ta dan po običajnem delovnem času.

V TOREK, 29. novembra, so zaprte vse prodajalne.

V SREDO, 30. novembra, so lahko neobvezno odprte prodajalne, ki so sicer odprte ob nedeljah, trafike pa naj poslujejo z nedeljskim poslovnim časom.

Delovne organizacije pozivamo, da za praznik primerno okrasijo izložbe, uredijo zunanost poslovnih prostorov in okolice.

SOS s Hrušice

Prebivalci Hrušice, ki stanujejo na desnem bregu Save, imajo ob poplavih precej težav. V enem letu je Sava kar trikrat odnesla most. Takoj po prvi poplavi v lanskem letu je krajevna skupnost Hrušice zgradila most v vrednosti 500.000 S din. Čez deset dni ga že ni bilo več in ves trud ter stroški so bili zaman. Prebivalci Hrušice, večinoma naši sodelavci, so se odločili in zgradili zasilno brv, ki so jo zelo pogosto uporabljali. Brv je bila dobrodošla prebivalcem, kadar so hodili nakupovat v trgovino, če so hoteli na avtobusno postajališče, v službo, otroci pa v šolo. Ob zadnji poplavi je voda odnesla še to brv, razen tega pa polovico novega mostu, ki ga je po naročilu skupščine občine Jesenice začelo graditi gradbeno podjetje Gradis.

Minili so trije tedni, odkar nas je presenetila reka Sava. Toda prebivalci Hrušice z desnega brega Save še vedno čakajo, kdo jim bo pomagal in zgradil vsaj zasilno brv, ker vedo, da pozimi ne bo mogoče zgraditi novega mostu. Žal so vsa pričakovanja zaman in majhni otroci morajo hoditi iz šole in v šolo po dolgi poti od Jesenic. Podmežakljo in potem do Hrušice. Isto pot uporabljajo vsak dan tudi naši sodelavci, ki hodijo iz službe v službo. Kaj bo, ko bo zapadel sneg. Kako se bodo šolarji in ostali občani prebijali po zasneženi poti do Jesenic. Negodovanja so upravičena, kajti doslej še ni nihče izpolnil obljub skupščine občine Jesenice, ki je obljubila, da bo ukrenila vse potrebno, možno pa je tudi, da bo Sava spet narasla in nas presenetila. Ne smemo pozabiti, da tudi na desnem bregu Save na Hrušici stanujejo nanci občani.

-neija,

Vzroki nastale škode ob letošnji poplavi

V zvezi s člankom v 4. številki »Železarja« pod naslovom »Ljudem ni vseeno, kam je usmerjena Sava« bi hotel povedati tudi svoje mnenje.

Ze po lanskeletni poplavi sem na merodajnih mestih na občini in pri Gradisu pojasnjeval vzroke, zakaj je do poplave prišlo. Nisem našel razumevanja, zato smo se s stanovalci desnega brega Save pritožili na Izvršni svet SRS. Ker nismo dobili takoj odgovora, sem obiskal poslanca za jeseniško področje in mu vso zadevo podrobno razložil. Na osebno intervencijo smo dobili od komisije za prošnje in pritožbe pri Izvršnem svetu SRS odgovor, da kdor je škodo povzročil, naj jo tudi povrne. S tem odgovorom sem šel k predsedniku občinske skupščine in zahteval, naj Gradis uredi strugo Save. Na začetku je predsednik obljubil, da bo posredoval pri Gradisu. Obenem

smo stanovalci desnega brega Save želeli, da bi obnovili leseni most za pešce, ki ga je lanskeletna poplava odnesla. Obljube so bile vsestranske, ko pa jih je bilo treba uresničiti, je bil Gradis prvi, ki je ni izpolnil, za njim še občina in le SGP Sava je ostalo pri svojem stališču, da prispeva material za obnovo mostu. Ne morem razumeti, da merodajni na občini ne podpirajo želja in potreb prebivalcev desnega brega Save s tem, da bi jim omogočili najbližjo pot do centra Jesenic, čeprav nas je tam preko 500 prebivalcev.

Kar pa se tiče samovoljnega preusmerjanja Save, lahko na žalost dodam samo to, da si posamezni vodilni ljudje pri podjetjih lahko dovo-

lijo, kar hočejo, ker imajo podporo pri merodajnih občinskih organih. Vse pritožbe nič ne zaležejo, potem pa se čudimo, zakaj ljudje ne obiskujejo zborov volivcev, saj nimajo kaj tam iskati, ker je že vse prej dogovorjeno in sklenjeno. Osebnostno smatram, da je skrajni čas narediti konec takemu načinu.

Rad bi omenil še to, da je občina ob zgraditvi novega železniškega podvoza zaprla nadvoz na Prešernovi cesti, češ, da novi podvoz vse nadomešča. Praksa kaže, da se motijo. Ze pred več kot tridesetimi leti, ko je bilo na Jesenicah več kot polovico manj prebivalcev, je imelo železniško vozlišče tri nadvoze in en podvoz. Sedaj pa mislimo, da smo z enim podvozom vse uredili. Javno vprašujem, koliko milijonov

Kdo je odgovoren, da je Sava zopet rušila

Ob povodnji prve dni novembra v sosednih državah in pri nas so nastale ogromne škode. Za nas je občutna škoda na objektih in na izgubljeni proizvodnji. Del škode, ki je nastala na naših osnovnih sredstvih, bo krila zavarovalnica. Utrditve obrežja Save so še v garanciji in nam jih morajo popraviti izvajalci. Kljub temu je prav, da vprašamo, kaj smo ukrenili, da ob katastrofalnih vodah ne bi več prišlo do škode, ali da bi bila ta vsaj čim manjša.

Na območju železarne je v strugi Save nekaj kritičnih točk, ki so že doslej zahtevale rešitve. Ker vsa leta do lani ob visokih vodah ni bilo večje škode in ker ob strugi Save nismo imeli pomembnejših objektov, se za to ni nihče posebej menil.

Prvi resnejši projekt utrditve obrežja je nastal z gradnjo črpalnice. Ta utrditve je pa bolj zajetje podtalnih vod, ki se stekajo v strugo, kot pa namen utrditve obrežja. Ob gradnji akvadukta se je pokazala potreba, da na odseku gradnje reguliramo desni in levi breg. Projekt je bil izdelan 1962. leta in 11. julija 1962 potrjen. Projektant je bilo podjetje inženirski biro ELEKTRO-PROJEKT Ljubljana. Projekt je bil delno izveden ob samem akvaduktu na levem obrežju, na desni strani pa ni bilo opravljeno nobeno delo.

Dne 29. VII. 1963 smo se obrnili na nekatera podjetja, ki bi prišla v poštev kot izvajalci, za ponudbe za gradnjo cevovoda hladilne vode Jesenice—Bela.

Dokumentacijo je pripravil projektivni biro naše železarne. Dne 18. novembra 1963 je bila dana novemu projektantu — projektivnemu podjetju Kranj projektna naloga za izdelavo projekta energetskega voda Jesenice—Bela. Ker pa nekateri parametri niso držali, je bila imenovana posebna komisija, ki je izdelala novo projektno nalogo. Komisijo so sestavljali trije člani energetiki in predstavnik projektivnega biroja, vsi iz naše železarne. Zapisnik je bil narejen 11. decembra 1963.

Iz korespondence in zapisnikov je razvidno, da je bil o vseh zadevah projektiranja sproti obveščen energetski oddelek našega podjetja. Med projektiranjem in gradnjo je bila izmerjena tudi nosilnost tal. Meritve je izvedel Zavod za raziskavo materiala Ljubljana.

Vezano na projekt cevovoda je bil izdelan tudi projekt zavarovanja desnega brega Save ob železarni. Projektant je bil isti, to je projektivno podjetje v Kranju.

Tehnična kontrola je bila opravljena in dela oddana v izvedbo.

Projekt je zajel desno obrežje Save, približno od

točke, ki je okrog 50 m nad skalo, ob kateri se začne sedanje zavarovanje nad kisikarno. Zavarovanje je bilo predvideno do malo pod lesenim mostom, ki ga je odplavila zadnja povodenj.

V celoti dela po tem projektu tudi niso bila nikoli izvedena. Utrjen je bil samo desni breg Save na območju gradbišča kisikarne in del pod železniškim mostom. 2. septembra lani je visoka voda del teh utrditve porušila. Ker dela še niso bila prevzeta, je moral izvajalec, oziroma njemu zavarovalnica, škodo odstraniti na svoje stroške.

Začeli smo dvomiti o strokovnosti projektantskega podjetja in projektantov. Da bi dobili čim bolj nevtralno oceno, smo povabili priznane strokovnjake za vode inž. Karla Puppisa, svetnika na sekretariatu za industrijo SRS. Sestavljena je bila mešana komisija predstavnikov izvajalca, projektanta in našega podjetja.

V zapisniku z dne 7. septembra je komisija ugotovila med drugim: »Desni naravni breg od železniškega mostu pa do točke 61 je porušen v taki meri, da je prišlo do drsenja obeh cevovodov ter opornega zidu. Poškodba brega je po mnenju komisije nastala zaradi vpliva levega brega, ob lurgiju, ki ga železarna zasipava z žlindro. S tem je nastal na tem kraju obrežni nos, ki je usmerjal matico visoke vode na omejeni poškodovani kraj. Na drugem mestu zopet navaja: »Tako so nastale nenormalne krivine in ožine, od katerih je najbolj izrazita desna krivina pod kisikarno, še bolj pa krivina na levem bregu pod lurgijem, kjer je Sava zožena že preko vseh možnih meja. Komisija smatra, da nikakršen objekt ne more vzdržati erozijo vode na teh krajih.«

Uprava osnovnih sredstev je poslala kopije tega zapisnika vsem odgovornim na upravi podjetja.

Prvi poplavi je sledila druga visoka voda dne 29. sept. 1965. Na priporočilo prve komisije in po posvetu na kolegiju pri glavnem direktorju smo sklicali novo komisijo za ugotovitev stanja z ističasnim namenom, da oddamo projekt za sanacijo in dokončno ureditev struge Save strokovno najbolj poklicanemu projektantskemu podjetju: Podjetju za urejanje hudournikov Ljubljana.

Komisijo so sestavljali inž. Boris Delak — Zavod za vodno gospodarstvo SRS, inž. Drago Justin in inž. Franc Robič — Podjetje za urejanje hudournikov, inž. Dušan Sikošek, Edi Cenček, Tedi Okrožnik, Franc Bergant in Tone Dolenc — vsi iz naše železarne.

Komisija v zapisniku ugotavlja, da so porušitve nastale

le na krajih, kjer je struga zožena. Iz zapisnika navajam še tale odstavek: »...ker gre za določena izredno zahtevna dela na reki Savi, ki je hudourniška reka, komisija meni, da bi bilo najbolj pravilno, da bi izdelavo projekta in izvajanje del poverili za tovrstna dela specializirani organizaciji, konkretno Podjetju za urejanje hudournikov v Ljubljani.«

O prvem konceptu projekta, ki ga je izdelalo predlagano podjetje, smo razpravljali v železarni 11. januarja 1966 in o tem obstaja poseben zapisnik s pripombami. Naslednji strokovni sestanek, ki se ga je udeležil tudi predstavnik Vodogradbenega laboratorija iz Ljubljane, je bil 20. januarja 1966. Obravnavali smo lovljenje plavin vzvodno od jezua »pri Hermanu«. Januarja 1966 smo podpisali tudi pogodbo za izdelavo projekta. Projekt je bil izdelan 21. februarja 1966.

Dne 1. aprila 1966 je bila na pobudo naše železarne sklicana vodno gospodarska razprava, ki so se je udeležili: inž. Karel Puppis — Sekretariat za urbanizem SRS, inž. Otmar Colarič — Vodogradbeni laboratorij univerze v Ljubljani, inž. Friderik Jordan — Savske elektrarne Ljubljana, inž. Franc Vovčak — Elektrarna Moste, Boris Mihajl — Skupščina občine Jesenice, inž. Janko Knific — Vodna skupnost Gorenjske, inž. Jože Ahačič — Projektivno podjetje Kranj, oec. Stane Istenič — Projektivno podjetje Kranj, inž. Jože Pintar, Podjetje za urejanje hudournikov Ljubljana, inž. Marjan Šulc — Podjetje za urejanje hudournikov Ljubljana, inž. Milan Marolt — direktor uprave osnovnih sredstev ŽJ, inž. Dušan Sikošek — po-

močnik tehničnega direktorja za strojno energetske obrate ŽJ, Emil Noč — pravna služba ŽJ, Zdravko Štrumbl — uprava osnovnih sredstev ŽJ, inž. Milovan Pleskovič — izvedenec za savske elektrarne.

Na to razpravo smo predložili tudi »Ureditev bregov Save«. Glede ureditve bregov Save v železarni Jesenice je komisija mnenja, da naj se zavarovanje izvede po projektu, sicer se pa s projektom strinja. Po tem projektu bodo zavarovani vsi tovarniški objekti na območju struge. Pač pa je projekt pokazal, da ostanejo nezavarovani nekateri odseki cevovodov, ki jih visoka voda lahko doseže. Zaradi zaščite najbolj izpostavljenih objektov so se že začela dela na najbolj kritičnih krajih. Komisija smatra, da so varovalna dela na nekaterih odcepih tako kritična, da jih je treba čimprej izgraditi. Na drugi strani pa se ugotavlja, da je za zavarovanje tistih odcepih cevovodov, ki jih ogroža visoka voda, treba izvesti potrebne ukrepe. Po izjavi železarne ne prihaja v poštev dvig cevovodov iznad območja gladine visokih vod. Treba bo poiskati možnosti, kako preprečiti plavajočim predmetom dostop do kritičnih odcepih, ker bi ti predmeti lahko ogrozili cevovod. Priporočila se železarni, da naroči čimprej tozadevne študije in nato potrebne ukrepe pravočasno izvede. Komisija meni, da so zavarovanja v Savi toliko nujna in projekt za ureditev toliko dognan, da je mogoče predlagati izdajq gradbenega dovoljenja po predhodnem vodnogospodarskem soglasju.«

Na podlagi tega projekta so bila v letu 1966 izvedena dela vredna 109.591.000 S din — od

skale nad obrežjem pri kisikarni, do utrditve obrežja za zajetje črpalnice. Praktično samo najnujnejša dela, za katera smo imeli zagotovljena sredstva iz zavarovanja in del lastnih sredstev.

V oktobru smo oddali v izvajanje odsek desnega brega do transformatorske postaje 110/35 kV. Dela pa še niso stekla.

Vrednost vseh del, da bi Sava tekla v regulirani strugi, kot projekt predvideva, je 955.364.016 S din. Če izločimo že uporabljena sredstva, ki ne predstavljajo niti 12 % predračunskih, potrebujemo za neopravljena dela še 845.772.960 S din. Ker ni izgledov, da bi lahko dobili kredit za celoten znesek, smo izbrali sedaj vse kritične odseke struge in zaprosili za kredit okrog 400 milijonov S din za ureditvena dela. V tem niso računani stroški za popravilo porušanih delov ob zadnji povodnji, ker bodo to opravili izvajalci, del škode pa povrnila zavarovalnica.

Z današnjim člankom želim samo obrazložiti, da projekt ni bil obravnavan nestrokovno. S projektom so bili seznanjeni tudi tisti naši sodelavci, ki so za oceno poklicani. Projekt smo dali v oceno tistim, za katere menimo, da so tudi v Sloveniji za to najboljše strokovnjaki. Od celotnega projekta pa smo izvedli le dobro desetin del. Zožitev struge Save tudi nismo odstranili. Kot sem že omenil, potrebujemo za najnujnejša dela 400 milijonov S din. Ko bodo ta dela izvedena, tudi ob visoki vodi Sava ne bo mogla več ogroziti naših naprav in objektov. Za dokončno zavarovanje obrežja pa bomo morali izvesti seveda vsa dela.

Inž. Milan Marolt

Cesto talcev že asfaltiralo

V novembru in decembru zbori delovnih enot

6. redna seja delavskega sveta železarne, ki je bila v petek, dne 18. novembra, je bila namenjena predvsem razpravi o 9-mesečnem finančnem poročilu poslovanja v železarni. Poleg te osrednje točke dnevnega reda so na tej seji poslušali poročilo direktorja železarne o namelih, uspehih in stroških službenih potovanj v inozemstvo v I. polletju letošnjega leta in razpravljali o poročilih ter predlogih komisij delavskega sveta.

9-mesečno finančno poročilo o poslovanju so potrdili. V razpravi pa so ugotovili, da so poslovni rezultati skoraj v celoti slabši, kot pa smo jih za to obdobje predvidevali. Z namenom in z željo, da bi se poslovanje do konca leta, oziroma v četrtem četrtletju popravilo, so na seji sprejeli naslednje ukrepe oziroma zadolžitve:

— Prikazovanje storilnosti v enotah v kg/uro in na moža ni realno, ker ni vezano na vrednost proizvodnje in je takšno prikazovanje celo destimulativno v tistih delovnih enotah, kjer so bistveno spremenili kvalitetni asortiment, posebno tam, kjer so morali v proizvodnjo več vrednih kvalitet vložiti več dela. Sklenili so, da se mora v zaključnem računu storilnost prikazati tako po količini kot po vrednosti.

— V delovnih enotah: šamotarna, valjarna bluming, lahka proga, vzdrževanje in energija ter hladna valjarna in žičarna morajo službe gospodarsko-računskega sektorja in sektorja za ekonomiko ugotoviti in analizirati vzroke, zakaj v teh enotah v zadnjih treh mesecih prekomerno presegajo planirane materialne stroške.

— Direktorju železarne so naročili, da poroča upravni odboru o podrobnih analizah konta 41, ker so ugotovili, da na tem kontu močno odstopajo stroški storitev.

— Zadolžili so odgovorne službe, da zaostrijo kriterije pri odločitvah o oddajanju del zunanjim izvajalcem.

— Vse službe železarne in vse delovne enote morajo v IV. četrtletju z večjo odgovornostjo izvajati notranje gospodarske ukrepe, ki smo jih po bistvenih vprašanjih proizvodnje in gospodarjenja že začeli izvajati.

Na tej seji je delavski svet sklical zbor delovne skupnosti železarne, da bi na tem zboru razpravljali o predlogu dopolnjenega in popravljenega statuta železarne. Predsedniki zborov delovnih oziroma obračunskih enot so dolžni na podlagi tega sklepa delavskega sveta sklicati v času od 21. novembra do 15. decembra 1966 zbere svojih enot in na teh zborih razpravljati o predlogu statuta. Naloga je zelo pomembna in moramo k realizaciji pristopiti resno, ker delavski svet železarne ne more sprejeti statuta, če se s predlogom ne strinja vsaj polovica vseh zborov delovnih enot, po zakonu pa smo dolžni sprejeti statut do konca leta.

V nadaljevanju seje so razpravljali o poročilih in predlogih komisij delavskega

sveta in med drugim sklenili tudi naslednje:

1. Potrdili so navodilo in določilo o revalorizaciji osnovnih sredstev.

2. Za sodnika porotnika pri Višjem gospodarskem sodišču v Ljubljani so imenovali tov. Franceta Talarja, šefa plansko analitskega oddelka v sektorju za ekonomiko železarne.

3. V svet tehniškega muzeja železarne so imenovali naslednje predstavnike železarne:

Antona Grošlja, obratovodjo žične valjarne,

inž. Matevža Hafnerja, direktorja železarne,

Zvoneta Laburo, obratovodjo žebeljarne,

dr. Aleksandra Rjazanceva, strokovnega svetovalca,

Ivana Tušarja, delovodjo v mehanični delavnici na Javorniku in

inž. Janeza Zaletla, vodjo kvalitetne kontrole v OTK.

4. Odobrili so odkup dveh starih kompresorjev s pripadajočimi elektromotorji za skupno vrednost 5.464 N din od Zavoda za vzdrževanje športnih objektov na Jesenicah.

5. Skladno s sprejetim programom izgradnje stanovanjskega naselja na Lipcah so odobrili, da železarna najame pri Gorenjski kreditni banki posojilo v znesku 1.100.000 N din. Posojilo bodo rabili za plačilo odškodnin in nakup zemljišča.

6. Z namenom, da se v delovni enoti plavž izenači formiranje osebnega dohodka in premiranje za koks s sistemom, ki velja tudi za druge delovne enote, so v tej enoti odobrili naslednje spremembe:

— Z veljavnostjo od 1. oktobra dalje se sredstva, ki jih je delovna enota dobivala za premijo za prihranek koksa, vključijo v cenik in se zato formirana masa za grodelj poveča za 16,14 %.

— Od 1. januarja 1967 dalje se sredstva, ki jih je delovna enota dobivala dodatno za proizvodnjo na državne praznike in znašajo 3,82 % formiranih sredstev, vključijo v cenik s tem, da enota v bodoče črpa sredstva za plačevanje praznikov iz sredstev za razmejitve.

— Od 1. oktobra dalje se v tej enoti ukine sedanje premiranje za prihranek na koksu in se predpiše nov normativ uporabe koksa v višini 931 kg/t grodlja pri 40 % izplenu. Udeležba pri prihranku koksa izjemoma znaša le 2 % prihranjene vrednosti, ki se kot premija razdeli med približno 35 upravičencev. Premijska osnova za

osebne dohodke je 0,82 S din na kg prihranjenega koksa.

— Delovna enota plavž je dolžna na podlagi tega sklepa izdelati interni pravilnik za delitev premije.

7. Z namenom, da se profilnim valjarnam zagotovijo nezmanjšani osebni dohodki pri sicer okrnjeni proizvodnji težke proge, so odobrili, da se v prehodnem obdobju, ki bo trajalo od 1. novembra do začetka obratovanja stekel valjarne, poveča cenik proizvodov težke proge za 18 odst. S tem povečanjem cenika se zagotovi plačilo za povečani delež režije in za razliko v številu osnovnih ur in nadur. V zvezi z novo organizacijo dela na težki progi v tem prehodnem obdobju so sklenili še naslednje:

— Delavcem težke proge, ki bodo zajeti v petdnevni turnus dela 12 x 12 ur, se prizna posebni stimulacijski dodatek, ki znaša za vse dni v osnovi 15.000 S din pri 225 t gotove dnevne proizvodnje dne. Pri povečanju normirane proizvodnje se stimulacijski dodatek odgovarjajoče poveča, pri nedoseženi pa zmanjša.

Obratovodstvo delov. enote mora za izplačevanje tega stimulacijskega dodatka izdelati interni pravilnik oziroma tabelo, s katero bodo določene višine stimulacijskega dodatka, odvisno od dosežene proizvodnje.

— Delavcem, ki bodo delali v turnusu 12 x 12, se za vsako opravljeno 12-urno dnino prizna bon za dodatno hrano v 50 % večji vrednosti kot za normalno 8-urno delo.

— Delavcem, starejšim od 50 let, ali delavcem, ki imajo več kot 30 let delovne dobe, se zagotovi ob premestitvi na drugo delovno mesto osebni dohodek po obračunski postavki rednega delovnega mesta pred premestitvijo, če so razporejeni na nižje plačano delovno mesto.

8. Delovni enoti šamotarna se zaradi spremenjenih pogojev dela prizna nova cena za odlivne cevi in lijake, in sicer:

za odlivne cevi LI-1 in LI-2 7.850 Sdin/t

za odlivne lijake LI-3 9.717 Sdin/t

9. Zaradi občutnega povečanja cen obrokom v kantinah, odkar je bila določena vrednost bona za malice, so odobrili povečanje števila bonov za vsako opravljeno 8-urno dnino na 200 din, ne glede na kakšnem delovnem mestu delavci delajo, fizičnem ali umskem.

Poleg tega se prizna delavcem za vsako opravljeno 12-urno dnino 50 % večjo vrednost bonov, razen za promet, kjer delajo v turnusu 12 x 24. Izplačilo po tem sklepu bo 15. decembra po obračunu za november.

-mp-

- or

Varnostna služba v novih prostorih

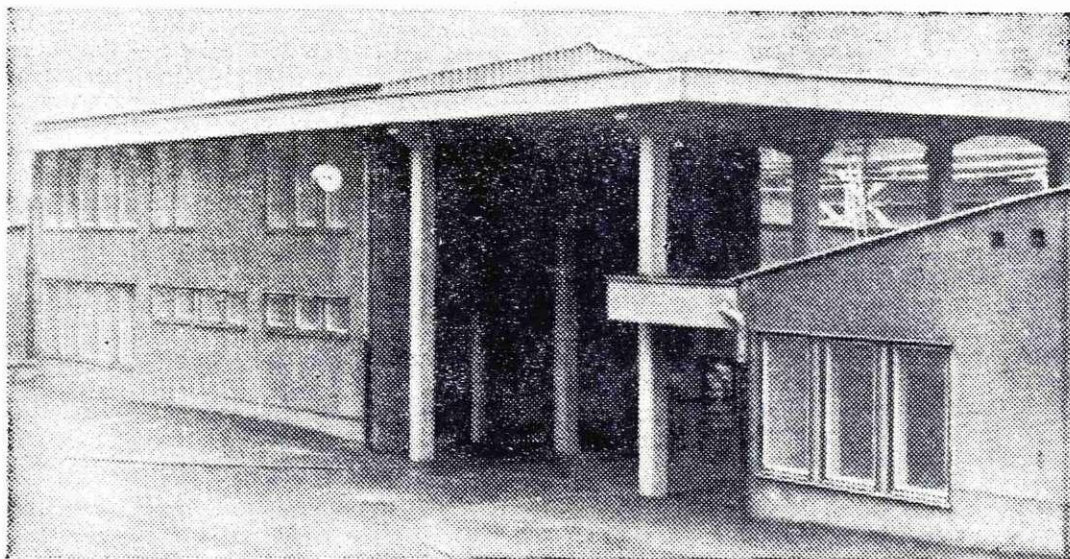
Pred kratkim se je v nove prostore pri bodočem glavnem vhodu vselila rešilna postaja I, prav tako tudi gasilska straža. Tudi varnostna služba je že nekaj dni v novih prostorih. V zadnjem času je imela varnostna služba v pritličju poslopja nabavne službe le eno pisarno, tako da so le s težavo uslužbenci te službe opravljali svoje delo.

Prvič, odkar varnostna služba obstaja, ima na voljo prostore, v katerih bo lahko delo nemoteno teklo.

V stavbi poleg novega glavnega vhoda je že pripravljen prostor za zobno ambulanto in zdravnika dr. Rjazanceva, tako da bo v primeru težje nesreče takoj lahko nudil prvo pomoč.

Tudi v Obratni ambulanti bodo lahko prostor, kjer je sedaj zobna ambulanta, uporabili v druge namene, saj je že prej v tem prostoru ordiniral obratni zdravnik.

Glavni vhod v železarno bo odprt, ko bo dograjena in tlakovana cesta med mehanično delavnico in parno centralo. Doslej so tlakovali velik prostor pred parno centralo. Bil je že skrajni čas, saj je bilo v deževnem vremenu na tem prostoru nevzdržno stanje.

Novi vhod v železarno — pogled s ceste

Pomemben prispevek novatorjev

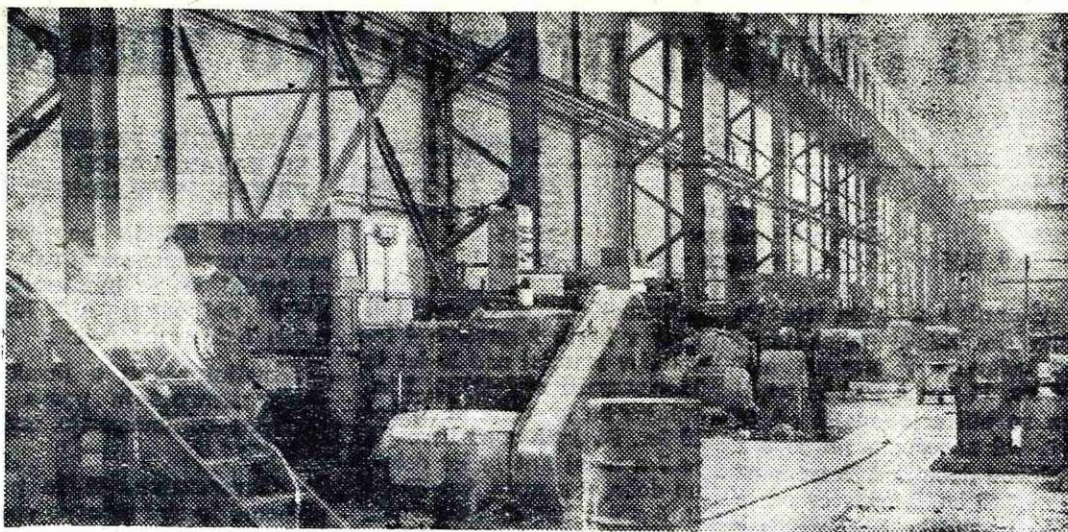
Organi delavskega samoupravljanja v naši železarni posvečajo avtorjem tehničnih izboljšav vso skrb in pozornost. Prizadevanja naših novatorjev niso zaman ter za svoje predloge dobivajo tudi priznanja, nagrade in odškodnine. Prav tako pomaga našim iznajditeljem tudi tehnično proizvodni sektor ter sektor za ekonomiko podjetja. K uveljavljanju novatorjev v veliki meri prispevajo tudi društvo iznajditeljev in avtorjev tehničnih

izboljšav, komisija za oceno tehničnih izboljšav pri delavskem svetu pa se trudi, da so predlogi posameznih avtorjev pravilno ocenjeni.

Lani so člani našega kolektiva predložili v oceno 53 tehničnih izboljšav. Za njihovo prizadevnost je bilo izplačanih 4.841.975 S dinarjev. Aktivnost novatorjev je bila letos še večja, saj so predložili do konca novembra že 73 izboljšav, torej 20 več kot lani vse leto. Največ predlogov je komisija

za oceno dobila od vzdrževalcev z Javornika in Jesenic. Novatorji z Javornika so predložili do konca novembra 18 zelo koristnih izboljševalnih predlogov. Takoj za njimi so vzdrževalci iz mehanične delavnice z 11 izboljšavami, na tretjem mestu pa je kolektiv UOS. Člani tega kolektiva imajo dovolj možnosti, da lahko marsikaj izboljšajo pri uvajanju novih kapacitet, nato pa so novatorji iz martinarne, profilnih valjarn, tanke pločevine itd.

V teh dneh se bodo prvič zares zavrteli valji nove steckel valjarne

Nova valjarna trakov

Te dni bodo v novi vroči valjarni trakov, ali kot ji tudi krajše pravimo steckel valjarni, zvaljali prvi vroč trak. To je mejnik za našo železarno, saj bo ta valjarna naša najproduktivnejša valjarna končnih izdelkov. Proizvodnja te valjarne bo znašala po garanciji 50 ton na uro, pri večjih debelinah, do 6 mm, pa bomo lahko dosegli do 100 ton.

Program valjarne trakov obsega širine od 400 do 1050 mm in debeline od 2 do 6 mm. Kolobarji bodo težki do 8 ton. V adjustaži bodo trakove rezali na plošče, dolge do 6,5 m in razrezovali v ožje trakove. V adjustaži pa bodo nameščeni še stari oblikovalni stroji iz cevarne za izdelovanje hladno oblikovanih profilov.

Menim, da je prav, če ponovno obrazložim, zakaj smo zgradili prav tako valjarno.

V naši železarni že dolgo let izdelujemo tanko pločevino in hladno valjane trakove. Valjanje tanke pločevine pa je v teku let po našem sistemu postalo zastarelo. V svetu opuščajo način valjanja tanke pločevine v ploščah. Zamenjujejo ga s sistemom valjanja težkih kolobarjev v vroči valjarni in nato hladno valjanje trakov in razrezovanje v ožje trakove ter plošče. Po starem sistemu v ploščah izdelujejo edino le še majhne količine kvalitetne pločevine, delno dinamo in trafo pločevino in nekatere vrste jekel. Če smo hoteli spremeniti sistem proizvodnje v osnovi, smo morali priti do trakov na

najcenejši način. Najproduktivnejši sistem je kontinuirana valjarna. Zmogljivost take valjarne je več kot 3 milijone ton, stroški izgradnje pa znašajo preko 150 milijard S din. Manjša enota je polkontinuirana valjarna s proizvodnjo preko 1,5 milijona ton in gradbenimi stroški 100 milijard S din. Če izvajamo Sendimir valjarno, ki pa se do sedaj ni uveljavila, ostane za naše razmere primerna le še reverzorna valjarna sistema steckel z zmogljivostjo 400 do 500.000 ton. Celo taka valjarna je bila za nas prevelika, zato smo se odločili za kombinacijo bluminga in steckel valjarne. Bluming naj bi obratoval v sedanjih stopnji razvoja približno dve izmeni kot blumingslabing, za predvaljanje gredic in slabov, eno izmeno pa skupaj z rezervirnim ogrodam steckel kot valjarna trakov. Pri štirizmenskem obratovanju (obratovali bi tudi vse nedelje) bi bila zmogljivost nove valjarne do 600.000 ton ingotov in okrog 150 do 170.000 trakov letno. Količina trakov bo zadostovala za predpločevino valjarni tanke pločevine, trakove za obstoje-

čo hladno valjarno in za pločevino za prodajo. Količina polizdelkov pa bi zadostovala za potrebe žične valjarne, profilne valjarne in valjarne debele pločevine poleg potreb za trakove.

Nova valjarna pa je tudi osnova za nadaljnjo racionalizacijo proizvodnje. Zastarel sistem izdelovanja tanke pločevine in delno zastarelo hladno valjarno bomo morali nadomestiti z moderno hladno valjarno. Investicijski program za novo hladno valjarno pripravljamo v dveh etapah: v prvi etapi za količino 100.000 t trakov in pločevine letno, v drugi etapi pa za nadaljnjih 100.000 ton, torej skupno za 200.000 ton hladno valjanih trakov in pločevine. Izdelovali bomo v glavnem dekapirano, dinamo, trafo in nerjavečo pločevino. Produktivnost v tej novi hladni valjarni bi bila za približno petkrat večja kot v stari valjarni tanke pločevine.

Kot sem že omenil, bodo v adjustaži nove valjarne stroji za hladno oblikovanje profilov. Ta izdelek smo začeli izdelovati letos in poraba v Jugoslaviji še ni velika, računamo pa na stalen porast porabe. Predvidoma bomo nabavili še enega ali dva stroja za oblikovanje širših pro-

Na prvem mestu športniki iz konstrukcijskih delavnic

Danes zvečer, to je v soboto, 26. novembra, bodo v dvoran delavskega doma pri Jeleni objavili rezultate tekmovanja medobratnih športnih iger za leto 1966. Na ta dogodek se še posebej pripravljajo športniki iz naše železarne, ki bodo za vloženi trud in dosežene uspehe prejeli zaslužena priznanja in pohvale. Po svečanosti in opravljeni razdelitvi priznanj bodo predvajali film o rekreacijskem tekmovanju, nato pa bo prosta zabava s plesom.

V letošnjih letnih in zimskih športnih igrah je sodelovalo 2867 železarjev — športnikov iz 30 delovnih enot. Največ športnikov — 405 jih je bilo iz konstrukcijske delavnice, nato sledi mehanična delavnica z 292 nastopajočimi,

HVŽ z 270 itd. 588 naših športnikov je tekmovalo na asfaltu, na kegljišču, na strelišču je tekmovalo 499 tekmovalcev, na balinišču pa 380. V primerjavi s prejšnjimi leti je bila zelo majhna udeležba na sankaskem tekmovanju. Teh tekmovanj se je udeležilo samo 74 članov našega kolektiva, čeprav smo sankanje uvrčali med najbolj popularne rekreativne športe. Tekmovalci so med letom nabirali točke, v naslednjih disciplinah: kegljanje na ledu, odbojka, orientacijski pohod, balinanje, smučanje, sankanje šah, namizni tenis, streljanje, kegljanje na asfaltu, mali nogomet in atletika. Prvo mesto je letos osvojila konstrukcijska delavnica, ki je zbrala 16.658,5 točk. Športniki iz konstrukcijske delavnice bodo prejeli prehodni pokal za leto 1966.

Na drugem mestu so večkratni zmagovalci — športniki iz mehanične delavnice, ki so zbrali 12.120,5 točk, nato sledijo tekmovalci iz HVŽ z 11.392 točkami itd. Če si ogledamo podatke samo za letni del medobratnih športnih iger, lahko ugotovimo, da je spet na prvem mestu konstrukcijska delavnica s 5.264 točkami pred HVŽ, ki je zbrala 4.344,5 točk in strugarno valjev s 3.217 točkami.

V zimskem delu tekmovanja so si prva mesta takole razdelili: športniki iz konstrukcijske delavnice so zbrali 11.394,5 točk, mehanična delavnica 10.511 točk in HVŽ 7.047,5 točk.

V soboto zvečer bodo zbrali športniki iz naše železarne povedali nekaj misli o doseženih uspehih in neuspehih na slovenskih metalurških igrah v Štorah.

(nadaljevanje na 11. strani)

B. Homovec

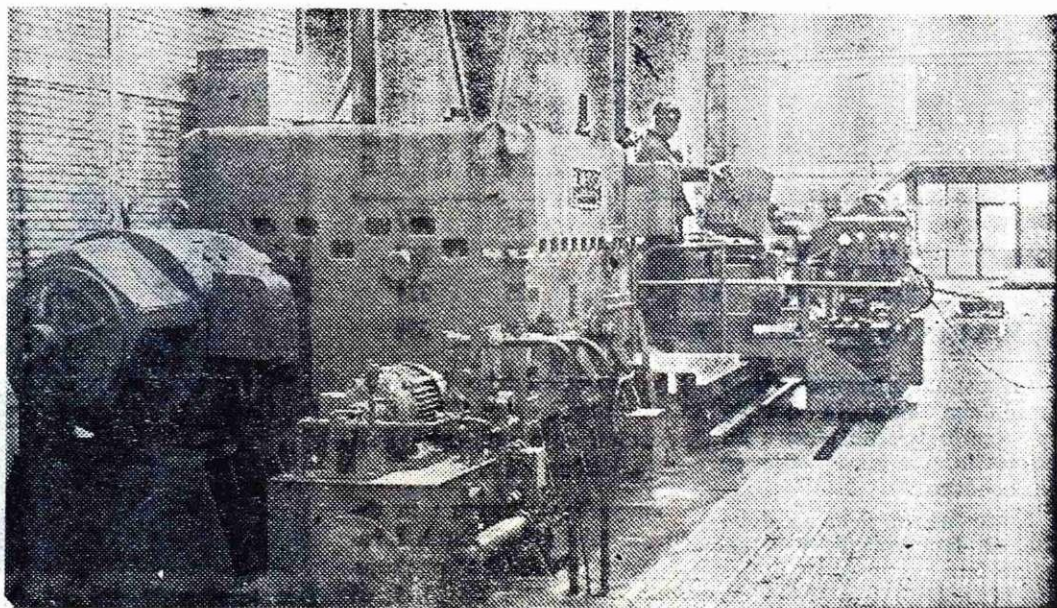
Prihodnja številka „Železarja“ bo zaradi praznikov izšla šele v soboto, 10. decembra!

k gospodarski reformi

Naša želja je, da bi se novatorjem iz omenjenih delovnih enot pridružili tudi naši sodelavci iz drugih obratov, kjer imajo prav gotovo tudi možnosti, da bi marsikaj popravili in izboljšali. Letos je komisija za oceno avtorjem tehničnih izboljšav odobrila na šestih sejah in nato tudi izplačala 4.709.677 S dinarjev vzpodbudnih nagrad in odškodnin. Pripomnimo naj še, da bo novi pravilnik, ki bo veljal za vse slovenske železarne, omogo-

čil avtorjem izboljševalnih predlogov, da bodo imeli še večje pravice in dobili primerna priznanja in odškodnine. Zaželeno je, da bi se v iznajditeljske in avtorske vrste vključilo čim več naših sodelavcev, ki so strokovno sposobni ter stipendistov iz srednjih, višjih in visokih strokovnih šol. Geslo vseh naših novatorjev v decembru naj bo: »Borimo se za rekordno število izboljševalnih predlogov!«

Žuro

Nova stružnica za obdelovanje valjev v valjarni Bela že obratuje

Z vsestransko razvito preventivo zmanj

V železarni je zaposlenih 312 delovnih invalidov, letno je potrebno najti drugo ustrezno delo 50 novim invalidom. Invalidsko upokojitveno letno okrog 50 delavcev železarne.

Težki pogoji dela v železarni in nezadostno mehanizirana proizvodnja povzročajo številne nezgode. Poleg obratnih nezgod, ki se pojavljajo kljub organizirani varnosti pri delu, se nam često pojavljajo kot vzrok težkih pogojev dela še razna težja obolenja, ki povzročijo invalidnost, ali nas opozorijo, da bo delavec na določenem mestu postal invalid. Med vzroki za nastanek invalidnosti pa so tudi neprilagojenost ljudi na tempo življenja, neurejene stanovanjske zadeve, neurejena ali nezadostna prehrana in ne nazadnje tudi nagel razvoj prometa.

Vsako leto okrog 150 železarjev uveljavlja invalidsko oceno. Delavca oziroma zavarovanca, za katerega lečeči — pristojni zdravnik ugotovi, da po zaključenem zdravljenju ne bo sposoben še naprej opravljati svoje delo, ali sploh ne bo sposoben za organizirano delo ali le za delo s skrajšanim časom, predlaga invalidski komisiji (IK) v oceno zmožnosti za delo, oziroma zaradi ocene stopnje invalidnosti.

Zdravnik včasih predlaga

oceno invalidnosti tudi le na zahtevo zavarovanca. V izrednih primerih predlaga oceno invalidnosti tudi podjetje ali zavarovanec sam.

Med invalidnimi osebami je vedno več mladih delavcev in delavcev s krajšo delovno dobo. Povprečna starost invalidnih delavcev znaša 42 let, delovna doba pa okrog 18 let.

V letih 1963—1966 je invalidska komisija ocenila naslednje število zavarovancev iz železarne z navedeno oceno:

Z ukinitvijo grobega vleka in ostalih težjih starih žičarskih strojev bo odpadlo tudi težko delo žičarjev in tudi vzrokov za nastanek invalidnosti bo s tem manj

Leto	Skupno število ocenjenih po IK	I. kateg.	II. kateg.	III. kateg.	Ni invalidnosti po TZIZ 30. 8. 1966	Zaposlenih delovnih invalid. II. in III. kat.
1963	209	38	8	64	39	277
1964	144	40	2	60	23	292
1965	184	59	12	66	25	324
do 30. 9. 1966	115	48	7	32	21	324

Pri ostalih zavarovancih je invalidska komisija ocenila le stopnjo telesne okvare ali ugotovila, da zdravljenje še ni končano.

Starostna in delovna doba sta se lani znižali, v letošnjem letu pa se zopet dvigata. Prav letos je značilno, da poleg mladih delavcev prihaja

jajo na invalidsko komisijo tudi starejši delavci, ker niso sposobni še naprej opravljati težja fizična dela.

Povprečna starostna in delovna doba pri invalidih I. kategorije invalidsko upokojenih v letih 1963 do 30. 9. 66 se giblje takole:

Leto	Starostna doba	Delovna doba
1963	50 let	21 let, 7 mesecev
1964	52 let, 3 mesece	26 let, 7 mesecev
1965	50 let, 6 mesecev	25 let
do 30. 9. 1966	52 let, 4 mesece	28 let

V prvih 9 mesecih letos je bilo invalidsko upokojenih 15 delavcev v starosti nad 55 let, 21 starih nad 50 let, 3 pa so bili celo mlajši od 40 let. Od navedenih jih je 6 z delovno dobo nad 35 let in 12 z nad 30 let, 7 delavcev pa je bilo invalidsko upokojenih z manj kot 20 let delovne dobe.

Tudi pri invalidih III. kategorije, le-ti so si pridobili pravico do zaposlitve na

ustreznem delu, so bili letos v prvih 9 mesecih 4 invalidi v starosti nad 50 let in 11 v starosti nad 40 let, 5 invalidov pa je starih manj kot 30 let. Po letih zaposlitve jih je 7 z manj kot 10 let delovne dobe, 9 z manj kot 20 let in 6 z več kot 30 let delovne dobe.

V zadnjih štirih letih pa se je starostna in delovna doba v povprečju gibala takole:

Leto	Starostna doba	Delovna doba
1963	38 let	15 let
1964	38 let, 3 mesece	16 let, 8 mesecev
1965	35 let, 9 mesecev	16 let, 2 meseca
do 30. 9. 1966	40 let, 4 mesece	19 let, 9 mesecev

VZROKI ZA NASTANEK INVALIDNOSTI

Samo podatki o številu in o starosti invalidov bralcem ne morejo nuditi najboljše predstavo, kaj pomeni za naš kolektiv problem invalidnosti. Za boljšo predstavo problema si oglejte še, katere bolezni povzročajo invalidnost in koliko so udeležene razne poškodbe pri zmanjša-

ni ali popolni izgubi delovne sposobnosti.

Invalidnost I. kategorije ali izgubo delovne sposobnosti za organizirano delo povzročajo pri naših sodelavcih najpogosteje bolezni srca in ožilja, bolezni dihal ter bolezni kosti in gibal. V odstotkih so posamezne bolezni v zadnjih dveh letih zastopane:

	1964	1965
— bolezni srca in ožilja, bolezni dihal, bolezni prebavil in bolezni živčevja	57,3 %	79,0 %
— nesreče pri delu in izven dela	7,9 %	2,3 %
— bolezni kosti in gibal	7,9 %	2,3 %

Z 2,3 % so bile v letu 1965 zastopane še duševne bolezni, bolezni sečil in alkoholizem. Iste vzroke za nastanek invalidnosti, le da je vrstni red nekoliko zamenjan, najdemo pri invalidih III. kategorije,

to je pri invalidih, ki so izgubili sposobnost za opravljanje svojega dela, so pa še sposobni s polnim delovnim časom opravljati drugo ustrezno delo. Vrstni red je naslednji:

	1964	1965
— bolezni kosti in gibal	30,05 %	21,3 %
— nesreče pri delu	22,22 %	23,4 %
— bolezni srca in ožilja	16,66 %	17,2 %
— nesreče izven dela	—	12,8 %
— bolezni prebavil	8,33 %	6,4 %
— bolezni dihal	5,55 %	—
— bolezni živčevja	5,55 %	—

Dve hudi poškodbi pri transportnih trakovih na koksu in dva mlada delavca sta postala težka invalida.

V KATERIH PRIMERIH SE ZAVAROVANCU PRIZNA INVALIDNOST

Pogosto slišimo pogovore med zavarovanci, zakaj nekdo ni invalid, ko pa ima vendar večjo poškodbo, ali ima razne bolezenske težave.

Temeljni zakon o invalidskem zavarovanju pozna v glavnem tri kategorije invalidnosti:

— Zavarovanec, ki je popolnoma izgubil delovno sposobnost, postane invalid I. kategorije, oziroma ga invalidska komisija predlaga za invalidsko upokojitve.

— Če zavarovanec zaradi bolezni ali poškodbe ni več sposoben opravljati svoje ali drugo delo s polnim delovnim časom, sposoben pa je več kot polovico delovnega časa opravljati svoje ali drugo ustrezno delo, postane invalid II. kategorije.

— V primerih, ko invalidska komisija ugotovi, da zavarovanec ni več sposoben opravljati svoje delo, sposoben pa je s polnim delovnim časom opravljati drugo ustrezno delo, postane invalid III. kategorije in si pridobi, če izpolnjuje vse pogoje iz navedenega zakona, kar velja tudi za invalide II. kategorije, pravico do nadomestila osebnega dohodka — razliko v osebnem dohodku med svojim delom in drugim ustreznim delom.

Enake pravice kot invalidi III. kategorije imajo tudi zavarovanci, za katere invalidska komisija ugotovi, da sicer invalidnost ne obstaja, obstaja pa nevarnost, da bi zavarovanec postal invalid, če bi še dalj časa opravljal svoje delo.

V primerih, ko invalidska komisija ugotovi, da lahko zavarovanec kljub bolezenskim težavam ali telesni poškodbi še naprej opravlja svoje delo, se glasi izrek: »ni

šujemo število novih delovnih invalidov

invalidnosti po temeljnem zakonu o invalidskem zavarovanju.

Tudi ta kategorija z »ni

invalidnosti« je letos v porastu. V odstotkih izgleda prikaz za zadnja štiri leta takole:

Leto	Skupno število ocenjenih	Ni invalidnosti število	odstotek
1963	209	39	16,8
1964	144	23	16,0
1965	184	25	13,5
do 30. 9. 1966	115	21	18,26

Med navedenimi pa niso samo mladi delavci. Letošnji starostni sestav je naslednji: nad 50 let — 3 zavarovanci, nad 40 let — 8 pod 30 let — 2 zavarovanca. Po delovnem stažu: 4 delavci pod 10 let, 10 jih ima do 20 let delovne dobe, eden pa celo nad 35 let delovne dobe.

Prav s to vrsto zavarovancev so tudi težave, saj jim je zelo težko dopovedati, da lahko še naprej opravljajo svoje delo in prav ti se tudi največ pritožujejo na take ugotovitve na invalidsko komisijo II. stopnje v Ljubljani.

Ta resnični podatek pa je v popolnem nasprotju s trditvami tistih članov kolektiva, ki povsem neutemeljeno ugotavljajo in celo pišejo, da invalidska komisija na Jesenicah delavce železarne (borce NOV) sili v invalidsko upokožitev, da si le-ti ne upajo več k zdravniku. (TV-15 št. 40, stran 2, z dne 11. 10. 1966).

POSTOPEK ZA UGOTOVITEV INVALIDNOSTI OD ZDRAVNIKA DO OCENE NA INVALIDSKI KOMISIJI, DO ODLOČBE, DO REALIZIRANE PRAVICE

Predloge za oceno invalidnosti pretežno dajejo pristojni zdravniki. V izrednih primerih naša kadrovska služba ali celo zavarovanec sam zahteva ocenitev. Pripravljalni postopek od zdravnika do komisije je letos v prvih 9 mesecih znašal povprečno nič manj kot 41 dni. V vsem tem času pa pretežno zavarovanci čakajo doma — na bolniškem dopustu. Če bi komunalni zavod za socialno zavarovanje skrajšal čas, ko se ti spisi evidentirajo, to je pot od zdravnika do predsednika invalidske komisije, od tu naprej do rešitve poteče le še nekaj dni, bi lahko brez večjega naprezanja skrajšali ta čas za polovico, s tem pa prihranili svojim oziroma našim skladom nekaj zelo potrebnih milijonov dinarjev.

Po oceni invalidnosti pa za invalida šele nastanejo težave, ki bi jih tudi zdrav človek, za uveljavljanje svojih pravic zelo sposoben občan-zavarovanec, težko zmogel. Od sklepa komisije do sprejema odločbe, le-ta je uradni dokument za invalida in delovno organizacijo, pa traja večkrat, ne le 41 dni, temveč 41 tednov in še več. Primer: Invalid III. kategorije H. Š. je čakal na odločbo od 12. 5. 1964 do oktobra 1966; V. J. od 26. 10. 1965 do novembra 1966; K. J. od 30. decembra 1965 do ok-

tobra 1966. Žal pa niso ti tovariši edini, imamo namreč še invalide iz lanskega leta, ki nimajo odločbe.

S temi besedami pa ne mislim žaliti nobenega posameznika, saj je jedro resnice zanesljivo v neizdelanem upravnem postopku za uveljavljanje pravic zavarovanca. Prepogosta menjava predpisov v socialnem, invalidskem in pokojninskem zavarovanju pogojuje ta nered, saj službe res niso v stanju niti slediti tako hitri menjavi predpisov in navodil. Ko ugotavljam, da naši invalidi še nimajo urejenih pravic, me že vnaprej skrbi že nekaj časa napovedana priprava novih predpisov, ki naj zamenjajo sedanja začasna navodila.

Zaradi takega stanja nam dnevno odteka denar tja, kjer ni potreben. K tem bi lahko prišteli še škodo, ki nastaja s tem, ko zavarovanci po »končanem zdravljenju« še naprej čakajo na odločitev, na sklep.

Nezadovoljstvo pri zavarovancih — proizvajalcih pa gotovo ni preveč zanesljiva stimulacija za iskanje notranjih rezerv. Sicer pa so te vidne, zakaj bi jih iskali?

KOLIKŠNO SKRB POSVEČA INVALIDOM UPRAVA PODJETJA. ODGOVORNE SLUŽBE IN SAMOUPRAVNI ORGANI?

Vsem v tem podnaslovu imenovanim je jasno, da sedanje naprave, način in organizacija proizvodnje, kot tudi socialne razmere zaposlenih, povzročajo invalidnost. Zavedajo se, da moramo za te sodelavce predvsem sami skrbeti. Verjetno prav iz tega dejstva izhaja ugotovitev, da na pretežni večini delovnih mest v železarni lahko zaposlimo tudi delovne invalide. To pa zanesljivo le, če upoštevamo pri posameznem invalidu, za katerega iščemo primerno delovno mesto, poleg preostalih psihofizičnih sposobnosti še njegovo osnovno in strokovno izobrazbo, njegov naravni intelekt, gibčnost, spretnost, iznajdljivost, njegovo delovno disciplino pred nastankom invalidnosti in njegovo sedanjost pripravljenost za delo.

Ob upoštevanju vsega navedenega nam ostane le še zakonska, v kolikor ne tudi naša ovira glede kvalifikacij. Zakon namreč še vedno zahteva, da invalid ostane zaposlen na delovnem mestu iste kvalifikacije. V železarni pa žal še vedno najdemo mlade delavce z minimalno osnovnošolsko izobrazbo na visokokvalificiranih delovnih mestih. Ta kvalifikacija je pogosto bolj formalnega značaja in jo opravičuje bolj težko fizično delo kot strokovne zahteve delovnega mesta. Za invalide s takih delovnih mest

je pa res prava sreča, če uspemo najti ustrezno delo.

Vsekakor je pohvalno za železarno, da še vedno najde razumevanje za delovne invalide, saj skoraj vse — več kot 99 % — naše delovne invalide zaposluje v naših delovnih enotah.

S sklepom UO z dne 7. 11. 1966 pa smo verjetno dokončno uredili postopek za rehabilitacijo in priučevanje invalidov. Vsak delovni invalid

je prav gotovo vzrok za odpravo mnogih primerov invalidnosti. Velik pomen moramo pripisati še prvemu zdravniškemu pregledu, ki naj zagotovi, da bo prišel vsaj po fizični sposobnosti pravi človek na pravo mesto. Če v to preventivno skupino vključimo še celotno socialno zdravstveno in higiensko tehnično varstvo, kot tudi tehnični sektor in organizacijo dela, potem uspeh za zmanjšanje

Delo premikača je zelo nevarno. O tem pričajo številne težje poškodbe in seveda, kot njihova posledica, invalidnost.

Anzelj Leopold — instrumentalec, je bil prej premikač. Po hudi poškodbi se je z rehabilitacijo usposobil za nov poklic, ki ga uspešno opravlja. To mu je omogočila železarna, ker socialno zavarovanje skladno z veljavnim zakonom na to ni pristalo.

na rehabilitaciji ima po tem sklepu možnost, da si s svojo prizadevnostjo med priučevanjem zagotovi nezmanjšano višino osebnega dohodka.

Bolj kot vse doslej navedeno o naši skrbi za invalide pa je gotovo pohvalna za železarno ustanovitev oddelka za medicino dela pri Obratni ambulanti. Naši specialisti za medicino dela bodo namreč prav gotovo lahko mnogo, mnogo prispevali k zmanjšanemu dotoku invalidov. Pravočasno ugotavljanje bolezni

nezgod, bolovanj, invalidov gotovo ne bo izostal.

Z dosledno preventivo na vseh področjih odpravljamo vzroke za nastanek invalidov, z vsestranskim razumevanjem še naprej rešujemo slehernega invalida ne samo na delovnem mestu, temveč tudi pri ureditvi njihovih pravic — pravočasno jim uredimo osebne prejemke — in uspeha takšnega dela bomo gotovo vsi veseli!

Zdravko Pogačnik

Pomoč Rdečega križa za prizadete ob poplavih

Občinski odbor Rdečega križa na Jesenicah je te dni prejel od glavnega odbora RKS pomoč v hrani in obleki. Pomoč prejme 288 oseb. Razdeljevanje pomoči so organizirali tako, da jo bodo prizadeti, ki stanujejo na Cesta 1. maja, na Cesti heroja Verdника ter delno na Prešernovi cesti, dobili v prostorih Krajevne skupnosti Podmežakljo. Družinam pri IZOLIRKI in GRADISU pa so jo razdelili na občinskem odboru Rdečega križa. Osebam, ki so bile do te pomoči upravičene v Mojstrani, pa jo bo razdelil tamkajšnji krajevni odbor Rdečega križa. Prizadeti ob poplavih so ali bodo še dobili v glavnem konzervirano mleko, kakao, špagete v omaki, sojino moko, milo za razkuževanje rok, oblačila itd.

Vloga sindikatov v naši družbi

V zadnjih številkah »Železarja« smo načeli vprašanje o vlogi sindikalne organizacije. Pogosto namreč slišimo pripombo, da članom sindikata niso razumljive naloge, ki naj jih sindikat opravi, kar pomeni, da je delo sindikalne organizacije v delovni enoti premalo vidno. Nekaterim našim sodelavcem tudi ni jasno in dovolj razumljivo, kako in kje naj si sindikalna organizacija prizadeva, da pravice delavcev, torej v veliki meri članov sindikata, ne bodo kršene.

Da bi odgovorili na vsa ta in podobna vprašanja, smo poskušali nekaj naših sodelavcev ter jih prosili, naj odgovorijo na nekaj vprašanj.

Srečko Mlinarič

Sindikalne organizacija in samoupravljanje

Predsednik Izvršnega odbora sindikalne organizacije tov. Srečko Mlinarič je opozoril na naslednje naloge:

a) Uveljavljanje ciljev gospodarske reforme.

b) Krepitev samoupravljanja v delovnih enotah in podjetju.

c) Izpolnjevanje stališč pri načrtnem nagrajevanju po delu.

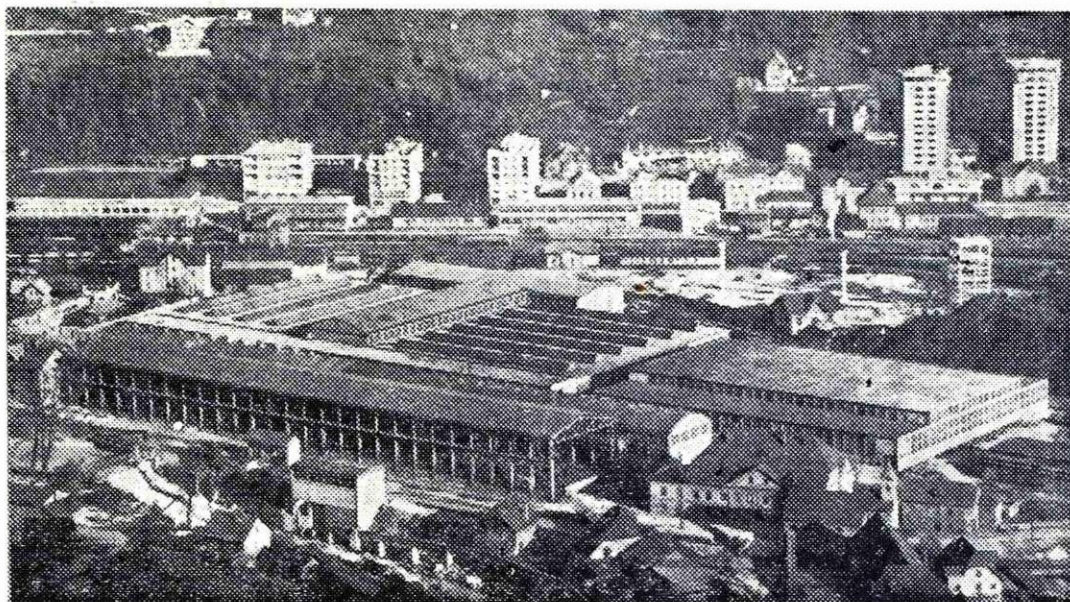
d) Prizadevanje za sodobnejšo organizacijo dela in modernizacijo proizvodnje.

Naštete naloge sindikalna organizacija sama ne bi mogla, ali pa bi jih zelo težko izpolnjevala, zato je potrebno tesno sodelovanje z ostalimi družbeno političnimi organizacijami ter organi samoupravljanja. Vsaka od teh nalog pomeni za sindikalno organizacijo izredno pomembno področje ter veliko dela, zato bi bila pretirana zahteva, da bomo našteje naloge izpolnili kar čez noč. Ker vsaka posamezna naloga zahteva intenzivno delo in doslednost, je treba z delom začeti takoj. To ni le enkratna naloga sindikalne organizacije, ampak stalna skrb. Ne more nam biti vseeno, ali so sklepi, ki jih sprejemamo na sejah sindikalne organizacije ter organov delavskega samoupravljanja, izpolnjeni, ali pa čakajo na rešitev.

Sindikalni odbor v delovni enoti bo svoje delo najlažje in tudi najbolj učinkovito

opravil, če bo pripravil vse potrebno gradivo za sejo zbora delovne enote. Tam je treba povedati, predlagati in zahtevati, nato pa se boriti, da bodo predlogi sindikalne organizacije sprejeti in realizirani. Razumljivo je, da sindikalna organizacija uporablja tudi druge oblike in načine dela. Zlasti важно je, da so seje sindikalnega odbora ter sindikalni sestanki vseh članov dobro pripravljene. Ne bi smeli zanemarjati tudi aktivov, ki jih sklicuje Izvršni odbor sindikalne organizacije. Na sestankih aktivna Izvršni odbor obravnava gradivo, ki je pomembno za celotno podjetje in nato določena stališča ter sklepe posreduje organom delavskega samoupravljanja v železarni, torej delavskemu svetu, upravnemu odboru in posameznim komisijam pri delavskemu svetu.

Sindikalna organizacija je v minulem obdobju odigrala pomembno vlogo pri razvoju športne in kulturne rekreacije. To ne pomeni, da je vse delo opravljeno, vendar naj v prihodnje sindikalna organizacija v železarni problematiko rekreacije obravnava načelno, svoje predloge pa posreduje referentu za rekreacijo pri kadrovskem sektorju, ki skrbi za dosledno izvajanje sprejetih sklepov in nadaljnji razvoj rekreacije.

Obrati naše železarne v Hrenovci. V ozadju novi stanovanjski objekti

Stane Torkar

Včasih je sindikalna organizacija ščitila delavce pred kapitalističnimi izkoriščevalci, danes pa pred birokratskimi pojavi

Takoj v začetku naj poudarim, da je sindikat še vedno ohranil vlogo zaščitnika svojih članov, torej delavcev. Razlika je le v tem, da je naš sindikat pred dobrimi 30 leti in še prej ščitil delavca pred kapitalističnimi izkoriščevalci, danes pa v različnih možnih oblikah ščiti neposrednega proizvajalca pred birokratskimi pojavi, ki so precej pogosti. Vedno moramo imeti pred očmi, da člani sindikata niso le proizvajalci, ampak tudi upravljalci. Naloga sindikalne organizacije je v tem, da stalno krepi zavest upravljalcev, da aktivno sodelujejo v organih delavskega samoupravljanja in da na sejah zbora delovne enote, delavskega sveta delovne enote, ali pa na sejah organov samoupravljanja železarne odločno povedo svoje mnenje.

Večkrat slišimo pripombo, da sindikalne organizacije v

kolektivu ne občutimo in sploh ne vemo, da obstoja. Ta ugotovitev je zelo čudna in tudi nerazumljiva. Če je res tako, potem je treba vprašati, kaj dela kolektiv, ki je obenem tudi sindikat.

Zbor delovne enote je prvo mesto, kjer člani sindikata lahko uveljavijo svoje zahteve. Če bo sindikalna organizacija na teh sejah dovolj aktivna in bodo proizvajalci — upravljalci ugotovili, da so njeni predlogi koristni in dovolj učinkoviti, potem bo tudi sindikat postal važen činitelj tako v delovni enoti, kakor tudi v podjetju. Če bo sindikalna organizacija odločno nastopala na sejah organov delavskega samoupravljanja v delovnih enotah, potem ne bo več aktualno vprašanje, kje je in kaj dela sindikat.

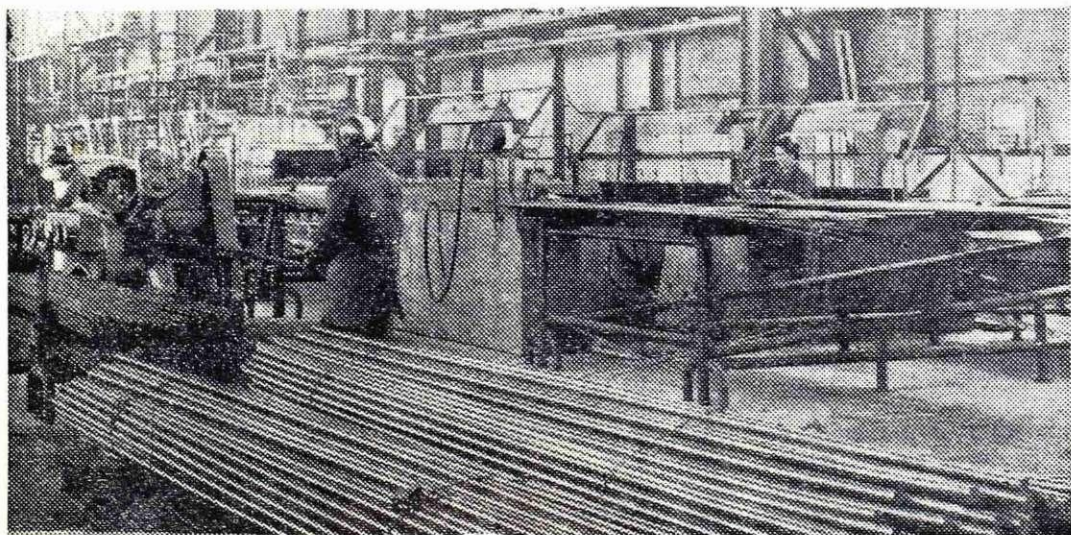
Seveda ni naloga sindikata samo v tem, da odločno nastopa na sejah organov delavskega samoupravljanja. Stalno je treba skrbeti tudi za ugodno počutje svojih članov. Zato ima sindikalna organizacija v podjetju komisije, ki skrbijo za kulturno in športno rekreacijo, za dvig življenjskega standarda itd. Od uspešnega dela omenjenih komisij je odvisno, ali bo športno in kulturno življenje v našem kolektivu razgibano, ali ne. Kakor je povedal že predsednik Izvršnega odbora, je za uspešno izpolnjevanje teh nalog potrebna stalna povezava z referentom za rekreacijo ter z vsemi institucijami ter organizacijami v občini, ki se ukvarjajo z fizično in duhovno rekreacijo članov.

Zelo važno in pomembno vprašanje je informiranje članov kolektiva. Na razpolago imamo več možnih oblik: sestanki, seje in aktivni, ki jih redno ali po potrebi sklicuje sindikalna organizacija in pa seveda vsa sredstva za množično obveščanje (časopis, radio, televizija). Obveščanju posvečamo precejšnjo pozornost. Večkrat vidimo le posamezno delovno enoto, ne me-mino pa se za problematiko celotne železarne. Z drugimi besedami, namesto gozda zelo pogosto vidimo le posamezna drevesa. S tem hočem reči, da tudi obveščanje predstavlja tako za delovne enote, kakor tudi za železarno pomembno vlogo. Tega se mora zavedati tudi sindikalna organizacija, če hoče, da bo s svojimi učinkovitimi predlogi in zahtevami v oči svojih članov, torej proizvajalcev — upravljalcev odigrala vlogo, kakršno le-ti pričakujejo.

Kristina Frumen

Dovolj dela za sindikalne organizacije

Tudi z našo sodelavko KRISTO FRUMEN, sušilko v elektrodnom oddelku, smo se te dni pogovarjali o vlogi sindikalne organizacije. Beseda je tekla o tem, kako naj bi sindikat ukrepal, da bi bila njegova dejavnost čim bolj učinkovita in da bi vsi

Motiv iz novega jeklovleka na belškem polju

zaposelni delavci, torej člani sindikata sproti spremljali njegovo delo. Tov. Frumnova meni, da imamo v naši železarni še veliko sodelavcev, ki posvečajo premajhno pozornost organom delavskega samoupravljanja in ki menijo, da bi morali vsa nerešena vprašanja reševati tako kot včasih na obratovodstvu. Pri tem pa pozabljajo, da imamo v vseh delovnih enotah v železarni delavske svete in zbore delovnih enot, kjer je prav gotovo mesto, da se o takšnih zadevah pogovorijo in sprejmejo ustrezne sklepe. Zgodi se večkrat, da delavci niso zadovoljni z odredjenimi delovnimi mesti, prav tako niso zadovoljni z nagrajevanjem. Vse to in še druga vprašanja bi morali obravnavati na sestankih zbora delovne enote, ali pa na sejah delavskega sveta. Na teh sestankih bi morala mnenje povedati tudi sindikalna organizacija. Ne bi smelo biti seje zbora delovne enote, kjer predsednik sindikalnega odbora ali član ne bi posredoval upravljalca določenih stališč in predlogov sindikata.

V naši železarni imamo veliko članov kolektiva, ki ve-

do zelo malo o tem, kako je z delitvijo celotnega dohodka. Vprašanje je, čigava naloga je, da delavcem ne le enkrat, ampak bolj pogosto obrazloži, kako v podjetju proizvajamo, koliko za prodane izdelke dobimo in kako celotni dohodek od prodane proizvodnje razdelimo in koliko denarja navsezadnje ostane podjetju za osebne dohodke in druge potrebe. Tudi tu bi morala sindikalna organizacija pojasnjevati.

V naših delovnih enotah imamo precej delavcev, ki so prišli na Jesenice iz drugih krajev. Morda bi bilo prav, da bi sindikalna organizacija skupaj z organi samoupravljanja in ostalimi družbeno političnimi organizacijami poskrbela, da se bodo čimprej vključili v našo športno ter družbeno politično življenje in da nam postanejo enakovredni in ne bodo imeli občutka manjvrednosti. Torej dela je več kot preveč, najti je le treba pravo mesto in vsi bomo vedeli, da ima sindikat tudi v današnjem času in v novih pogojih dela dovolj nalog in ne bo več vprašanj, kje je in kaj dela sindikat.

Ludvik Kejžar

Sindikalna organizacija mora prislubniti življenju v kolektivu

Nekaj misli za današnjo reportažo je prispeval tudi tov. Ludvik Kejžar iz valjarne Bela. Meni, da ima sindikat kot družbeno politična organizacija zelo pomembno vlogo in dovolj nalog, ki pa jih mora reševati preventivno politično, manj pa operativno. Pri izpolnjevanju nalog mora sindikalna organizacija mobilizirati vse članstvo in imeti dober posluš za vsa dogajanja v kolektivu. Zelo važen je tudi izbor nalog glede na aktualnost, tako da jih lahko smatramo ob enem kot reševanje ključnih problemov. Zelo pomembna je ugotovitev, da mora sindikalna organizacija živeti s kolektivom, to pomeni, da ji morajo biti znana vsa dogajanja v delovni enoti, poznani vsi problemi, ki tarejo članne sindikata oziroma, zaposlene proizvajalce — upravljalce.

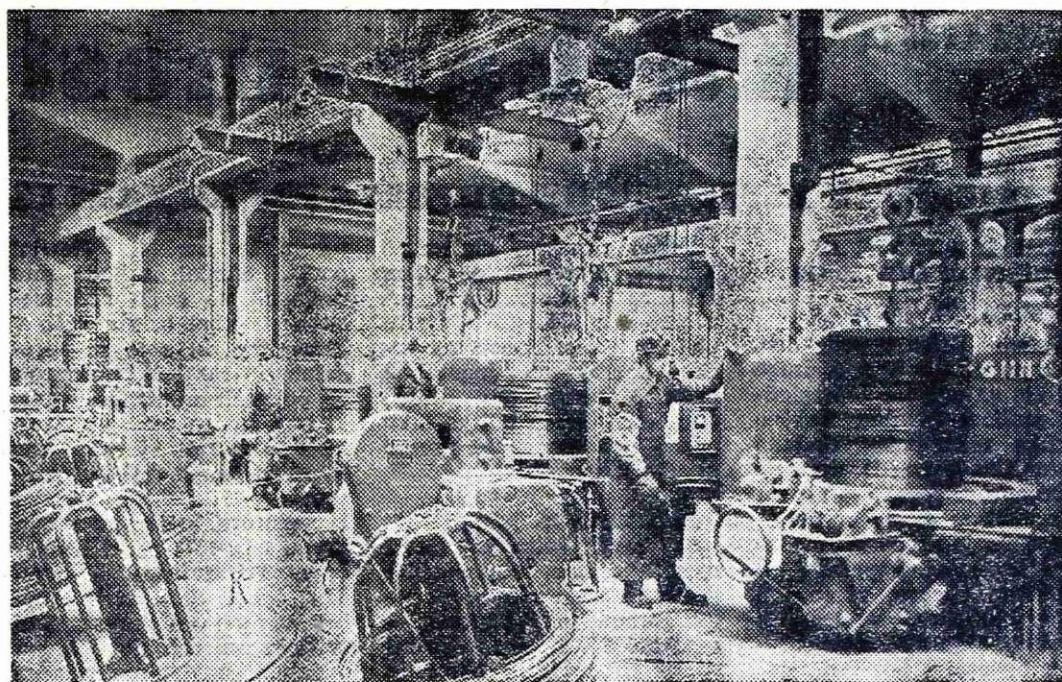
Naloga, ki se ji ne smemo izogniti in je vsekakor med najvažnejšimi, ter ji mora sindikalna organizacija posvetiti vso pozornost, je osvoboditev dela v pogojih samoupravljanja. Ne smemo prezreti tudi drugih nalog, ki so za nadaljni razvoj samoupravljanja v delovni enoti prav tako pomembne. Oglejmo si nekatere od njih:

- samoupravljanje s posebnim poudarkom na delovni enoti,
- nagrajevanje po delu,
- prehod na skrajšani delovni čas,
- kadrovska politika.

- nadaljnji razvoj družbenega standarda,
- rekreacija (fizična in duhovna),
- izobraževanje.

Izhodišče za reševanje teh nalog je v intenzivnem gospodarjenju in v višji storilnosti dela. Podčrtati je treba, da je našete naloge treba izpolnjevati javno in programsko oziroma načrtno. To pomeni, da je treba javnost dela še bolj upoštevati kot doslej in se izogibati reševanja problemov v nekem ozkem krogu sindikalne organizacije. Ne bi smeli pozabiti, da ima pri reševanju nalog in problemov vsebina prednost pred obliko in načinom dela.

Večkrat slišimo tudi o borbi za pravice delavcev. Le te izhajajo iz samega dela in so pravno urejene v notranji zakonodaji delovne organizacije. Naloga organov samoupravljanja je, da dosledno skrbijo za izpolnjevanje nalog, ki jih narekuje statut in ostali predpisi in ne nazadnje tudi sklepi, ki so bili sprejeti na sejah zbora delovne enote, delavskega sveta oziroma organov delavskega samoupravljanja v merilu podjetja. Tako organi delavskega samoupravljanja istočasno skrbijo za uveljavljanje pravic delavcev. Naloga sindikalne organizacije je nedvomno v tem, da budno spremlja uveljavljanje pravic delavcev in morebitno kršenje s strani organov delavskega samoupravljanja. Taki primeri so možni, če dosledno ne spo-

Žičarji na delovnih mestih

štujemo naših zakonitih predpisov in če se v zadostni meri ne borimo proti birokratskim pojavom v kolikor so še živi v vsakdanji praksi. Za uveljavljanje stališč sindikalne organizacije ne koristi samo naštetih možnosti na sejah organov delavskega samoupravljanja, čeprav teh ne kaže podcenjevati, ampak lahko temeljito izkoristi sleherni skup delavcev na katerih lahko sindikalna organizacija uveljavlja svoja stališča in si prizadeva za izpolnjevanje planov in drugih nalog.

Ne bi bilo prav, če bi vse to jemali zelo ozko in strokovno, kajti zavedati se moramo, da smo na vsakem se-

stanku, tudi na strokovnem, člani sindikata in moramo imeti vedno pred očmi stališče sindikalne organizacije, njene programe in naloge. Ne gre zgolj za to, da smo podrobneje informirani o delu sindikalne organizacije, ampak se moramo zavedati, da moramo biti tudi kreatorji njegovih idej.

Vlogo sindikalne organizacije v današnji družbi bomo lahko ocenili in tudi pravilno vrednotili, če bodo njena stališča dosledno uveljavljena povsod, kjer je to mogoče. Takrat ne bo več aktualno vprašanje, kje in kaj dela sindikat, saj bomo z njegovim delom, nalogami in stališči vedno sproti seznanjeni,

manj pripomb pa bo tudi na račun zaščite in kršenja pravic delavcev.

Nedvomno je sindikalna organizacija opravila pomembno delo in ga še opravlja tudi pri utrjevanju rekreacije, tako fizične kot duhovne. Seveda bodo potrebna še nadaljnja prizadevanja, zlasti še na področju izobraževanja delavcev — članov sindikata. Prav vprašanje izobraževanja je zelo pomembno, kajti naloge, ki nas čakajo v organih samoupravljanja in na vseh ostalih področjih so takšne, da potrebujemo dovolj razgledane proizvajalce — upravljalce.

— or

Na prvem mestu športniki . . .

(nadaljevanje s 7. strani)

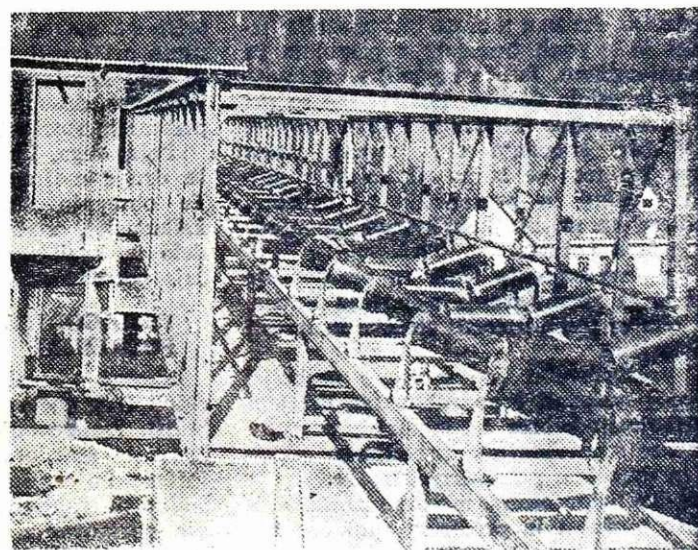
Predsednik komisije za rekreacijo pri IO sindikata Dušan Prešeren je omenil, da nameravajo v prihodnje spremeniti način tekmovanja. Prav tako so na seji komisije za rekreacijo zelo obširno razpravljali o novih organizacijskih oblikah tekmovanja. Menijo, da je sedanja oblika metalurških iger neprijemljiva in celo odvrača nekatere sodelavce in tako zmanjšuje pravi pomen rekreacije. Z novo obliko tekmovanja naj bi zagotovili oziroma uveljavili pravo rekreacijo, manj pa bi bilo tekmovanje. Spremeniti nameravajo tudi način medobratnega tekmovanja in sicer v tem smislu, da bodo bolj poudarili množičnost v okviru delovne enote, medtem ko bodo na medobratnem tekmovanju sodelovale le reprezentance posameznih delovnih enot. Posameznim enotam bodo preskrbeli za vadbo primerne prostore. Izvršni odbor sindikalne organizacije bo skupaj z referentom za rekreacijo skušal doseči, da bi člani našega kolektiva imeli popust na žičnici Španov vrh v plavalnem bazenu, na igriščih in kegljiščih, skratka povsod tam, kjer so dane možnosti za rekreacijo. Prihodnje leto nameravajo tek-

movanje organizirati tako, da se bodo za prva tri mesta pomerile ekipe vsaka z vsako in dokazale, katera je najboljša. Večjo pozornost bodo posvetili tudi pripravam za odločilna srečanja in v ta namen posameznim reprezentancam iz delovnih enot omogočili, da bodo imele na razpolago športno orodje in objekte. V prihodnje ne bodo več organizirali tekmovanja v vlečenju vrvi, ker menijo, da to tekmovanje zahteva veliko fizično obremenitev tekmovalcev. Več pozornosti

nameravajo posvetiti tudi rekreacijskemu življenju v samskih domovih in sicer tako, da bi zainteresirali samske delavce za aktivno sodelovanje na različnih športnih področjih.

Komisija za rekreacijo pri IO sindikata vabi naše sodelavce, da se v čim večjem številu udeležijo svečanosti v dvorani delavskega doma in s tem dajo priznanje tekmovalcem za trud, ki so ga vložili na posameznih tekmovanjih in pri zbiranju točk.

P. K.

Železno ogrodje je nameščeno, manjka le še transportni trak

IZ DNEVNIKA ALPINISTIČNE ODPRAVE PZS NA KAVKAZ

(NADALJEVANJE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE)

Nedelja, 24. julija

Spimo dolgo v beli dan, vlak pa drvi z brzino preko 100 km na uro čez nepregledne enolične ravnine. Kakšna razlika med našo majhno Gorenjsko. Okrog 11. ure smo v Dnjepropetrovsku, glavnem pristaniškem mestu ob Dnjepu. Zelo je vroče in zavidamo številnim kopalcem ob širokem Dnjepu, ki se jim ni treba pariti v segretyh vagonih. Okusno rusko kosilo z obveznim borščem, paradižnikovim sokom, mesom in hladnim jabolčnikom nas malo osveži. Toda vroče je vedno bolj.

Pozno popoldne zagledamo Azovsko morje in ob njem množice kopalcev. Ob 7. uri zvečer smo v Rostovu, mestu ob reki Nero. Ponoči se vozimo naprej na jugovzhod proti Pjatigorskemu. Miril sem fante, ki so bili za tako pozno uro kar malo preveč pevsko razpoloženi.

Ponedeljek, 25. julija

Se pred svitanjem smo opazili temne obrise oblih gričev — petih gora. Pod temi gorami je Pjatigorsk — zdravilišče z mineralnimi vrelci na severnih obronkih Kavkaza. Izstopimo in prenesemo prtljago v garderobo. Kerš nam organizira jutranjo vožnjo po mestu, za ka-

terega so značilni številni parki. Sončni vzhod smo pričakali na griču nad mestom ob kipu orla s kačo v krempljih. Še smo se sprehajali po razglednih stezicah in pokušali mineralno vodo, ki ima močan okus po žveplu. Kar žal mi je bilo, ker si nismo mogli ogledati muzeja lirsko epskega pesnika Lermontova, ki je prav v tem mestu leta 1841 padel v dvo-boju. Po zajtrku je imel Kerš dovolj dela, da je oskrbel kamion za prevoz naše prtljage in nas do 300 km oddaljenega alpinističnega tabora Bezengi.

Šofer — Bajkalec je vozil zelo dobro, toda divje. Na asfaltni cesti do Načika ni

bilo gostega prometa. Škoda, ker ni bilo časa za ogled tega glavnega mesta Kabardinsko-Bajkalske ASSR. Vozimo se ob ogromnih nasadih sončnic. Lep pogled. Toda šoferju se je mudilo, saj je taborišče Bezengi še daleč. Šele v vasi Sovetskoe smo se sredi popoldneva ustavili in kosili. Od tod naprej se začne makadamska cesta počasi vijugati in vzpenjati. Zapeljali smo v sotesko reke Bezengi Čerek. Svet postaja vse bolj divji. Šoferju se ne smili niti tovornjak niti potniki. Nasprotno, še uživa, če nas na nevarnih zavojih premetava po kamionu. Cesta se drenja skozi sotesko nad divjo strugo reke, nad nami pa se dvigajo 300 do 400 m visoke stene soteske. Divji, toda lep svet. Zrak postaja oster, prav tako kot smo ga vajeni doma. Včasih se kamion kar preveč nagne proti globini, a se spet srečno izravna. Končno smo iz soteske na planjavi s prijazno vasi-co Bezengi. Kratek postanek. Naprej se vozimo po kolovozu in je vožnja z motornim vozilom skoraj nemogoča, toda šofer vozi počasi in sigurno naprej. Zdaj bi morali videti že del bezengijske stene, toda nizka megla nam zastira razgled. Zadnji del »ceste v gradnji« smo »pre-nihali« prav do mostička pod taboriščem. S kamiona zmetano prtljago je traktor odpeljal do taborišča. Le nekaj minut hoje, pa smo bili v taboru, kjer so nas prisrčno sprejeli nekateri člani vodstva. Odkazali so nam tri šotore trojčke, v katerih smo se kar udobno namestili. Po večerji še potrebna kopel in počitek. Utrudljiva štiridnevna vožnja je bila za nami.

Torek, 26. julija

Jutro. Hreščeč glas po zvočniku in nekakšna glasba nas je vrgla iz postelje. Po zajtrku je sestanek pri vodstvu tabora. Obvezno predstavljanje: načelnik tabora Rahajev, visok domačin Bajkalec, načelnik učnega oddelka Žirnov, načelnik GRS, zdravnik — »vrač«, inštruktorji Igor, Anekt, Tunik, kdo bi si zapomnil takoj vsa imena. S pomočjo tolmača inž. Zagorca, ki najbolje obvlada ruski jezik, smo izmenjali dobrodošlice. »Štabu« sem izročil v imenu PZS planinske znake, knjige »Slovenija« in nekaj gramofonskih plošč.

Takoj smo postali prijatelji. Mnogo sem že potoval po alpskih deželah, kjer sem

se spoznal s to-
sta. Toda tu
jema, toliko
nenarejeneg
smo ga bili
Bezengi, še
Domenili sm
fizkulture i
treba udelež
li smo se t
matizacijske
visoki Košt
gali so na
vrhove. To
ločni — tak
Saj je res,
aklimatizaci
časa imamc
načrti pa so
Taborni z
nam je vse
Najbolj pri
je dobil
član naše o

Pogled iz tabora Bezengi na visoki Koštan-Tan

Samo še nekaj boricih za

Polemika ob članku »Problemi borcev — prostovoljev za severne meje«, objavljenem v 44. številki »Železarja«, je dobila v 45. in 46. številki »Železarja« in v 45. številki TV-15 popolnoma drugačen pomen, kot pa je bilo zamišljeno. V članku je bila prikazana le odločilna vloga takratnih borcev za zavarovanje nših severnih meja in želja republiškega odbora te organizacije, da naj bi naša skupnost ne pozabila na za-sluge teh borcev.

Tov. Zorko, ki je v 45. številki »Železarja« razpravljalo o tej zadevi, je sicer pravilno domneval, da niso bili vsi borci prostovoljci iz leta 1918-19 tudi v dobi okupacije aktivni pristaši NOB in da jih je nekaj stalo ob strani, nekateri so pa celo so-

delovali z
je vsekakor
so bili nek
že tedaj pre
pa tudi, da
zacija in pr
določen ods
sodeluje in
siven. Vred
ki jih ima
je, je od pr
članov, ki
170. sodelov
jem le neka
koj po vojn
so dobili za

Organizaci
stovoljcev
je samostoj
zato je mne
zgrešeno, ko
da bo obči
NOV razpra
republiškega

Pet poti do znižanja proizvodnih stroškov

(NADALJEVANJE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE)

Vrednostno analizo lahko razdelimo na pet osnovnih faz: informacijo, snovanje, vrednotenje, raziskovanje in priporočanje.

V informativni fazi ugotovite funkcijo predmeta. Pri tem morate biti sposobni izraziti jo v dveh besedah: z glagolom in samostalnikom. Istočasno lahko ugotovite tudi vsa ostala dejstva, kot kakšne so pri tem uslužnostne zahteve in koliko stanejo.

V fazi snovanja obravnavate ostale ideje. Pri tem se lahko ukvarjate z najbolj drznimi in presenetljivimi mislimi, medtem ko kritika kakršnekoli omenjene ideje ni dovoljena.

Faza vrednotenja služi za ocenjevanje idej in za zmanjševanje njihovega števila. Pri tem je treba določiti stroške in izvesti primerjave.

V raziskovalni fazi moramo najboljši predlog raziskati v podrobnostih. Pri tem raziskujemo proces in material, posvetujemo se s predstavniki prodajnega oddelka in določimo posamezne stroške.

V fazi priporočanja moramo izbrati najboljšo možnost in predložiti zgoščeno ter z dejstvi podprto priporočilo. Le-to mora dati osnovo za dejanske ukrepe.

Izvajanje programa vrednostne analize lahko zaposli eno ali več oseb, ki so spretne v risanju, izdelovanju in znajo uporabiti svoje znanje. Lahko je tudi skupinsko delo zastopnikov prodaje, konstrukcijskega oddelka, proizvodnje in nabave. Brez ozira na način, ki smo ga uporabili, moramo prihraniti vsaj desetkrat toliko, kot je bilo stroškov za izvajanje programa. Običajno dosežajo tudi 25 in večkratne prihranke stroškov programa.

Poleg tega, kar smo omenili zgoraj, so še druge možnosti za znižanje stroškov. Te obsegajo standardizirane proizvode, kalkulacije, stalne stroške, raziskovalno delo in kvalitetno kontrolo. Izbiro določajo potrebe vsakega podjetja.

PRILAGODITE PROGRAM POTREBAM

Skoraj normalno je, da ima vsak oddelek drug način znižanja stroškov za najboljše. Knjigovodje imajo najrajši kalkulacije in standardne stroške. Industrijski inženir bo skušal urediti norme, vzpodbudno nagrajevanje in načine za izboljšanje obratovanja. Predstavniki nabavnega oddelka menijo, da lahko prinese največ denarja vrednostna analiza. Strojni odde-

lek želi standardizacijo proizvodnje, medtem ko šef prodaje pogreša raznolikost proizvodnje. Predstavniki planskega oddelka imajo radi strogo kontrolo zalog in ekonomsko predpisane količine. Kadrovski oddelek je prepričan v boljše vrednotenje dela in izobraževalni program. Vendar vsi ti programi bodo stali v začetku nekaj denarja in čeprav so lahko v daljšem obdobju vsi koristni, ne bo nobeden takoj rešil problema.

Če se prodaja zmanjša in je treba znižati proizvodnjo, potem nastane običajno pomanjkanje dela. To lahko povzroči težave. Zaposlitev običajno pade in delo v proizvodnji pišemo navadno več časa na drug konto.

V takšni situaciji je važno, da dovolj zgodaj odločimo, kaj je treba ukreniti. Treba je uvesti skrajno varčevanje s tem, da ukinemo nadure in znižamo število izmen. Sestaviti je treba listo dopustov in na splošno povečati odsotnost v okviru možnosti.

Lahko razmislite tudi proizvodnjo na za-log, vendar v to se spustite samo v primeru, če ste podvzeli posebne ukrepe. Takšna odločitev je lahko zelo draga, če polizdelki v primeru pomanjkanja dela ni-

so uporabni in je podjetje obremenjeno velikimi zalogami. Pomanjkanje dela je prijetno, vendar ga je treba upoštevati pri prodaji upada.

Posredne, oziroma tako imenovane fiksne stroške je treba zelo skrbno učiti. To so precejšnji stroški, ki l narastejo tudi, če posel cvete, vendar je težko znižati, če se stanje slabša.

Nekateri izmed opisanih načinov znižanje stroškov niso primerni za ne pogoje. Sistem sugestije ne bo d sprejet v primeru, če zaposleni nimajo la. Meritev dela in vzpodbudni nag vanje bi težko uvedli v takšnem obd in zato nista uporabljiva. Pač pa je v slabše prodaje možno uporabiti me poenostavljanja dela in vrednostno lizo, ker imajo na tem področju zapo na razpolago več časa, kot kadar v konjunktura.

ZNIŽAJTE STROŠKE TAM, KJER KONKURENCA NAJHUJŠA

Če morate znižati stroške zaradi p cen, potem je treba najprej ugotoviti tere izdelke to najbolj prizadene in hove najbolj značilne stroške. Pri tem ko uporabite vrednostno analizo. Če j uporabite, lahko izvedete meritev dela važnih operacijah in važnih izdelkih. ko izmerite in kontrolirate tudi de

in Himalajo

se spoznal z raznimi alpinisti. Toda tako toplega sprejema, toliko naklonjenosti in nenarejenega gostoljubja kot smo ga bili deležni v taboru Bezengi, še nisem doživel. Domenili smo se, da se nam fizikulture in zborov ne bo treba udeleževati. Dogovarjali smo se tudi za prvo aklimatizacijsko turo na 5179 m visoki Koštan-Tan. Predlagali so nam nižje in lažje vrhove. Toda bili smo odločni — takoj na pettisočak! Saj je res, da je postopna aklimatizacija boljša, toda časa imamo tako malo — načrti pa so veliki...

Taborni zdravnik — »vrač« nam je vsem izmeril pulz. Najbolj problematičen izvid je dobil Mitja, najmlajši član naše odprave. Po precej

pozmem kosilu smo imeli spet pogajanja s člani »štaba« zaradi ture na Koštan-Tan. Baje se je v drugem ledenem slapu ledenika Mižirgi nekaj porušilo in je vzpon tam preko skoraj nemogoč. Toda nismo popustili, saj ima vsak izmed nas za seboj že vrsto težkih vzponov. Da bi se pa prišli učiti na Kavkaz abecedo alpinizma, je malo predrago. Zvečer so predvajali po zvočnikih naše pesmi, vendar je bilo vse precej razglašeno. Ta večer smo se še dolgo pogovarjali s sovjetskimi instruktorji. Nekaj slovenskih in srbskih besed, nekaj pomoči z rokami, kakšna ruska beseda, pa smo se sporazumeli že brez tolmača. Postali smo res dobri prijatelji.

nekaj o prostovoljcih - jih za severne meje

delovali z okupatorjem. To je vsekakor razumljivo, saj so bili nekateri bivši borci že tedaj precej v letih, res je pa tudi, da pri vsaki organizaciji in pri vsakem pokretu določen odstotek članstva ne sodeluje in je popolnoma pasiven. Vendar po podatkih, ki jih ima odbor organizacije, je od predvojnega tševila članov, ki jih je bilo okoli 170, sodelovalo z okupatorjem le nekaj ljudi, ki so takoj po vojni pobegnili, ali pa so došli zasluženo plačilo.

Organizacija borcev — prostovoljcev za severne meje, je samostojna organizacija, zato jo mnenje tov. Zorka zgrešeno, ko pravi, da je, ali da bo občinski odbor ZZZ NOV razpravljal o okronžici republiškega odbora te orga-

nizacije, saj okrožnica je bila poslana občinskim skupščinam Slovenije. Logično pa je seveda, da sodeluje pri tem tudi organizacija ZZZ NOV, saj je v njej včlanjenih precej nekdanjih borcev za severne meje. Bivši borci — prostovoljci zaseverne meje gotovo nimajo nobenega interesa, da bi se zaradi njih razvnela razna nesoglasja in sumičenja o prvilnosti poslovanja UO sklada za borce NOV, ker ta sklad ne zajema teh borcev. Prepričani pa so, da ni v upravnem odboru sklada ljudi, ki bi jim javnost ne zaupala.

Srečko Šorli

Op. ur.: Menimo, da z današnjim prispevkom lahko smatramo tozadevno razpravo v časopisu za zaključeno.

ljetje obremenjeno z nanjkanje dela je ne-
treba upoštevati, če

posredni dejavnosti. Pri nabavi važnih materialov mora nabavni oddelek poskušati doseči čim nižje cene.

Da dosežemo uspehe, je potrebna pri izvajanju programa za znižanje stroškov določena aktivnost. To zahteva sodelovanje različnih oddelkov, pravilno ocenjevanje predlogov in hitrih odločitev. Končno morajo dobiti vsi tisti v posameznih oddelkih, ki so doprinesli določen delež k znižanju stroškov, tudi odgovarjajoče priznanje za svoj trud.

Če nam uspe ustvariti primerno vzdušje za znižanje stroškov in imamo dobro pripravljen program, potem bomo lahko z enako lahkoto prihranili denar, kot smo ga prej trošili.

KONEC

POJASNIL0

V zadnji številki bi se moral pravilno glasiti stavek v prvem odstavku v drugem stolpcu: »Poenostavljanje dela je način, ki mobilizira delavce v organizirano prizadevanje za znižanje stroškov s tem, da jih učimo, kako izboljšati delovne metode.« Stavek v zadnjem odstavku petega stolpca pa: »Vrednostna analiza je organiziran in sistematičen način določitve osnovnega delovanja in potrebne oblike proizvoda pri najnižjih stroških.«

MIHA
KLINAR ČAS NA BREZCESTJU

IV. del DILEMA

30. nadaljevanje

Morda bi se tudi z njo zgodilo najhujše, ko bi se njenemu kasnejšemu revirskemu odvetniku ne posrečilo zvedeti, da je v Glavnjači in je na lastno pobudo obvestil dvojce beograjskih odvetnikov, naj v njegovem imenu poizve, zakaj v Glavnjači zadržujejo njegovo klientko, ki ji sodišče ni moglo dokazati nobenega dejanja, ki bi bilo v nasprotju z obstoječimi zakoni.

In prav takrat, ko so jo zaprli, se je začel fašistični pohod v Španiji. Ko so jo izpustili in pod policijskim nadzorstvom prignali domov, ni brez policijskega dovoljenja smela zapustiti domače vasi. Toda odnehala ni. Napisala je brošuro o svojih doživetjih v Glavnjači. Policija jo je sicer zaplenila, a je vseeno krožilo kakih sto izvodov med delavci. Skoro vsi ti, ki so zdaj zbrani tu na gostilniškem vrtu, so jo brali. Zato je ne morejo ali pa celo nočejo razumeti, ko jih poziva, naj se ne menijo za zelene in njihov občinski narodni svet, marveč naj se raje odločijo v prostovoljce in se postavijo po robu fašističnim napadalcem, ki s svojim napadom ne nameravajo samo zbrisati Jugoslavije z evropskega zemljevida, ampak bodo prav gotovo udarili najprej po naprednih ljudeh, po marksistih.

»Torej boj proti njim ni samo boj za obrambo države, marveč predvsem boj proti nasilnikom, ki so iz Nemčije in okupirane Evrope napravili eno samo ječo za ljudi naše vrste. In ta ječa je hujša in grozotnejša kakor beograjska Glavnjača.

Tudi Franc Potočnik, njen mož, ki je lani v Franciji kot povratnik iz Španije, prišel Nemcem v roke, jim pripoveduje, kaj se zavednim delavcem obeta, če bodo stali križem rok in čakali na nemško zasedbo. Bil je v Dachau, iz katerega bi se najbrž nikoli več ne vrnil, ko bi ne imel sreče in ko bi ga z neko skupino ne poslali delat ven. Študent Dušan, ki je v Španiji poveljeval njihovih brigadi, je pripravil pobeg. Tvegali so. Ko bi jim v taborišču ne grozilo počasno umiranje pod gestapovskimi biči, mučenji in nečloveškim ravnanjem, bi se ne odločili, saj je bilo upanje, da se z Bavarske pretihotapijo do Karavank in čez mejo, komaj uresničljivo. Imeli so zares več kakor srečo, da jim je uspelo. Toda groza, kar je doživel v taborišču na obrobju dachauskega močvirja, ga še vedno spremlja. Kdor je doživel Dachau, ta ne bo nikoli okleval v boju proti Nemcem.

Mnogi mu verjamejo, a prav tako jih ni malo, ki menijo, da pretirava, čeprav so tiho. Prav tem pa prostovoljstvo ne diši. Vojsna ni stavka. Večina med temi jo je že okušala pred četrto stoletje. Že takrat so se zakleli, da se ne bodo nikoli več vojskovali. Sovražili so strah pred nevarnostjo, smrtjo, trpljenjem, lakoto uši. In zdaj naj bi sami silili v pekel, ki so ga še vedno čutili v svojih kosteh, kakor da so se ga rešili šele včeraj in ne pred dobrimi enainvajsetimi leti. Da, zanje je prva velika vojna še vedno živa in blizu. Tle mladi ljudje, ki je niso doživljali na bojiščih ali pa so se rodili šele po njej, je seveda ne občutijo in se jim zdi dvajset let že davna preteklost. Zato se ne zavedajo, v kaj bodo kot prostovoljci ugriznili. In tudi otročji so ali pa zanesenjaki. Nemčija je velika, nepremagljiva sila. To ni Nemčija iz let prve svetovne vojne. To je Nemčija, ki zna zmagovati in zmagati že s prvimi naletom: Poljska, Danska, Norveška, Nizozemska, Belgija, Francija... Da, celo Francija je morala kloniti in poklekati na kolena pred sovražnikom, čim jo je zgrabil v klešče s prvo močnejšo ofenzivo. Kako naj bi potem kljubovala tale piškava Jugoslavija, država, ki je ljudstvo siromašila, mnogo bolj siromašila kakor pokojna Avstro-Ogrska. Naj jo branijo pijavke, bogataši in tisti, ki so siromašili delavce in kmete. Za delavce pa je tale država poznala samo žandarske bajonete in policijske pendreke.

Tako menijo predvsem starejši delavci, čeprav o tem molče. Zato pa toliko bolj govore o preganjanju, ki so ga bili deležni prav sodrugi, ki bi radi pridobili tudi nje, da bi se vpisali kot prostovoljci, in ki nenehno poudarjajo, da je fašizem mnogo večje zlo za delovnega človeka, kakor je bila oblast v Jugoslaviji.

»Naj govore, mené ne bo nihče premaknil, da bi nosil kožo naprodaj za falote, ki so nam pili kri.«

Tako si misli marsikdo, zraven pa razmišlja, kako bi neopazno zapustil gostilniško dvorišče. In marsikdo med njimi se razveseli, ko ga pridejo iskat otroci ali žena ali kdo drug od domačih. Toda njihovo veselje splahni takoj v bledico.

»Domov moraš. Vpoklic te čaka. Splošna mobilizacija je.«

»Splošna mobilizacija?« završi med vsemi.

Toda splošna mobilizacija je bolj podobna delni mobilizaciji. Do večera je dobilo pozive komaj za vlak ljudi. Med njimi ni skoro nikogar, ki je bil včeraj in danes pri zborovanjih na vrtu Koničeve gostilne. Res je, da nekateri med temi niso vojni obvezniki, ker so premladi, kakor na primer mladinci, ki so se včeraj zjutraj vrnili iz zapora, ali pa, ker niso bili nikoli vojaki na primer bivši rdeči župan predmestne občine. Toda tu so še Jože in drugi, ki so bili vojaki. A pozivov vseeno niso dobili. Ko bi bili zaposleni v tovarni, bi se ne čudili, ker so oprostili splošne mobilizacije več kakor tisoč delavcev, češ da so za vojno proizvodnjo nenadomestljivi, v resnici pa tovarna že od včeraj popoldan ne obratuje več in najbrž tudi ne bo obratovala več pred koncem vojne. Zato bi bilo treba te delavce pridobiti za prostovoljce, kakor je revirskemu komiteju proti večeru ukazal centralni odbor stranke.

A kako jih boš pridobil, ko se temu protivijo celo delavci, člani rdečega sindikata, in je revirskemu komiteju uspelo pridobiti za prostovoljce komaj štiri desetine svojih članov, nekdanji člani pa so se raje umaknili. Sovražnik z zahoda pa že prodira. Danes je brez odpora zasedel Rateče in Podkoren, njegove patrulje pa so si ogledale že Kranjsko goro. Ne včeraj, ne danes niso v dolino poslali nobenih okrepitev razen tovarnjaka vojakov, ki so zastražili in zaminirali karavanški predor, ne da bi ga razstrelili.

»Kakor da se pripravljajo na ofenzivo,« pravi Jože in pričakuje, da bodo ponoči začeli dovažati vojaštvo in ga poslali v Karavanke. Morda bodo udarili čez sedlo na Področico in jo zavzeli, nato pa zasedli fronto proti Dravi. Potem bo predor za oskrbo fronte na Koroškem zelo pomemben.

2.

Toda noč mineva, kakor da ni vojne. Nobenih vojaških transportov ni bilo, nobenih okrepitev. Fronto na zahodu še vedno brani samo osemdeset granicarjev, karavanški predor straži neznatna skupina vojakov. Nemcem ne bi bilo treba drugega, kakor da jih preseneti jo z oklopnim vlakom in zasedejo revir.

»Videti je, da nameravajo dolino prepustiti brez boja sovražniku,« je Jože po novicah, ki mu jih prinašajo mladinci, vedno bolj prepričan. Še bolj zaskrbljujoča je novica, da komandant mesta, revirski orožniški komandir, noče na lastno pest izvesti splošne mobilizacije, češ da ni prejel nobenega pooblastila, in ne stor ničesar za obrambo revirja. Ko bi vsaj poslal svoje žandarje k predoru ali v patrulje v Karavanke! Tam bi bili mnogo bolj potrebni kakor pred valjarnami onkraj proge, kjer jih je danes še več kakor včeraj in predvčerajšnjim.

»Spominjajo me stavbinske stavke,« pravi Vencelj. Tudi takrat je bil pred tovarno cel gozd žandarskih bajonetov.

»Bržkone stražijo nas,« pravi Jože in zamišljeno pogleduje na ono stran proge pred tovarniški vhod. »Pa ne da bi se jim mi zdeli nevarnejši kakor petokolonci in Nemci?«

Potem pride Benedičič.

»Če bomo še dolgo čakali, nas bo vedno manj,« pravi zaskrbljeno.

To čakanje res ljudem rahlja živce. Mnogi, ki so še včeraj obljubljali, da bodo odšli v prostovoljce, so že stisnili rep med noge. Čakanje razkrajja navdušenost v malodušje. Malodušje pa se hitro sprevrže v vseenost, v »kar bo, pa bo«.

»Ko bi se vsaj vrnil Rovnik, da bi vedeli, pričem smo,« pravi Gregorčič.

Rovnika so poslali davi zarana v Ljubljano na določeno javko, da bi se povezal s člani centralnega odbora stranke, ki organizirajo zbiranje delavskih in študentskih prostovoljskih odredov.

Tedaj pride Ferdo in pove, da je od šoferja, ki prevaža z avtomobilom oficirja za zvezo pri poveljstvu na Bohinjski Beli in ki je njihov človek, zvedel, da so sovražne enote pred nekaj urami brez boja vkorakale v Kranjsko goro in da so Italijani, ne da bi jih kdo oviral, prekoračili mejo na Bogatino, kjer so se ustavili.

»To so slabe novice, a ne najslabše,« pravi Ferdo in namršči obrvi, kakor da se ga loteva jeza, nato pa pove, da je bil v nedeljo na poveljstvu na Bohinjski Beli poslanec zelenih dr. Šmajd in zahteval, naj poveljstvo odbije ponudbo rdečih, če se mu bodo ponudili kot prostovoljci.

KE TAM, KJER JE
AJHUŠA

stroške zaradi padca
najprej ugotoviti, ka-
lj prizadene in nji-
stroške. Pri tem lah-
no analizo. Če je ne-
lete meritev dela pri
važnih izdelkih. Lah-
rolirate tudi delo v

Postopek proizvodnje jekla z brizganjem

Pred dobrim mesecem so v britanski železarni »Millom Matite and Ore Co. Ltd« praktično preizkusili nov način proizvodnje jekla s pomočjo brizganja. Ta postopek je razvila BISRA (britansko raziskovalno združenje za grodelj in jeklo) in je bil najprej namenjen za odstranjevanje silicija iz grodlja.

Sam postopek je zelo enostaven. Raztaljeni grodelj teče iz talilnika plavža po prebodnem žlebu in nato pada skozi poseben izlivek. Ko priteče iz izlivka, ga s pomočjo kisika, ki ga z močnim pritiskom pihajo skozi curek, razpršijo v kapljice s premerom 1 do 2 mm. Pri tem se oksidirajo odvečne količine nezaželenih elementov (ogljik, silicij, mangan, fosfor), ki so v grodlju in nastane jeklo. Istočasno s kisikom dodajajo tudi potrebne količine apna in talil v prahu da ima žlindra pravilno sestavo.

Kapljice na ta način proizvedenega jekla se zbirajo v pripravljeni ponovci, iz katere postopno odteka žlindra.

ko padajo kapljice grodlja proti ponovci.

Stopnjo razogljčenja kontrolirajo oziroma določajo z regulacijo količine vpihanega kisika. Do zdaj lahko predelujejo grodelj z največ 0,6 % fosforja. Vendar za prihodnje pripravlja BISRA raziskave s pomočjo katerih bodo ugotovili možnost predelave s tem postopkom grodljev s še večjim odstotkom fosforja.

Smatrajo, da ima ta postopek naslednje prednosti:

1. Reakcije procesa so trenutne in po odstranitvi nekaterih tehničnih težav bo mogoč njegov kontinuiran potek.

2. Pri tem postopku je možno uporabiti raztaljen

znatno nižji kot pri drugih postopkih, ki predelujejo grodelj v jeklo. Kontinuirani ali v najslabšem primeru polkontinuirani način obratovanja omogoča boljši način izkoriščanja ostalih naprav kot kisika, apna, raztaljenega grodlja in žerjavov.

K.

Čehoslovaška železarska industrija danes

Današnja proizvodnja železarskih izdelkov v Čehoslovaški ima za svojo bazo pet velikih železarn. Od tega so tri stare v Vítkovicah, Třinci in Kladnem ter dve novi v Kunčicah in Košicah. Zadnja železarno v Košicah še gradijo in je še oziroma bo v letošnjem letu pričela postopoma obratovati.

Surovinsko bazo čehoslovaške železarske industrije predstavljajo zaloge premo-

ga, primerne za proizvodnjo koksa, lastno staro železo, apnenec in surovine za proizvodnjo različnega proti ognju odpornega materiala. Zaloge železne rude so zelo omejene in revne na železu. Zato so čehoslovaški plavži navezani na uvoz železne rude iz Sovjetske zveze. Uvažajo jo iz bazena Križov Rog in vsebuje povprečno okoli 53 % železa. Domače železne rude predelajo samo 10 % celotne potrebne količine.

Del domačih železnih rud so uporabljali za proizvodnjo železne gobe, ki pa je imela po končni predelavi zelo visoko žveplo (1,2 — 1,7 %). Zato so jo dodajali vsipu za plavže. Ker pa je proizvodnja te železne gobe v posebnih rotacijskih pečeh nerentabilna, so jo letos ustavili.

Premog, ki ga uporabljajo za proizvodnjo koksa, je globoko pod zemeljsko skorjo. Zato so pogoji za njegovo kopanje zelo neugodni. Posledica tega je, v primerjavi s svetovnimi cenami dražji koks. 90 % električne energije proizvajajo v kaloričnih centralah. Ker črpajo doma le malo nafte in zemeljskega plina, uvažajo tekoče gorivo iz Sovjetske zveze.

Danes obratuje v Čehoslovaški 22 plavžev, ki imajo povprečni koristni volumen 682 m³. Iz spodnje tabele je razviden porast proizvodnje grodlja in zniževanje porabe koksa od predvojnih let do leta 1965:

proizvodnja grodlja (v 1000 t):

1937	1950	1955	1960	1965
1675	1951	2982	4696	5710

poraba koksa (kg/t grodlja):

1937	1950	1955	1960	1965
892	1089	1202	986	733

Plavže so modernizirali oz. zgradili nove z vsemi modernimi napravami. Zaklada nje je mehanizirano, dodajajo mazut in obratujejo z višjim pritiskom na žrelu. V nadaljnjem razvoju proizvodnje na plavžih predvidevajo povečanje sintra v vsipu na vsaj 85 %, poleg tega pa računajo tudi na uporabo peletov.

V prihodnje bodo gradili dva tipa plavžev z ozirom na koristni volumen. Prvega s 1.100 m³, drugega s 1.700 m³, medtem ko bodo manjše plavže postopoma izločili iz obratovanja. Prav tako so si zastavili cilj, da bi povprečno porabo koksa z odgovarjajočimi ukrepi znižali na stopnjo pod 550 kg na tono grodlja.

Razvoj proizvodnje surovega jekla v istem obdobju kot za grodelj je razviden iz (nadaljevanje na 15. strani)

Številke o železarski industriji ZDA v l. 1965

Železarska industrija ZDA je v svetovnem merilu na prvem mestu. Zato v ilustracijo nekaj številke o njej iz leta 1965. 1. januarja 1966, je od skupno 236 plavžev obratovalo samo 151 in sicer je 146 plavžev proizvajalo grodelj ter pet železne zlitine. Ti plavži so proizvedli 79,9 milijona ton grodlja in so za to proizvodnjo porabili 126,7 milijona ton železne rude. Od te celotne količine železne rude so jo 45,8 milijona ton uvozili in sicer iz:

Venezuele 12,4 milijona ton, iz Kanade 24,1 iz Čila 2,7, iz Peruja 1,0, iz Brazilije 2,3, iz Liberije 2,8 in iz ostalih držav 0,5 milijona ton.

Za proizvodnjo 1 tone grodlja so porabili plavži v ZDA 1.373 kg železne rude, 39 kg starega železa, 75 kg valjarskega škaja, 253 kg apnenca in 595 kg koksa.

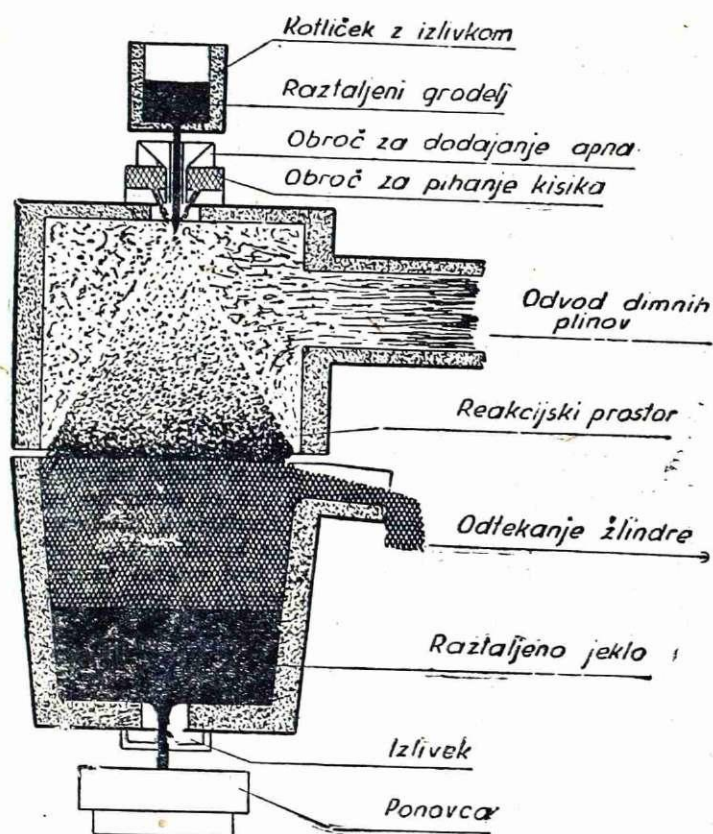
V letu 1965 so proizvedle jeklarne v ZDA skupno 119,2 milijona ton surovega jekla, Razdelitev te proizvodnje z ozirom na proizvodne agregate je naslednja:

	milj. ton	%
SM jeklo	85,5	71,6
Besemerjevo jeklo	0,5	0,4
kisikovi konvert.	20,7	17,4
elektro jeklo	12,5	10,6
skupaj	119,2	100,0

Pri proizvodnji surovega jekla je predvsem zanimivo to, da je v primerjavi z letom 1964 narasla proizvodnja za 4 milijone ton, vendar je istočasno padla proizvodnja SM jekla za 3,5 milijona ton. Istočasno je narasla proizvodnja jekla v kisikovih konvertorjih za 6,7 milijona ton in elektro jekla za milijon ton. Ta primerjava nazorno dokazuje, da kisikovi konvertorji in tudi obločne električne peči vedno bolj izpodrivajo SM peči v svetovni proizvodnji jekla na splošno, prav tako pa tudi v ZDA. In še zanimive številke o tem, kakšen je proizvodni program železarske industrije ZDA in kdo je kupil 84 milijonov ton različnih železarskih izdelkov, proizvedenih v letu 1965:

Proizvodni program	kupci	1000 t	%
bloki in jeklena litina	332	0,4	
gredice, platine itd.	2.460	2,9	
težki profil	5.593	6,7	
paličasto jeklo	13.037	15,5	
tračnice	904	1,0	
osi, kolesa	478	0,6	
valjana žica	1.214	1,5	
vlečena žica in proizv.	3.162	3,8	
debela pločevina	9.432	11,2	
črna pločevina	415	0,5	
bela pločevina	5.626	6,7	
finna pločevina, vroče valjana	9.643	11,5	
finna pločevina, hladno valjana	15.033	17,9	
finna pločevina, pocinkana ali drugače prevlečena	4.920	5,8	
elektro pločevina in trakovi	617	0,8	
trakovi, vroče valjani	1.619	1,9	
trakovi, hladno valjani	1.453	1,7	
trakovi za cevi	100	0,1	
cevi	7.883	9,4	
orožno jeklo	107	0,1	
skupaj	84.064	100	
železarska industrija	3.567	4,2	
kovačnice	1.134	1,4	
vijačna industrija	1.120	1,3	
trgovina	14.850	17,7	
gradbena industrija	10.737	12,8	
trgovina	4.552	5,4	
orodja	18.255	21,7	
avtomobilska industrija	3.452	4,1	
železnica	953	1,1	
ladjedelnice	85	0,1	
letalska industrija	345	0,4	
cevovodi	356	0,4	
rudarstvo	1.345	1,6	
poljedelstvo	5.328	6,3	
strojna in orodna industrija	2.707	3,2	
elektro industrija	1.977	2,4	
kovinska gradnja	6.651	7,9	
rezervoarjev	262	0,3	
vojaška uprava	1.977	2,4	
ostala	2.527	3,0	
indusrija	1.885	2,3	
porabniki	84.064	100	
izvoz			
skupaj			

K.

Priprava za proizvodnjo jekla z brizganjem grodlja

Doseganja praksa kaže, da preide približno 8 % teže grodlja v žlindro. Ker se temperatura taline zaradi oksidacijskih reakcij dvigne, uporabljajo kot hladilno sredstvo staro železo, ki ga dodajajo v ponovco pred ali med procesom. Ker uporabijo raztaljeni grodelj direktno iz prebodnega žlebu, so toplotne izgube majhne. Zato je možno pri tem postopku uporabiti precejšnje količine starega železa.

Edinstvena posebnost tega postopka je v tem, da potekajo glavne kemične reakcije oksidacije drobnih kapljic tako, da se pri tem praktično ne dotaknejo sten samega agregata. Poleg tega potekajo reakcije v trenutku,

grodelj, ko teče po prebodnem žlebu. S tem se zmanjšajo toplotne izgube ter znižajo investicijski stroški.

3. Ker zgoreva nastali CO v CO₂ v samem delovnem prostoru, je prehod nastale toplote na kapljice taline zelo ugoden. To omogoča uporabo 30 do 40 % starega železa kot hladilnega sredstva.

4. Ker potekajo reakcije na kapljicah taline, ki se ne dotikajo sten agregata, bo poraba ognjevzdržnega materiala za stene manjša kot pri drugih postopkih.

5. Vodenje procesa je zelo enostavno. Zato je bolj primeren za vodenje z elektronskimi računalniki kot LD ali Kaldo postopek.

6. Investicijski stroški so

Izredna enotnost v stališčih

V socialnem zavodu dr. Franceta Berglja na Jesenicah sta se 23. novembra sestala svet za socialno varstvo in varstvo družine skupščine občine Jesenice in svet za socialno varstvo skupščine občine Radovljica. Ogledali so si zavod in razpravljali o delu in problemih zavoda.

Po ogledu zavoda in razgovoru z oskrbovanci so člani obeh svetov najprej povedali svoja mnenja. Seji — vodil jo je predsednik sveta za socialno varstvo in varstvo družine skupščine občine Jesenice tov. Zdravko Pogačnik — so prisostvovali še predstavniki kolektiva zavoda, člani delavskega sveta in zastopnica oskrbovancev. Ugotovili so, da je v zavodu red in čistoča in dali kolektivu zavoda vse priznanje za požrtvovalno delo in za vse napore, ki jih vlagajo z željo da bi bili oskrbovanci čim boljše postreženi. Enotna je bila ugotovitev, da obstoječa kuhinja ne ustreza več tem zahtevam — razširjeni dejavnosti zavoda in je nujna čimprejšnja adaptacija.

V drugi točki dnevnega reda je upravitelj zavoda tov. Lojze Soklič obrazložil program zavoda. V zavodu so sedaj 104 oskrbovanci in še 14 starejših bolnikov na zdravstvenem oddelku, ki deluje v tem zavodu, kot pomoč splošni bolnišnici Jesenice. Ta oddelek še nima urejenega pravnega statusa, čeprav je zavod poskrbel za stalno zdravstveno nego, uredil hišno ambulanto, pa tudi cena oskrbnega dne 31,90 N din je gotovo ugodna za plačnika — Komunalni zavod za socialno zavarovanje.

Med oskrbovanci je največ — 58 občanov Jesenic in 32 iz občine Radovljica, ostali so iz drugih občin. Zavod si je vseskozi prizadeval urediti čim več prostora za oskrbovance, je sicer zelo zaseden, vendar so vsi prostori lepo vzdrževani. Oskrbovanci plačajo od 11,20 N din —

13,20 N din za dnevno oskrbo. Samoplačnikov je le malo, večini oskrbovancev delno krijejo stroške pristojne občine, nekaterim pa tudi celotne stroške plačujejo občine. Za popolne podpirance pristojne občine prispevajo še določen znesek za kritje osebnih potreb.

V zavodu imajo tudi delovno rehabilitacijo oskrbovancev. V delo je uspešno vključena ena tretjina stanovalcev, z delno vključenimi v delo pa se število dvigne na polovico stanovalcev, tako da je le redke pokretni oskrbovanec, ki se še ni odločil za neko dejavnost v zavodu.

Za nego in oskrbo vseh stanovalcev dnevno skrbi, vključno nočno dežurno službo, le osem ljudi. Že sama številka jasno govori o veliki prizadevnosti teh ljudi, da uspejo vzdrževati tak red.

V zavodu prirejajo za oskrbovance poljudno zdravstvena predavanja. Pri tem jim nudijo pomoč Delavska univerza, občinski odbor SZDL in šola za zdravstvene delavce. Ob vseh državnih praznikih prirejajo proslave, vsako leto tudi dva do tri izlete.

Ob koncu poročila o delu in problemih zavoda so enoglasno odločili, da bodo še dalje podpirali zavod v naporih, s tem pa skrbeli, da bodo občani obeh občin vedno, če je to potrebno, našli primerno oskrbo v tem zavodu. Enotni so bili tudi, da je nujno treba najti potrebna sredstva za adaptacijo kuhinje po obstoječih načrtih zavoda. Zadovoljni so predsednika obeh svetov tov. Pogačnika in tov. Cerkovnika, da čimprej skličejo razgovor,

pri katerem naj sodelujejo načelniki oddelkov za družbene službe in za gospodarstvo, k sodelovanju pa povabita še predstavnike obeh sindikalnih svetov, občinskih odborov SZDL in društvo upokojencev.

Sam zavod pa bo iskal pomoč tudi pri delovnih organizacijah, saj so nekatere že do sedaj vedno z razumevanjem pomagale — zlasti železarna — in tem naj bi se pridružile še druge, saj bo zavod hvaležen za kakršno koli pomoč.

Zastopnica oskrbovancev se je zahvalila za vso pomoč, ki jo nudita obe skupščini občine Jesenice in Radovljica, nato pa prisotne opozorila na nov problem. Oskrbovanci, zlasti socialni podpiranci, bodo po novih restriktivskih predpisih v zdravstvenem zavarovanju močno prizadeti. Z uradno objavo zdravil, ki jih ne bodo več izdajali na recepte in jih bo bolnik moral sam plačati, nastaja vprašanje, kdo bo tem ljudem v bodoče plačeval zdravila, saj so sami brez sredstev. Na omenjeni listi pa so v pretežni večini zdravila, ki jih prav ti ljudje največ potrebujejo.

Člani svetov so s skrbjo sprejeli to vest, ki zanje sicer ni bila povsem nova. Odločili so, da bodo o tem in o ostalih problemih, ki jih bodo povzročili novi predpisi, obvestili skupščine občin s priporočilom, da še dalje vodijo polno skrb na področju socialnega varstva. Ta dejavnost namreč že v prejšnjih letih ni bila dovolj razvita z ozirom na minimalna sredstva v občinah. Vsekakor pa socialna dejavnost ne kaže zanemariti, saj bi morebitna zanemarjenost v prihodnjih letih zahtevala še večja sredstva.

Po seji so udeleženci prisostvovali proslavi dneva republike, ki jo je organiziral kolektiv zavoda. Program so uspešno izvedle gojenke šole za zdravstvene delavce, v drugem delu pa je sodelovala še glasbena šola Jesenice. Posebno uspešen je bil nastop ženskega pevskega zbora ob spremljavi orkestra pod vodstvom Rada Kleča, ki je imel na programu izbrane domače pesmi. Po programu so še dalje ostali v družbi z oskrbovanci in jim še naprej prepevali. Oskrbovanci so bili obiska zelo veseli. V njihovem imenu se je za obisk zahvalil upravitelj tov. Soklič.

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikalne organizacije in sindikalnemu odboru šamotarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel v moji težki bolezni. Prisrčna hvala.

Pašo Cetina

Dunajska »Maškerada« v Celovcu

Že več let zapovrstjo obiskujejo Slovenci, v zadnjih dveh letih pa tudi Hrvatje, predstave dunajske revije na ledu, ko gostuje v Celovcu. V letošnjem februarju si je ogledalo to revijo, ki je takrat nosila naslov »Mavrica«, skoraj 35.000 Jugoslovancev, ali blizu 43 % vseh obiskovalcev v celovski mestni hali. Zato ni čudno, če prireditelji iz Celovca posvečajo propagandi v naših krajih velik pomen. Pred tednom dni so obiskali največja slovenska mesta, predvsem obmejne kraje in s predvajanjem dia pozitivov ter kratkega filma poskušali zainteresirati naše turistične agencije, da bi tudi v februarju prihodnjega leta pripeljali v Celovec čim več jugoslovanskih obiskovalcev. Na Jesenicah je bila taka tiskovna konferenca v ponedeljek, prisostvovali pa so ji predstavniki turističnih organizacij, šol, železarne in tiska. Novi direktor celovskega sejma dr. Kleindienst je obrazložil kratko vsebino naslednje revije na ledu, ki nosi naslov »Maškerada«. V Celovcu bo ta revija gostovala od 9. do 20. februarja 1967. Dnevno bosta dve predstavi, in sicer ob 14.30 in 19.30 uri.

Tudi novi program dunajske revije na ledu ni nič manj pester kot vsi dosedanj. Številni umetniki na ledu, med katerimi so znani solisti Hanna Eigel, Emmy Puzinger, Helmut Loefer, Felix in Monique Heininger, Lucien Meyer s svojima opicama, bodo v pestrih kostumih, ob stroških, o katerih kronika molči in svetlobi vseh barv, ki daje predstavi še poseben čar, prikazali obiskovalcem zelo pester spored.

Premiera te revije je bila letos 11. avgusta v mestu Passau. Trenutno gostujejo s tem programom v Antwerp-

nu, kmalu pa se bodo odpravili v Berlin. Od 23. decembra naprej pa bo več kot mesec dni prirejala dunajska revija na ledu predstave v domačem mestu na Dunaju. Takoj za tem se bodo predstavili v Celovcu, potem pa nadaljevali pot v Innsbruck in druga mesta ter druge države. Tudi »Maškerada« je režiral Will Petter, glasbo je napisal Robert Stolz, koreografsko pa je predstavo pripravila Edith Petter. V letošnjem programu zopet nastopa Švicar Lucien Meyer z

opicama Jackie in Joe. Zanimam še ne moremo sporočiti niti približne cene, prav gotovo pa bo višja kot lani, saj se bo pri nas podražil bencin in s tem avtobusni prevozi, v Avstriji pa bodo karte prav tako dražje za okrog 7 %.

-jn

Čehoslovaška železarska industrija danes

(nadaljevanje s 14. strani)	absolutnih številka ter v kg na prebivalca:				
spodnje tabele in sicer v	1937	1950	1955	1960	1965
proizvodnja (v 1000 t)	2291	3122	4474	6798	8598
proizvodnja (v kg na preb.)	145	252	343	497	609

Proizvodnja surovega jekla na prebivalca je od leta 1937 do leta 1965 narasla za 4,2 krat. S preko 600 kg je Čehoslovaška na vrhu svetovne lestvice.

SM peči so danes in bodo verjetno še nekaj časa ostale glavni proizvodni agregat čehoslovaških železarn za proizvodnjo surovega jekla. Njihov delež se giblje okoli 85 %, medtem ko je proizvodnja v električnih pečeh narasla na 14 %. Letno povečanje proizvodnje surovega jekla se giblje med 2 in 10 odstotka.

Danes obratuje v Čehoslovaški 74 SM peči s povprečnim vložkom 120 ton. 44 SM peči ima zmogljivost pod 100 ton. 18 SM peči 100 do 200

ton in 12 SM peči nad 200 ton. Največje SM peči imajo zmogljivost 400 ton.

Vložek je sestavljen iz 60 odstotka raztaljenega groblja in 40 odstotkov starega železa. Kot gorivo uporabljajo v glavnem mazut in pri 65 % celotne proizvodnje surovega jekla uporabljajo v SM pečeh kisik. Pri 230 tonskih SM pečeh dosežajo storitev 26 do 38 ton na uro in pri 400-tonske pečeh 52—54 ton na uro.

Računajo, da bo proizvodnja surovega jekla narasla v 10 letih od sedanjih 8,5 na 12 milijonov ton letno. To bodo dosegli z gradnjo novih kisikovih konverterjev in še boljšim izkoriščanjem obstoječih modernih SM peči. K.

ZAHVALA

Ob smrti našega dobrega očeta

JAKA ČOPA

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih urah stali ob strani. Lepo se zahvaljujemo primariju dr. Brandstetterju, dr. Tancarju in osebju internege oddelka jeseniške bolnišnice za skrb in prizadevanje pri zdravljenju. Posebno se zahvaljujemo sosedom Čukovim, Kozjekovim in Mravljetovim za dragoceno pomoč, darovalcem vencev in cvetja, voznikom osebnih avtomobilov, ki so nam izrekli sožalje in sočustvovali z nami ter ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: hčerka Berta in sin Karel z družinama ter ostali sorodniki.

ZAHVALA

Ob smrti našega ljubega moža, očeta, brata strica

ANDREJA ZUPANA

upokojenca
Železarne Jesenice

se iskreno zahvaljujemo dr. Vidaliju za zdravljenje, darovalcem vencev in cvetja, sosedom za nesebično pomoč, jeseniški godbi, voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo, kolektivu HVZ in GEZ za pomoč ter vsem, ki so se od njega poslovali in ga spremili na zadnji poti.

Zalujoči: žena Angela, sinovi Maks z družino, Jakob, Slavko in Andrejček, bratje in sestre ter ostali sorodniki.

Odločno po poti revolucionarne tradicije

(o delu DPD „Svoboda Tone Čufar“ Jesenice)

»Občila kulture so veliko bolj sposobna in sprejemljiva za vzajemno zблиževanje med narodi kot politična stališča ali gospodarski interesi, in zato zametek vseh ostalih sožitij.« (Bogdan Pogačnik, »Delo« 9. 11. 1966)

KULTURA ZBLIZUJE NARODE

Uvodna misel ni povzeta slučajno. Napisal jo je mož, ki je s Slovenskim oktetom prepotoval Evropo in Ameriko in ki je to trditev doživljal z oktetom na svojih številnih potovanjih. To misel pa lahko potrdijo tudi člani DPD »Svoboda Tone Čufar« Jesenice, ki že nad 10 let načrtno razvijajo in poglobljajo številne kulturne stike z zamejstvom. S pesmijo, plesom in glasbo so v teh letih osvojili številne simpatije in srca prebivalcev v sosednji Italiji in Avstriji. Več kot 30 krajev v Italiji in Avstriji je v teh letih spoznalo Jesenice, železarno in socialistično kulturo prek gostovanj naših kulturnih skupin. Zmotno bi bilo mnenje, kot mislijo nekateri, da vsi ti številni nastopi v zamejstvu niso preudarno načrtovani, da so bolj namenjeni potovanju in zabavi članstva kot pa smotno zблиževanje med narodi. Tudi to je res, vendar je to samo majhen del gostovanj v zamejstvu. Odgovorne

in zahtevne poti v zamejstvo morajo tudi članstvu, ki opravlja to nalogo amatersko, predstavljati spoznavanje tujih krajev in ljudi in končno tudi del zabave. Vendar pa je prva in najodgovornejša naloga s posredovanjem kulturnih vrednot naših narodov utrjevati vezi zблиževanja med narodi. Kako naj bo na primer ansamblu narodnih plesov in pesmi v zabavo nedeljski večerni nastop v zamejstvu po 300 kilometrih vožnje in s povratkom na Jesenice ob drugi uri po polnoči? In po obvezni ponedeljkovi dopoldanski dnini ponovno potovanje v zamejstvo, kjer so imeli dva nastopa, se ponovno vrnili pozno ponoči, v torek zjutraj pa znova šli na redno delo? Kako naj bo godbenikom v zabavo izvajanje petih krajskih koncertov v različnih krajih v zamejstvu v enem dnevu po 200 km prevožene poti? Prispevek jeseniških svobodašev k zблиževanju med narodi je toliko dragocenejši, ker je povezan z velikim idealizmom vseh nastopajo-

čih, s samopremagovanjem, s samoodpovedjo in celo z žrtvovanjem lastnih denarnih sredstev.

Številne stike z zamejstvom moramo deliti v tri skupine: v prvo skupino sodijo nastopi v krajih z našim življenjem, ki skoraj v celoti bremenijo matično društvo, v nastope, ki jih naročajo mesta in kraji v zamejstvu ob raznih praznovanjih proti plačilu vseh stroškov in v nastope, ki imajo zamenjalni — recipročni značaj.

Odseki DPD »Svobode Tone Čufar« so v letošnjem letu izvedli 18 nastopov v šestnajstih krajih v zamejstvu. Posamezni odseki so k temu velikemu uspehu, edinstvenemu v Sloveniji, prispevali naslednji delež:

Ansambel narodnih plesov in pesmi: 8 nastopov v šestih krajih (Villa Santina, Jamlje pri Doberdobu, Trbiž, St. Peter ob Nadiži, Pavia di Udine — Italija in Beljak — Avstrija).

Pihalni orkester: 7 nastopov v sedmih krajih (Ukve, Žabnica, Fojda, Vila, Rašče, St. Peter ob Nadiži, Ažla — Italija).

Likovna sekcija DOLIK: 2 razstavi (Čedad — Italija, Beljak — Avstrija).

Komorni zbor: 1 nastop (Ponteba — Italija).

Vse nastope je obiskalo nad 16.000 obiskovalcev ali povprečno skoraj 900 obiskovalcev na eno prireditev. Jeseniški svobodaši so v seznam krajev Tarcent, Cadroipo, Genova, Novi Liguri, Pionbino (Italija), Weiz, Borovlje, Reka, Celovec, Osojsko jezero (Avstrija) dodali še nove kraje. Povsod so svobodaši nastopali kot jeseniški železarji. Le malokdo je verjel, da so naši odposlanci miru delavci in da jih po napornih gostovanjih čaka težko in odgovorno delo v železarni. Eden izmed italijanskih časnikov je zapisal: »... v folklorni skupini so po večini delavci in delavke železarne. Presenetljivo je, da se prostovoljno udeležujejo. Navdušeni smo bili nad njihovo izredno disciplino in kvaliteto...« Čeprav so bila to kratkotrajna srečanja s prebivalci v Italiji in Avstriji, so bili stiki s prebivalci hitro vzpostavljeni. Če že ne pred nastopom, potem po nastopu zanesljivo. Mnogokrat smo po nastopu doživljali prave ovacije prijateljstva do Jugoslavije, nemalokrat pa je ob slovesu kanila tudi kaka solza iz oči.

Pri obravnavi stikov z zamejstvom pa ne smemo mimo številnih individualnih stikov predstavnikov italijanskih in avstrijskih društev in mest s predstavniki jeseniške »Svobode« in jeseniškega kulturnega in političnega življenja. Samo v letošnjem letu so predstavniki »Svobode« imeli 43 individualnih stikov na Jesenicah in osem stikov v zamejstvu. Razen tega pa je zelo razvita tudi redna korespondenca med društvi in med posamezniki. Vse to ima resnično en sam cilj: krepiti mednarodno kulturno sodelovanje in vzajemno zблиževanje med narodi. K taki dejavnosti poziva tudi resolucija UNESCO, sprejeta na generalni konferenci v Parizu ob 20-letnici.

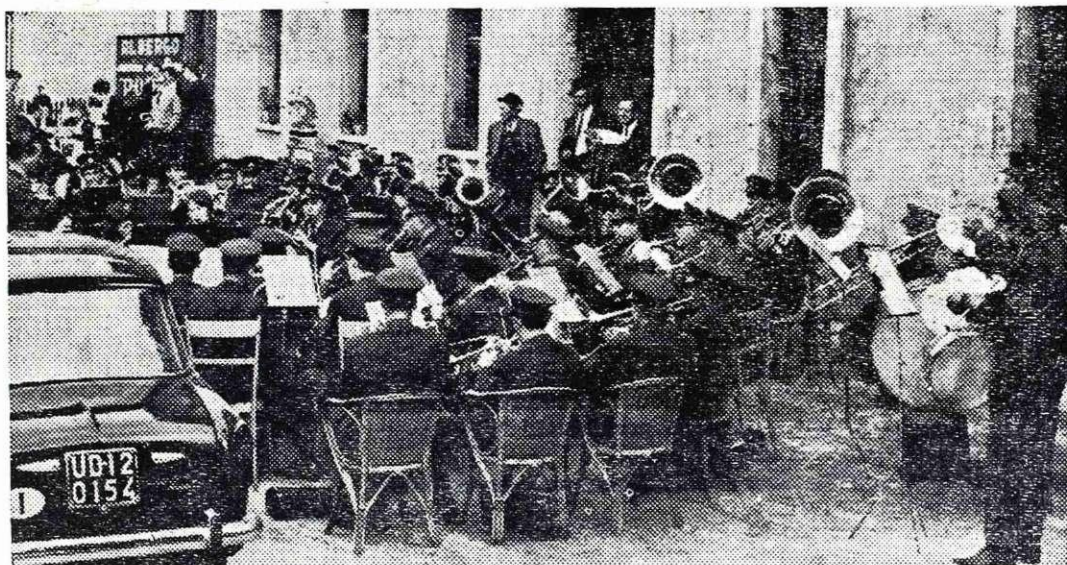
Naša občina glede na geografski položaj in glede bogate kulturne tradicije še posebno odgovorno nalogo v razvijanju kulturnega sodelovanja s sosednjo Avstrijo in Italijo. Tudi naša mednarodna politika sloni na miroljubni koeksistenci in vzajemnem sodelovanju med narodi. Žal je v krajih, s katerimi imajo stike jeseniški svobodaši, slabo razvita amaterska kulturno prosvetna dejavnost, ali pa je sploh ni, da bi stike razvijali bolj na menjalni osnovi. V letošnjem letu smo imeli v gosteh le mešani pevski zbor in folklorno skupino iz Pontebe (Italija), predvideno gostovanje dramske skupine Italisider iz Cornigliana pa je zaradi poplav v Italiji preloženo na januar. Poleg prihodnjih prizadevanj za menjalna gostovanja bo potrebno predvsem razširiti stike s sosednjo Avstrijo. Kajti k tem sodelovanjem sodi tudi posredovanje nacionalne

kulture Slovincem, živečim onstran obeh naših meja.

Bilanca desetletnega kulturnega sodelovanja jeseniških svobodašev s sosednjo Italijo in Avstrijo nam kaže nad 100 gostovanj zunaj naših meja in 14 gostovanj zamejskih skupin pri nas na Jesenicah. Če upoštevamo še predvideno gostovanje ansambla narodnih plesov in pesmi v Lienzu in kolektivno slikarsko razstavo članov DOLIK v Beljaku, bo letos dosežen svojevrsten rekord: 20 nastopov v sedemnajstih krajih. Pregled te obsežne dejavnosti pa ne bi bil popoln, če ne bi omenjali še številnih ur, žrtvovanih za vaje, in številnih ur, porabljenih za organizacijo vse te obsežne in pestre dejavnosti. Vse to delo sloni na ramah čistih amaterjev.

OBSEŽNO IN VZGLEDNO DELO TUDI DOMA

Kako pomembno delo opravlja »Svoboda« Jesenice na področju kulturno prosvetnega življenja Jesenic in okolice nm bo pokazala šele popolna slika njihovega dela. V društvu aktivno deluje 227 članov: v ansamblu narodnih plesov, v pihalnem orkestru, v komornem zboru, v likovni sekciji DOLIK, v klubski komisiji in v društveni upravi. Prek 90 odstotkov članstva je zaposlenega v železarni, eno tretjino članstva pa predstavlja mladina do 25. leta. Društvo ima povprečno v zadnjih šestih letih po 137 nastopov letno (125 do 192). V celotnem amaterskem kulturno prosvetnem življenju v občini (brez gledališča) predstavlja to 43 % vse amaterske dejavnosti. Samo v letošnjem letu ima društvo že 93 nastopov (do 15. novembra). To pomeni dva in pol nastopa tedensko. Poleg dveh tedenskih vaj je to neprecenljiv prispevek amaterjev jeseniških svobodašev h kulturni podobi naše občine. Letos je imelo društvo 41 celovečernih nastopov (17 v občini, 6 izven občine, 18 v zamejstvu), 15 klubskih večerov, 20 razstav (14 doma, 4 izven občine, 2 v zamejstvu), 15-krat so sodelovali na raznih prireditvah, 2-krat pa so imeli v gosteh tuja društva. Posamezni odseki so k tej bogati žetvi prispevali: pihalni orkester 33 %, likovna sekcija DOLIK 22 %, ansambel narodnih plesov in pesmi 19 %, klubska sekcija 16 % in komorni zbor 10 %. Prezreti ne smemo tudi dejstva, da je povprečno na vsaki prireditvi nastopalo po 32 članov in da je bil povprečen obisk na prireditvah 1190 ljudi. Na visoko povprečje vplivajo predvsem obiski na razstavah (povprečje je 1450) in izredni obiski na gostovanjih v zamejstvu (od 200 do 4000). Vsi programi, s katerimi so svobodaši nastopali doma ali zunaj, so skrbno (nadaljevanje na 17. strani)

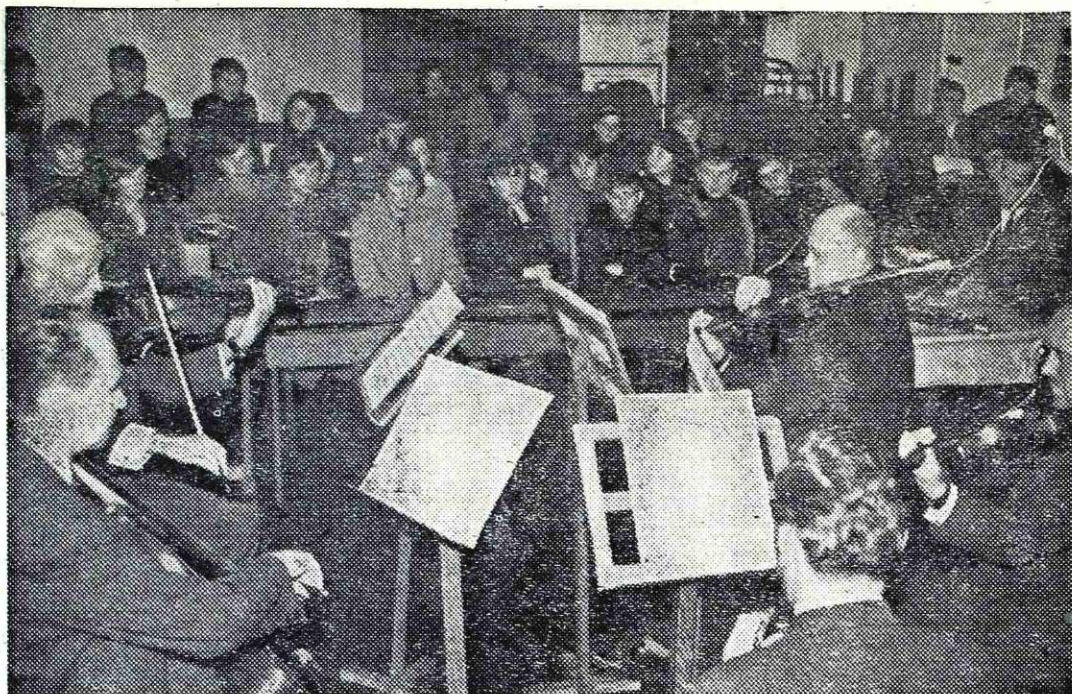

Jesenški pihalni orkester ob koncertu v Žabnicah (Italija)

Folklorna skupina je letos 8-krat gostovala v Italiji in Avstriji

KORISTNO SODELOVANJE — Glasbena šola na Jesenicah je že v prejšnjem šolskem letu pripravila glasbene produkcije za učence 1. in 2. razreda osnovne šole. Tak način glasbene vzgoje se je pokazal za zelo koristnega, zato bo glasbena šola z njim nadaljevala tudi v letošnjem šolskem letu. Na glasbeni šoli pa so šli še dalj. Glasbene produkcije so pripravili tudi za vse štiri oddelke 7. razreda osnovne šole »Tone Čufar«. Učenci so se spoznali s štirimi pihalnimi instrumenti in z godalnim kvartetom, ki je produkcijo zaključil. Zares kvalitetno izvedbo smo posneli na magnetofonski trak. Hvaležni smo profesorskemu zboru — na triurni produkciji so sodelovali vsi profesorji — in gojencem glasbene šole za takšno sodelovanje. Upamo, da so jih za njihovo požrtvovalnost vsaj deloma poplačali žareči obrazi naših otrok, ko so zapuščali njihovo šolo. Njihovo delo bomo znali ceniti. —zk

Odločno po poti revolucionarne tradicije

(nadaljevanje s 16. strani)

načrtovani in dovolj kvalitetno izvajani. Ansambel narodnih plesov izvaja na primer jugoslovanski program, saj so v plesih in pesmih zastopani vsi jugoslovanski narodi. K enaki programski politiki težijo tudi drugi odseki. Tako imata pihalni orkester in komorni zbor na repertoarju celo mednarod. program. S svojimi nastopi so svobodaši popestrili tudi turistično dejavnost. Nekaj let že redno v sezoni nastopajo v Kranjski gori, Martuljku, Mojstrani, Planini pod Golico in na Bledu. Poznajo pa jih tudi drugi kraji v Sloveniji: Kranj, Tržič, Bohinj, Bovec, Kobarid, Ljubljana, Celje, Maribor, Ravne, Trbovlje in drugi. Povsod so toplo sprejeti in povsod s svojimi programi navdušujejo številne gledalce in poslušalce.

Čeprav društvo nima svojih lastnih prostorov (je podnajemnik v delavskem domu) in vsa leta spremlja njihovo dejavnost tudi finančni problem, svoje delovne programe redno izvaja in dosega, največkrat pa celo presega. Vabila za gostovanja društvenih ansamblov je vsako leto več, tako za nastope doma kot za nastope v zamejstvu. Poleg organizacijsko programske dejavnosti se mora društvena uprava, v kateri deluje tudi 22 % prosvetnih delavcev, stalno boriti za finančna sredstva. Že sam podatek, da je letni finančni promet društva od 4 do 5 milijonov, dovolj pove o obsežnosti društvene dejavnosti. Od tega društvo z lastno dejavnostjo ustvari 50 do 60 odstotkov sredstev, ki jih povsem vlaga v »deficitarne«

dejavnosti (razstave, klubski večeri, gostovanja v zamejstvu za naš življenj itd.). Vse to dokazuje visoko zavest članstva in ljubezen do kulturno umetniškega udejstvovanja. Pri izvajanju te obsežne dejavnosti pa nas stalno tare problem izmenskega dela v železarni, ker tako dela večina aktivnega članstva. V mnogih primerih obratovodstva železarne z razumevanjem zamenjajo dneve nastopajočim, so pa tudi primeri, ko obratovodstva za to nimajo posluha.

Sprehod skozi dejavnost DPD »Svobode Tone Čufar« Jesenice kaže, da so jeseniški svobodaši ostali zvesti bogati in revolucionarni dediščini svojih velikih prednikov. S številnimi nastopi so ponesli glas o jeseniški železarni, o jeseniškem delavcu, o socialistični kulturi v številne kraje znotraj naših meja, kot v kraje izven naših meja. Vsi ti marljivi in vestni kulturni

delavci želijo le, da bi naša javnost bolj cenila njihovo delo in da bi bili prav tako ponosni nanje, ko so ponosni na druge dejavnosti, ki so ponesle glas o Jesenicah daleč izven naših meja.

J. V.

Komorni zbor je letos gostoval v Pontebi

Umrli je Matija Sušnik

Preteklo soboto je v 78. letu starosti na Bledu umrl Matija Sušnik. Čeprav je zadnja leta živel na Bledu in je le bolj poredko prihajal na Jesenice, smo ga ohranili še vedno v prijetnem spominu.

Rodil se je 28. februarja 1888 na Jesenicah. V družini je bilo sedem otrok. Ko je bil Matija star 10 let, mu je umrl oče. Mati ni imela dovolj sredstev, da bi se on lahko šolal, zato je moral kot 14-letni fantič na delo v tovarno. V takratno žično valjarno so ga sprejeli leta 1902 in je delal na raznih delovnih mestih, nekaj let pa je bil »zankar«. Med prvo svetovno vojno je bil zaposlen kot zankar v zgornji Štajerski, v železarni Felten v Brucku ob Muri, nato pa na Čehoslovaškem v jeklarni v Mostu.

V železarno se je vrnil 17. januarja 1920. Dolgo vrsto let je bil zaposlen kot uslužbenec.

Med NOB je pomagal partizanom, v partizanskih časopisih pa so bili objavljeni njegovi prispevki, v katerih je pozival ljudstvo k uporabi, razen tega pa je obveščal partizane o nameranih okupatorjevih akcijah. Nekaj časa je bil tudi zaprt v St. Vidu pri Ljubljani.

Matija Sušnik ni bil samo uslužbenec v železarni, ampak je pokazal

veliko zanimanje za novinarsko delo in dolgo vrsto let stalno dopisoval v časopise in revije. Bil je med ustanovitelji jeseniškega Sokola in dober telovadec. Po osvoboditvi se je večkrat oglašil tudi v našem uredništvu in z veseljem smo objavljali njegove prispevke. Zlasti zanimivi so bili spomini na mlada leta, ki jih je preživel v žični valjarni.

Pokazal je tudi izredno zanimanje za delo v muzeju. Zato je bil imenovan s posebno odločbo za uslužbenca muzeja z nalogo, da arhivira in ureja gradivo, ki so ga prinašali muzejski delavci. Na tem področju je lahko veliko pomagal, saj se je za-

nimal za našo danjo in bližnjo preteklost ter razvoj železarstva. Kljub temu, da je bil Matija Sušnik že precej v letih, je imel izredno dober spomin. Dragoceni so njegovi zapisi, v katerih opisuje razmere v naši železarni.

Pokojnega Matija Sušnika bodo ohranili v spominu njegovi dolgoletni sodelavci v muzeju, v železarni pa kot vestnega uslužbenca, Jeseničani kot prizadevnega novinarja, in telesnovzgojnega delavca še iz predvojnih let ter družbenega delavca.

Otvoritev razstave slikarja Oblaka na Jesenicah

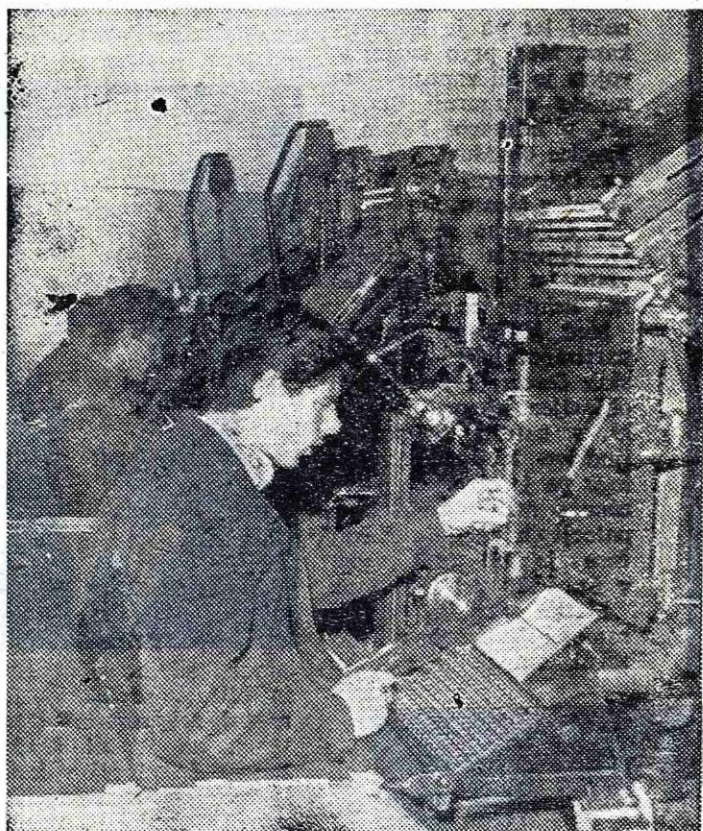

Kako

Mnogi znanci so me že večkrat vprašali, kako nastaja »Železar«. Težko je z besedami opisati vse delo, posebno v tiskarni, zato smo se na uredništvu odločili, da v današnji dvojni številki poskušamo z besedo in slikami to pojasniti. Naj se takoj na začetku zahvalim tiskarni »Gorenjski tisk« v Kranju, ki nam je dovolila in omogočila, da smo fotografirali posamezne faze dela pri oblikovanju »Železarja«.

Menda ni treba posebej povedati, da »Železar« izhaja tedensko in da ga tiskajo na rotacijskem stroju v tiskarni »Gorenjski tisk« v Kranju. Kot tednik izhaja že peto leto in je doslej izšlo že skoraj 250 števil tednika. Sicer pa ne bi bilo prav, če bi začeli s

12 strani. Kaj menite, koliko tipkanih strani rokopa vsebuje posamezna številka »Železarja«? Za povprečen obseg potrebujemo kar blizu 60 tipkanih strani, seveda poleg fotografij, ki jih največ prispeva tovarniški fotograf. Veliko število rokopisov je treba

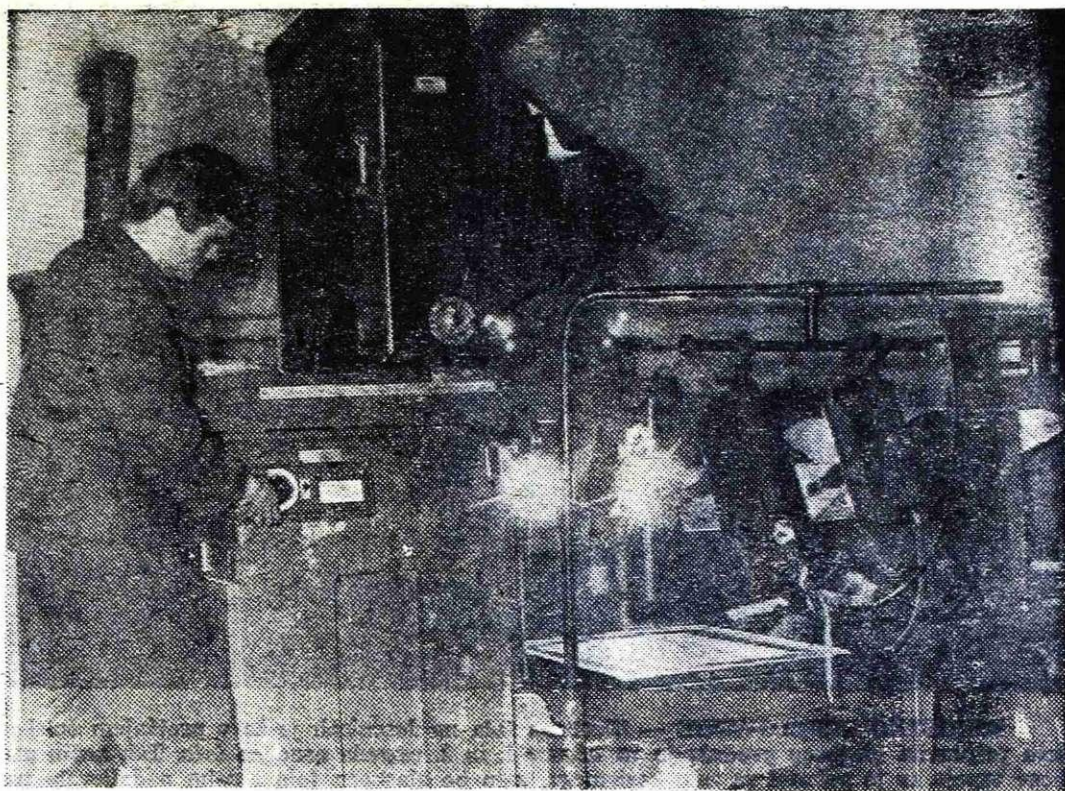
Strojni stavci pri delu

nastaja

tiskarno. Začnimo torej tam, kjer se dejansko začne delo z »Železarjem«.

Gradivo za »Železarja« zbira in urejuje poseben ožji uredniški odbor, imenovan od upravnega odbora železarne, ki ga sestavljajo inž. Avgust Karba, Milan Polak in Zdravko Pogačnik kot honorarni sodelavci ter člani uredništva. Naloga tega odbora je, da pridobiva sodelavce »Železarja« oziroma dobi gradivo na kakršenkoli način. Dokaz, da to svojo nalogo v redu izpolnjuje, je dokaj pestro gradivo, ki ga je vedno dovolj, celo preveč, čeprav »Železar« povprečno obsega celo več kot

ne le enkrat, ampak zaradi korekture celo dvakrat prepisati. Prav gotovo pa je treba vse članke jezikovno in stilistično popraviti, da bi imeli v časopisu primerno obliko. S tem res ni malo dela, posebno še, če upoštevamo, da nimamo profesionalnih dopisnikov in so vsi sodelavci Železarja priložnostni dopisniki. Zaradi kratkih rokov za urejanje gradiva pa lahko dopisnikom določimo izredno kratke čase. Če jih vsi ne upoštevajo, pride zadnji dan redakcije do velike zadrege, kajti rokov, določenih s strani tiskarne, ne smemo zamujati. Zamujen rok bi pomenil iz

V fotografskem oddelku klišarne vse slike najprej prefotografirajo

pad ene številke časopisa, kar pa se v vseh teh letih še ni zgodilo. V ponedeljkih, torkih in sredah je torej s časopisom največ zadrege na uredništvu, v četrtek pa dobi v Kranju dokončno obliko.

Gradivo, ki ga oddamo v tiskarno, dobe v roke strojni stavci. Na posebnih velikih strojih, imenovanih linotype, morajo vse besedilo še enkrat pretipkati oziroma odliti v svinčene vrste. To delo je dokaj zamudno, posebno če rokopis ni res čitljiv in če vsebuje preveč popravkov. Istočasno pa v klišarni po poslanih fotografijah začnejo izdelovati klišeje, to je v cink izjedkan motiv s fotografije. Ko je vse to narejeno, ko tiskarniški korektor pregleda strojni stavek — v svinec odlito besedilo, so na vrsti ročni stavci in meterji. Gradivo je treba razporediti po straneh ali kot temu strokovno pravimo, opraviti prelom časopisa. Tudi to delo je zamudno in zahteva obsežno strokovno znanje meterja ter vseh, ki mu pomagajo.

V ročni stavnici torej gradivo razporedijo tako, kot ga pozneje preberete v časopisu. Članek za člankom, stran za stranjo, dokler ni vse na svojem mestu in urejeno tako, kakor je treba. Ko je stran »zlomljena«, jo na posebni ročni stiskalnici odtisnejo oziroma napravijo »krtačni odtis«. Tega dobi v roke korektor, ki mora ponovno prebrati vse in stremeti za tem, da bo v časopisu čim manj napak ali tiskarskih škratov, kot temu tudi pravimo. Seveda je skoraj nemogoče v tako kratkem času, ki nam je na razpolago, popraviti res vse napake. Prizadevamo pa si, da bi jih bilo čim manj.

Ko so meterji opravili svoje delo, dobi časopis v roke strojni rotacijski stroj. Poskusimo najprej ugotoviti razliko med rotacijskim strojem in strojem za tiskanje knjig. Knjige tiskajo na vodoravnih strojih in direktno s strojnim stavkom, ki ga je uredil meter. Za rotacijski stroj pa so potrebne svinčene plošče polkrožne oblike, ki jih pritrdijo na valje ki se vrtijo. Da take plošče lahko izdelajo, mora strojnik v posebni stiskalnici najprej vsako stran odjiskati v matrico, po kateri pozneje vlije svinčeno

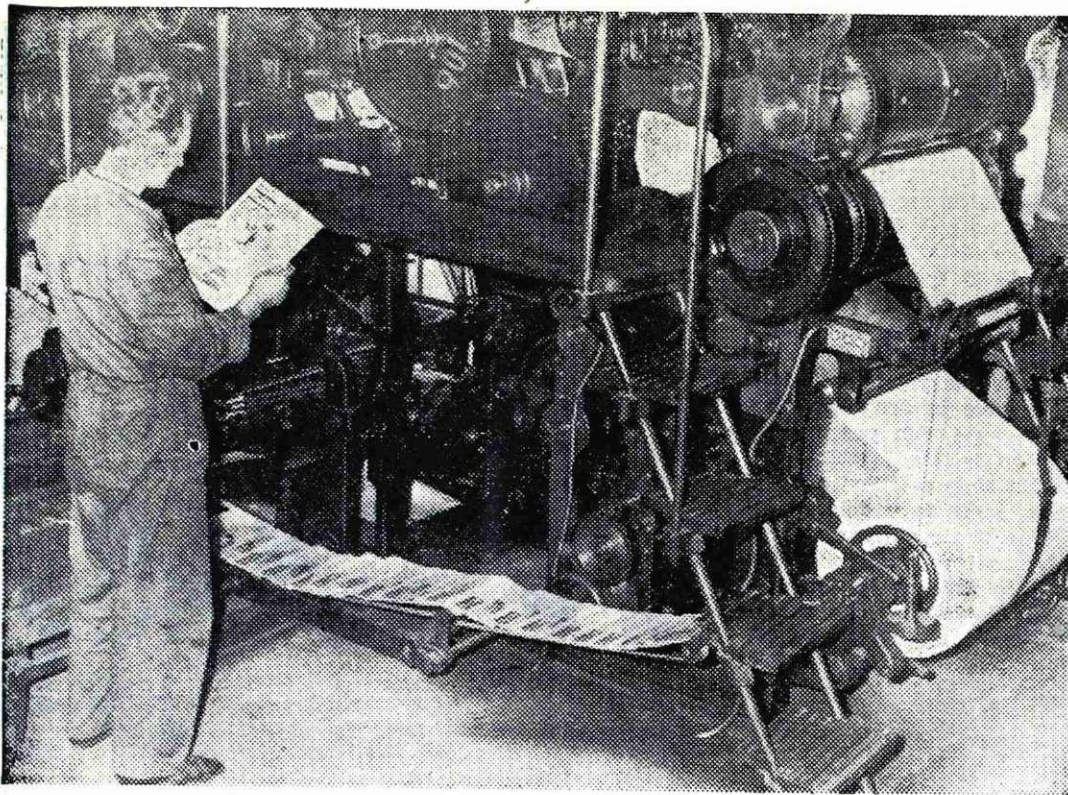
ploščo. V kranjski tiskarni imajo rotacijski stroj, ki lahko naenkrat tiska 32 strani takega časopisa kot je naš. Za 32 strani potrebuje strojnik 16 plošč. Na vsaki plošči sta odtisnjeni dve strani časopisa. Seveda pa lahko na takem stroju tiskajo tudi manj strani, tako na primer 4, 8, 12, 16, 20, 24 in 28 strani. Lahko pa tiskajo tudi v več barvah. Sami ste lahko videli, da smo »Železarja« že nekajkrat izdali v dvo ali celo tribarvnem tisku. Predolgo in zamotano bi bilo, če bi vam opisoval, kako to naredijo.

Ročni stavec — meter in njegov pomočnik razporejata gradivo po straneh

„Železar“

Rotacijski stroj. Strojnik si ogleduje prve izvode. Morda bo treba še kaj popraviti

Ko strojnik torej odlije plošče, jih namesti na valje, namesti papir, ki je zviti v ogromne kolobarje in naredi prve poizkusne izvode. Ni tako enostavno, da bi takoj začeli tiskati časopis. Marsikaj je treba popraviti. Včasih slika ni dovolj jasna, včasih se naslov ne vidi dobro. Vsa taka mesta mora podložiti, dokler ni tisk tak kot bi moral biti. Včasih je to zelo zamudno delo. Zato tudi preteče precej ur, preden rotacijski stroj teče s polno brzino in se začnejo izvoditi časopisa kopičiti. Pozno zvečer je strojnik svoje delo opravil. Na vrsti je ekspedit. Ves časopis morajo v tiskarni zaviti v posebne pakete po nekaj sto izvodov. To je zadnje delo v tiskarni. Naložiti ga je le še treba v dostavni avto in odpeljati na Jesenice. Vsak petek zato lahko vidite pred glavno pisarno okoli poldneva večji dostavni avto svetlo modre barve, iz katerega zložijo tudi do 20

zavojev z »Železarjem«. Tiskarna je svoje delo opravila. »Železarja« pa je treba še razdeliti. Najprej nalepijo vse naslove za naše zunanje prejemnike, ki niso zaposleni v železarni. Med njimi je največ upokojencev. V sobotah zjutraj pa »Železarja« prejmejo tudi v obratih železarne.

Prepričan sem, da bi vam ta kratek opis premalo ponazoril, kako nastaja »Železar«. Zato objavljamo tudi fotografije, ki naj pripomorejo k boljšemu razumevanju. Izbrali pa smo seveda lahko le najbolj važne dele vsega posla, ki ga imamo teden za tednom z izdajanjem časopisa. Prav je, da na koncu pohvalimo vse tiste člane našega kolektiva in sodelavce »Železarja«, ki pridno sodelujejo s svojimi prispevki ter tako pomagajo k čim boljšemu izpolnjevanju vloge, ki naj bi jo naš »Železar« kot glasilo kolektiva imel. Želim, da bi bilo takih sodelav-

cev čim več in čim manj tistih, ki kljub prošnjam nič ne napišejo. Čim več nas bo sodelovalo pri »Železarju«, tem bolj pester bo, bolj zanimiv za vsakogar in bolj se bomo približali našemu skupnemu cilju, da bi bili člani našega kolektiva čim bolje seznanjeni z gospodarjenjem v našem podjetju.

-jn

Kličemo krvodajalce

Samo jeseniška bolnišnica potrebuje letno do 450 litrov krvi. Da bi količine krvi, ki so potrebne, vsaj delno oskrbeli, občinski odbori Rdečega križa skupaj z Zavodom za transfuzijo krvi pogosto organizirajo krvodajalske akcije. Zadnja krvodajalska akcija je bila v juliju 1965 v naši železarni. Tako bo po daljšem presledku v decembru spet nova krvodajalska akcija. Predvidevajo, da bo oddalo kri 1250 krvodajalcev in da bomo tako odvzeli okrog 350 litrov krvi.

Predvidevajo, da bodo krvodajalcem odvzemali kri v prostorih delavskega doma na Jesenicah v naslednjih dneh: 8., 9., 13., 14., 15. in 16. decembra. Akcija bo potekala v dveh tednih zato, da bi se lahko odzvali vabilu občinskega odbora RK in Zavoda za transfuzijo krvi vsi, ki so pripravljeni oddati kri in delajo v treh izmenah v železarni. Organizatorji akcije naprošajo krvodajalce, da prihajajo v teh dneh v delavski dom tako, da ne bo prevelik naval, ker bodo s tem omogočili da bo delo potekalo enakomerno. Računajo, da bi lahko vsak dan odvzeli kri od 200 do 210 krvodajalcem in da ne bo treba krvodajalcem predolgo čakati na odvzem krvi.

V ponedeljek pridejo pevci iz Branika

Ob letošnjem prazniku dneva republike bo na Javorniku gostoval 50-članski pevski zbor, ki ga sestavljajo pevci iz Branika in Dornberka. To je že drugi koncert pevcev iz Branika, ki hkrati vračajo obisk javorniskim pevcem in godbi. Gostje se bodo na Javorniku predstavili v ponedeljek zvečer ob 19.30 uri v dvorani osnovne šole s celovečernim programom slovenskih narodnih in umetnih pesmi.

Upravni odbor DPD Svobo-

Anton Novačan Herman Celjski

Kronika o uveljavitvi, rasti, vzponu in propadu celjskih grofov in knezov nepoznanega pisca ni bila samo vir navdiha nekaterim slovenskim piscem raznih generacij, temveč tudi priložnost za slovensko meščanstvo pred in po prvi svetovni vojni, da si je s celjskimi grofi skovalo utvaro o »slavni in grofovski« slovenski zgodovini. Še več, ideja jugoslovanstva naj bi svojo godovinsko opravičilo dobila prav v ozemeljskih posestih celjskih grofov, ki so z vsemi načini in sredstvi fevdalnega družbenega reda širili svojo posest proti Hrvaški, Bosni in Srbiji, ker so v nasprotni smeri imeli pač opravka s premogočnimi Habsburžani. Zato ni čudno, če je fevdalni grb celjskih grofov — tri srebrne zvezde na modrem polju — postal vseslovenski grb, ki je našel svoje mesto tudi v emblemu nove kraljevine SHS po prvi svetovni vojni. Predvsem taki politični nagibi so tudi vodili Antona Novačana, pravnika in diplomata, pisatelja in dramatika, pri pisanju prvega dela zamišljene dramske kronike o celjskih grofih drame »Herman Celjski« v letih 1925 do 1928. Prav tako pojmovanje zgodovine celjskih grofov

je vzpodbudilo Bratka Krefta, da je napisal svojo dramo »Celjski grofje« in z njimi razbil romantično utvaro o »slovenstvu in jugoslovanstvu« fevdalnih celjskih mogotcev, ki jim slovensko ljudstvo takrat na prelomu še mračnega 14. in 15. stoletja ni pomenilo drugega, kot do kraja izkoriščano kmečko rajo. Kljub takemu političnemu ozadju pojmovanja zgodovine celjskih grofov pa ostaja še zmerom tudi pri Antonu Novačanu v ospredju tragika človeških odnosov mogočne in ambiciozne plemiške družine, ki si lasti pravico do vseh sredstev pri doseganju svojih želja po čim večji lasti in oblasti. Žrtve teh odnosov ne postane samo romantično ganljiva Veronika Deseniška, temveč tudi otroci mogočnega Hermana II samega in z njimi on sam.

Tako bo imela jeseniška publika priložnost videti tudi to dramo o celjskih grofih, napisano v nekoliko vznemirjenem in dramsko učinkovitemu stilu, dramo o srednjeveško grozljivi, sicer poznani, toda še zmerom privlačni in pretresljivi zgodbi o Veroniki Deseniški, njenem možu Frideriku, očetu Hermanu in vrsti drugih oseb. V jeseni 1948 je režiser Jože Tomažič pripravil zelo uspešno uprizoritev »Celjskih grofov« Bratka Krefta, jeseni 1958 pa je kot 100. premiero po osvoboditvi Bojan Cebulj zrežiral Zupančičevo »Veroniko Deseniško«. Zdaj se tema dvema uprizoritvama pridružuje še Novačanov »Herman Celjski«. Zrežiral ga je Jože Tomažič, sceno je zasnoval Srečko Tič, v naslovni vlogi pa nastopa Tine Rant. Poleg njega v glavnih vlogah nastopajo še Slavko Polanc, Stanka Geršak, Vlasta Pavlič, Franci Pogačnik, Jernej Pogačnik, Pavel Lotrič, Franjo Lotrič in vrsta drugih igralcev in igralk v manjših vlogah. Premiera drame Antona Novačana bo v soboto, 3. decembra zvečer. — nj

Gledališče

SOBOTA, 26. 11. ob 19.30:
Držič-Rupel: BOTER ANDRAŽ
— Komedija v treh dejanjih
— IZVEN.

NEDELJA, 27. 11. ob 15. uri:
Držič-Rupel: BOTER ANDRAŽ
— IZVEN.

SOBOTA, 3. 12. ob 19.30 uri:
A. Novačan: HERMAN CELJSKI,
premiera — IZVEN

NEDELJA, 4. 12. ob 19.30 uri:
A. Novačan: HERMAN CELJSKI
— za abonma NEDELJA

Za vse predstave si vstopnice pravočasno rezervirajte na tel. 82-200, oziroma si jih zagotovite v predprodaji pri gledališki blagajni.

»Železar« je že v ekspeditu in avto že čaka, da ga odpelje na Jesenice

Kaj menijo jeseniški občani o športu

Zelo različna mnenja o športu na Jesenicah, njegovih uspehih in težavah so nas vzpodbudila, da smo obiskali nekaj občanov in vse enako vprašali: »Kaj menite o jeseniškem športu in jeseniških športnikih?«

JOŽE VARL, direktor Zavoda za prosvetno pedagoško službo in predsednik DPD Svoboda »Tone Cufar« Jesenice:

»Čeprav večino svojega prostega časa posvečam kulturi in prosveti, sem vsakega uspeha jeseniških športnikov zelo vesel. Prav tako me vsak poraz ali neuspeh zelo prizadene. S tem sem že povedal osnovno misel, da si brez istočasnega in koordiniranega razvoja telesne in duhovne kulture ne moremo predstavljati socialističnega humanega človeka. Zato zamerim nekaterim kulturnim delavcem, ki so preveč zaverovani izključno v duhovno kulturo, kot nekaterim športnim delavcem, ki jim je telesna kultura nekaj zveličavnega. Kajti samo izobražen, vzgojen in kultiviran občan bo sprejel telesno kulturo kot nujno za njegovo zdravje in uspešno delo na katerem koli delovnem področju. Menim, da je jeseniška športna politika preveč samo športna in premalo kulturna. S tem hočem reči, da imamo na Jesenicah čudovite športnike v tehnično športnem smislu, manjka pa jim borbenosti za ugled naše občine in države.«

STEFAN RODI, predsednik Občinskega sindikalnega sveta:

»Prva težava se pojavi že pri delitvi sredstev. Več dobi tisti, ki ima boljše zveze. Zato naj bi določene panoge gojili kot vrhunski šport. Seveda pa pri tem ne smemo pozabiti na vse ostale, ki jih je treba podpirati in jim omogočiti nemoten razvoj. V pri-

hodnje bomo morali biti pri delitvi sredstev bolj elastični. Popularizirati moramo tiste športne panoge, ki imajo geografsko najboljše pogoje, to je seveda smučanje in hokej. V primeru, da neka športna panoga hitro kvalitetno napreduje, pa jo je treba finančno in moralno podpreti. Šport bomo pač morali krojiti po denarju. Da pa bi ta problem čim lažje premostili, je treba v prihodnje urediti sistem financiranja. V vseh delovnih organizacijah bi morali ustanoviti poseben sklad in zbrani denar enotno in pošteno deliti. Poseben problem pa je rekreacija delovnega človeka, ki bi ji moral sindikat posvetiti več pozornosti in prevzeti vso pobudo v svoje roke. Žal teh problemov ne more reševati občina. Tudi delovne organizacije vsekakor posvečajo premalo pozornosti rekreaciji njihovih delavcev. V prihodnje bomo morali urediti tudi status športnika amaterja in športnika profesionalca. Menim, da nekateri športniki na raznih tekmovanjih dajejo dovolj od sebe, medtem ko drugi ne, čeprav imajo mnogo bonitet. Skratka, ne vračajo tistega, kar jim družba daje. Pripomnil bi še, da Jeseničani o marsikaterem problemu ne govorimo odkrito, pa naj bo to na športnem ali kulturnem področju.«

JOŽE MALEJ, poslovodja P-MARKETA Jesenice:

»Jesenice imajo že dolgoletno športno tradicijo. Pred leti smo sloveli v telovadbi, nogometu, namiznem tenisu. V zadnjih letih pa te panoge

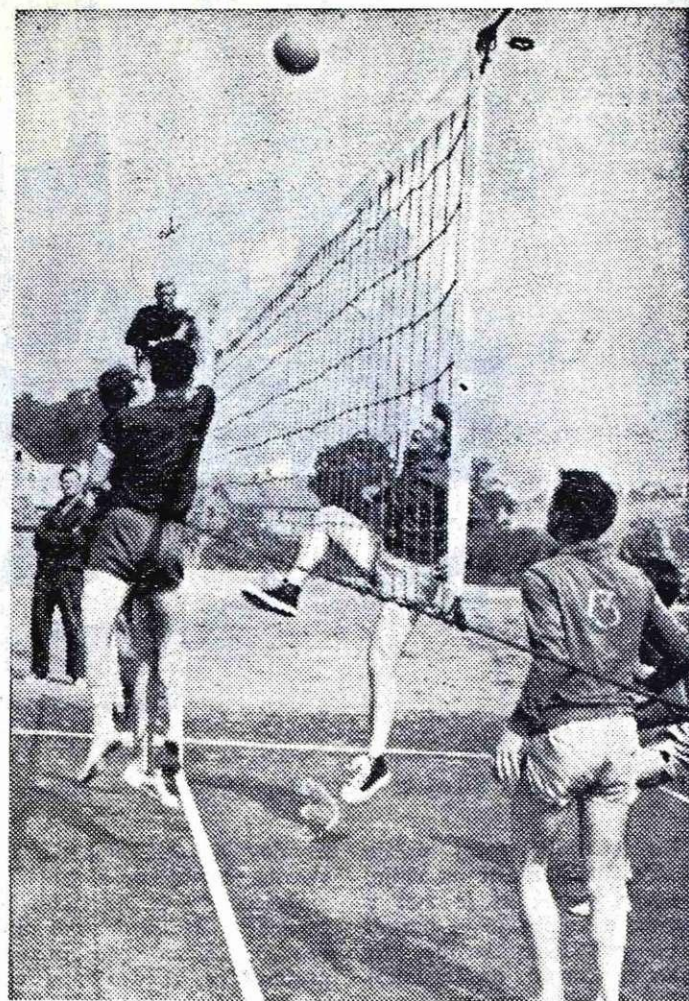
zelo zaostajajo. Porajajo pa se novi športi, ki slovijo že izven naših meja. V prihodnje bomo morali bolj skrbeti za množičnost, saj dobro vemo, da je šport vir zdravja. Nekoliko preveč pozornosti posvečamo vrhunskim športom. Res pa je tudi, da današnja mladina vse preveč misli na zabave in drugo izživljanje ter pri tem pozablja na športna igrišča in telovadnice. Da bi ta problem čimprej rešili, moramo v delo vključiti nekdane aktivne tekmovalce, saj so prav oni tisti, ki bodo znali pritegniti mladino. Škoda, da smo zamudili priložnost, da bi pokrili kulturno športni objekt pod Mežakljo, ki bi lahko služil tudi v komercialne namene. Škoda, da na Jesenicah ne moremo ponovno vzgojiti nogometnega moštva, ki bi dostojno zastopalo naše barve, vsaj tako kot pred leti.«

MIRKO GASAR, orodjar-graver v mehanični delavnici:

»Na Jesenicah bi bil šport lahko povsem drugačen, če bi odgovorni funkcionarji posvetili več pozornosti mladini. Žal pa je ravno obratno. Večkrat lahko opazimo, da so prav funkcionarji tisti, ki zavajajo športnike tekmovalce. Nič ni novega, če vidimo pozno ponoči v lokalni, dan pred odločilnim srečanjem, skupaj v družbi funkcionarja in tekmovalca. Velika napaka vrhunskih športnikov je domisljavnost. Nekateri so tako ponosni na svoje rezultate in uspehe, da v siju teh ne morejo več napredovati. Vse preveč zatiramo domače trenerje. Prepričan sem, da domači trener prav toliko velja kot tuj. V prihodnje bi jim lahko več zaupali in s tem prihranili mnogo denarja. Edina rešitev za napredek športa na Jesenicah je vzgoja mladih, ne nadutih kadrov, ki bodo kmalu morali zamenjati sedanjo generacijo, ki je vse prej kot športniki.«

ALMA JERAM, uslužbenka prodajnega oddelka:

»Predvsem ima jeseniški šport vse možnosti za čim večji razvoj vseh panog, ki so vključene v matičnem društvu. V zadnjem času se pojavlja kriza v klubih, kjer primanjkuje delovnih funkcionarjev. Želeti bi bilo, da bi v vrste funkcionarjev vključili tudi več mladih ljudi, posebno iz vrst športnikov. Ki so prenehali tekrovati. Mlajši jeseniški športniki se premalo zavedajo, da skrbijo za njihov razvoj predvsem amaterji funkcionarji in da so včasih prav nešportno razpoloženi proti njim, čeprav za te tekmovalce žrtvujejo ves prosti čas. Vsekakor bi bili potrebni čim tesnejši stiki s srednjimi in osnovnimi šolami na Jesenicah, kakor tudi z mladino iz železarne in jo vključevati v vrste aktivnih športnikov.«

Poseben problem v športu predstavlja rekreacija delovnih ljudi

Po mojem mnenju ima šport na Jesenicah vse možnosti za množični in kvalitetni razvoj, saj predvsem železarna nudi levji delež prav za to.

Razvoj jeseniškega športa bo v bodoče poleg entuziasma vezan na finančna sredstva sredstva, v nasprotnem primeru ne bomo dosegli zaželenih uspehov. Športniki sami pa bi se morali zavedati, da družba daje velika finančna sredstva, zato bi moralo biti tudi večji idealisti in bolj disciplinirani.

O športnikih še to, da kdor zastopa naše mesto, ne sme biti samo vrhunski športnik, ampak mora s svojim obnašanjem dajati vzgled vsem, posebno našim najmlajšim, bodočim športnikom in gledalcem.

Na Jesenicah je na primer hokej šport št. 1. Če želimo omenjenemu športu še večji razvoj in napredek, bo predvsem treba zgraditi streho nad drsališčem, za kar naj bi po svoji moči prispevali delež tudi občani. Predvsem pa menim, da bi bilo potrebno zgraditi športni park, ker le tako bo zagotovljeno nemoteno delo našim športnikom.

Ce že pišemo o jeseniškem športu in športnikih, ne morem, da ne bi omenila jeseniške publike. Del publike s svojim nepristranskim in kulturnim vzpodbujanjem daje

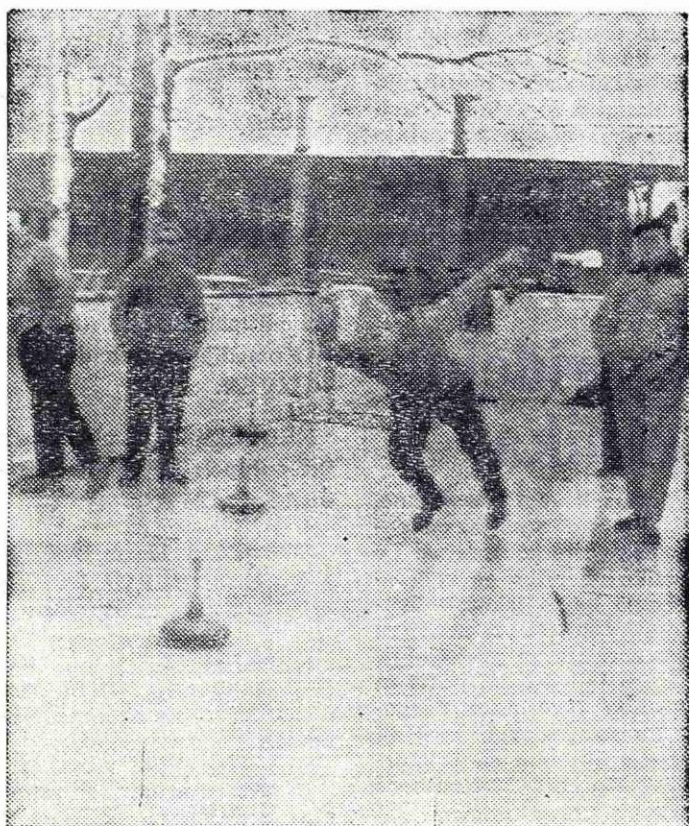
športnikom moralno podporo. Imamo pa tudi gledalce, ki se ne znajo obvladati in s svojim obnašanjem kvarijo ugled Jesenic in jeseniške športne javnosti.

Končno želim, da bi naše Jesenice v športu nenehno napredovale in s tem zadovoljevale številno športno občinstvo na Jesenicah, kakor tudi izven našega mesta. Predvsem pa želim športnikom, ki zastopajo našo domovino izven meja, še mnogo športnih uspehov, še več športnega duha in moralne zavesti, jeseniškim klubom pa vsesplošni športni napredek.«

VASO GASAR, dijak 4. letnika jeseniške gimnazije

»Ker je vprašanje zelo široko zastavljeno in ker tudi nisem prav dobro seznanjen z delom v posameznih klubih in društvih, ne bom vedel kaj dosti povedati. Povem vam lahko samo moje lastno mišljenje in mnenje.

Jesenice sicer niso veliko mesto, pa so vendar dale nekaj odličnih športnikov. Pri tem ne smem pozabiti omeniti državnih prvakov v hokeju na ledu in odličnih alpskih smučarjev. Presenečajo tudi odbojkarji in košarkarji. Vsi ti nastopajo z večjim ali manjšim uspehom v I. slovenski ligi. Toda letos sem (nadaljevanje na 21. strani)

Kegljanje na ledu ima na Jesenicah precej vnetih pristašev in se ponuja z lepimi uspehi

Fotografska razstava

V soboto, 26. novembra, bodo v dvorani gimnazije na Jesenicah ob 18. uri odprli tretjo republiško razstavo mladinske fotografije »MLADINA FOTOGRAFIRA 1966«. Vsi prijatelji so na otvoritev vljudno vabljeni.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino »RADIO«

26. in 27. novembra jugosl. italij. barvni film MARCO POLO, ob 17. in 19. uri.
28. novembra angleški VV film KRIK STRAHU, ob 17. in 18. uri

29. in 30. novembra nemški film SERENGETI NE SME UMRETI, ob 17. in 19. uri

1. decembra ameriški barv. film DVOBOJ NA SONCU, ob 17. in 19. uri

2. decembra italijanski film MOZJE NA KONGRESU, ob 17. in 19. uri

3. in 4. decembra ameriški barvni CS film ZA LJUBEZEN ALI DENAR, ob 17. in 19. uri

5. decembra ameriški barv. ni VV film ENOOKI JACK, ob 17. in 19. uri

6. in 7. decembra nemški film KRONIKA UMORA, ob 17. in 19. uri

8. decembra italijanski barvni CS film MARATONSKA BITKA, ob 17. in 19. uri
9. decembra sovjetski barv. film KROTITELJICA TIGROV, ob 17. in 19. uri

10. decembra jugosl. italij. barvni film POKOLJ V CRNEM GOZDU, ob 17. in 19. uri

Kino »PLAVŽ«

26. in 27. novembra jemški film SERENGETI NE SME UMRETI, ob 18. in 20. uri

28. in 29. novembra jugosl. italij. barvni film MARCO POLO, ob 18. in 20. uri

30. novembra amer. barvni film DVOBOJ NA SONCU, ob 18. in 20. uri

1. in 2. decembra španski barvni film PRODAJALKA VIJOLIC, ob 18. in 20. uri

3. in 4. decembra nemški film KRONIKA UMORA, ob 18. in 20. uri

5. in 6. decembra ameriški barvni CS film ZA LJUBEZEN ALI DENAR, ob 18. 20. uri

7. decembra italijanski barv. CS film MARATONSKA BITKA, ob 18. in 20. uri

8. in 9. decembra italijanski film MOZJE NA KONGRESU, ob 18. in 20. uri

10. decembra italij. sovjetski film KORAKAJ ALI UMRI, ob 17.30 in 20. uri

Kino ŽIROVNICA

26. novembra mehiški film

ZAHVALA

Vsem, ki so me v noči s 4. na 5. november rešili iz mrzlih valov Save, se iskreno zahvaljujem. Posebna zahvala tov. Bahunu, ki je pri tem tvegati tudi svoje življenje. Zahvaljujem pa se tudi prebivalcem iz Piškovice, uslužbencem elektrarne v Zasipu, milici z Bleda in reševalcem z Jesenic ter Bleda. Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala, saj ste me rešili iz objema smrti.

Ludvik Zupan
Zasip 104

POD NEBOM MEHIKE

27. novembra amer. barvni NEDELJA V NEW YORKU.

29. novembra italij. barvni CS film MASCEVALEC DRAKUT

30. novembra jugosl. ital. barvni film MARCO POLO

3. decembra nemški film SERENGETI NE SME UMRETI

4. decembra španski barv. film PRODAJALKA VIJOLIC

7. decembra ameriški barv. CS film ZA LJUBEZEN ALI DENAR

10. decembra nemški film KRONIKA UMORA

Kino DOVJE

26. novembra amer. barvni film NEDELJA V NEW YORKU

27. novembra mehiški film POD NEBOM MEHIKE

30. novembra italijanski barvni CS film MASCEVALEC DRAKUT

1. decembra jugosl. italij. barvni film MARCO POLO

3. decembra španski barv. film PRODAJALKA VIJOLIC

4. decembra nemški film SERENGETI NE SME UMRETI

8. decembra ameriški barvni CS film ZA LJUBEZEN ALI DENAR

10. decembra italijanski film MOZJE NA KONGRESU

Kino KOROŠKA BELA

26. novembra ameriški barvni CS film LJUBEZEN V LAS WEGASU

27. novembra ameriški barvni film MAJOR DUNDEE

28. novembra nemški film SERENGETI NE SME UMRETI

3. decembra italijanski film MOZJE NA KONGRESU

4. decembra jugosl. italij. barvni CS film MARCO POLO

5. decembra nemški film KRONIKA UMORA

10. decembra sovjetski barvni film KROTITELJICA TIGROV

Kino KRANJSKA GORA

26. novembra amer. barvni film MAJOR DUNDEE

27. novembra amer. barvni CS film LJUBEZEN V LAS WEGASU

1. decembra nemški film SERENGETI NE SME UMRETI

2. in 3. decembra jugoslov. italij. barvni film MARCO POLO

4. decembra italijanski film MOZJE NA KONGRESU

8. decembra nemški film KRONIKA UMORA

9. in 10. decembra ameriški barvni CS film ZA LJUBEZEN ALI DENAR

Rešitev križanke iz prejšnje številke

Vod.: 1. valeta, 7. obolist, 9. kasta, 10. I(vo) M(inatti), 12. skrb, 13. trot, 15. Al, 16. velik, —e, 18. enakost, 20. Avarka.

HOKEJ NA LEDU

Jeseničani izločeni

V tekmovanju za evropski pokal so se Jeseničani pomerili v prvem kolu z ekipo Cortina Rex, italijanskim prvakom. Izmed štirih srečanj so le eno odločili v svojo korist, trikrat pa izgubili in tako izpadli iz nadaljnega tekmovanja. Taka bilanca je vzbudila žolčne komentarje, posebno pri vseh tistih, ki so gledali vse štiri tekme. Prav gotovo pa tega poraza ne gre jemati tako tragično. Trdimo lahko, da so tega krivi igralci sami, precej pa sta pripomogla tudi slaba avstrijska sodnika Moser in Valentin. Italijani igrajo zelo oster hokej, ki večkrat preide v grobost. To sta jim sodnika dopuščala, medtem ko so morali domačini na kazensko

klop tudi za prekrške, ki jih niso zakrivali. Če sta sodnika morala izključiti igralca gostov, sta najpogosteje izključila tudi Jeseničana. V vseh štirih srečanjih sta izrekla rekordno število kazni in s pristranskim ter neobjektivnim sojenjem dokazala, da nista dorasla taki nalogi.

Jeseničani so igrali v teh srečanjih zelo nepovezano in neborbeno, razen v srečanju, ki so ga odločili v svojo korist. V moštvo se očitno poznajo tri generacije, ki igrajo vsaka svoj hokej. Napadalci premalo pomagajo branilcem, sploh pa je branilska vrsta povsem odpovedala. Razen vratarja Korantarja, ki je svojo nalogo dobro opravil, je vse moštvo v trenutni krizi. Nezadovoljstvo pa je v jeseniške vrste vnesel tudi

vratar Gale, ki je tik pred prvim srečanjem odpovedal in ni hotel braniti, čeprav bi lahko. Velika napaka naših napadalcev je, da ne znajo streljati na gol. Odlično pripravijo akcijo, nikogar pa ni, ki bi energično potisnil pack v mrežo. Dobri poznavalci hokeja menijo, da Jeseničanom manjka trenutne eksplozivnosti. Ko igralec dobi ploščico, preteče nekaj sekund, preden oddra proti nasprotnikovim vratom. Jasno je, da v tem času nasprotnik organizira obrambo in da je bil ves trud napadalcev potem zastoj.

Prav gotovo so to napake, ki jih bodo Jeseničani kmalu odpravili in bomo v prihodnje gledali mnogo lepši hokej.

P. K.

Beko na Jesenicah

Nekdanje prostore Gorenjske oblačilnice pri Balohu je podjetje Beograjska konfekcija ali BEKO preuredilo v novo trgovino konfekcije. Novo trgovino bodo odprli s 1. decembrom in bo imela na zalogi veliko izbiro otroške, ženske in moške konfekcije. S tem se bo na Jesenicah povečala izbira, kar bo prav gotovo doprineslo tudi k večji konkurenci med posameznimi proizvajalci konfekcije. Upamo, da odslej Jeseničani ne bodo, vsaj ne v takem številu kot sedaj, hodili nakupovat to blago v Kranj ali celo v Ljubljano. Torej naj bi to pomenilo tudi večji dohodek za občinski proračun, oziroma manjši odliv denarja z Jesenic.

0 delu klubov OZN

V nedeljo 20. novembra je bil v Kranjski gori prvi zvezni seminar organizacije klubov OZN Jugoslavije. Seminar je trajal dva dni. Predsednik republiškega centra OZN je povedal nekaj misli o seminarju v Kranjski gori.

»Na zveznem seminarju smo obravnavali študijska in organizacijska vprašanja klubov OZN v Jugoslaviji. Republiški center je s svojimi koreferenti skušal posredovati izkušnje pri dosedanjem razvoju organizacije v obliki metodoloških, študijskih načinov dela, usmerjene na določene razmere v posameznih vrstah klubov, članom ostalih klubov v republiki, ki jih bodo uporabljali pri svojem delu.

Na plenumu, ki je bil tudi v nedeljo, smo razpravljali o delu klubov in centrov ter o stikih centrov s posameznimi klubi, kakor tudi o mentorjih, finančnem vprašanju centrov in še o drugih perečih problemih.

Skupščina zveznega centra je bila prva v dosedanjem razvoju. Sprejet je bil statut, tako da je skupščina dobila tudi pravni značaj. Na skupščini so sprejeli izjavo oziroma deklaracijo vseh udeležencev seminarja, ki protestirajo proti ameriški agresiji v Vietnamu. Omenjena deklaracija pomeni tudi podporo progresivnim silam in s tem tudi naši deželi za pomoč vietnamskemu ljudstvu ter za njegovo nacionalno neodvisnost.

Vasilij

Uporabniki cest

Prejšnji teden je padel prvi sneg in za voznike motornih vozil se je začelo obdobje skrbi in nevšečnosti. Kaj lahko naredi na cesti sneg vidimo iz tega, da je bilo v četrtek, 17. novembra, to je na dan, ko je prvič snežilo, do 10. ure dopoldan v naši občini kar šest prometnih nesreč! Dve sta bili na Jesenicah, dve Podkočno, ena v Kranjski gori in ena v Žirovnici. Škode je za več kot 3 milijone S dinarjev.

Vsem nesrečam je botroval sneg, vozniki pa tudi niso dovolj upoštevali spremenjenih pogojev na cesti, nekaj pa je mogoče pripisati tudi neizkušenosti voznikov v vožnji po snegu, saj je za tri voznike bila to ena prvih voženj v snegu.

Šest nesreč zaradi nekaj centimetrov snega je vse-kakor preveč.

Kaj šele bo, ko bo snega več ali ko bo na cestah poledica?

Kot smo že poročali v prejšnji številki, organizira občinska komisija za vzgojo in varnost v prometu predavanja o prometu za voznike motornih vozil. Prva predavanja so že bila v Ratečah, Podkorenu, Martuljku in v Mojstrani. V začetku decembra pa bo takšno predavanje na Jesenicah in poleg tega še posebno predavanje za vse poklicne voznike.

S. H.

Ukradeno kolo

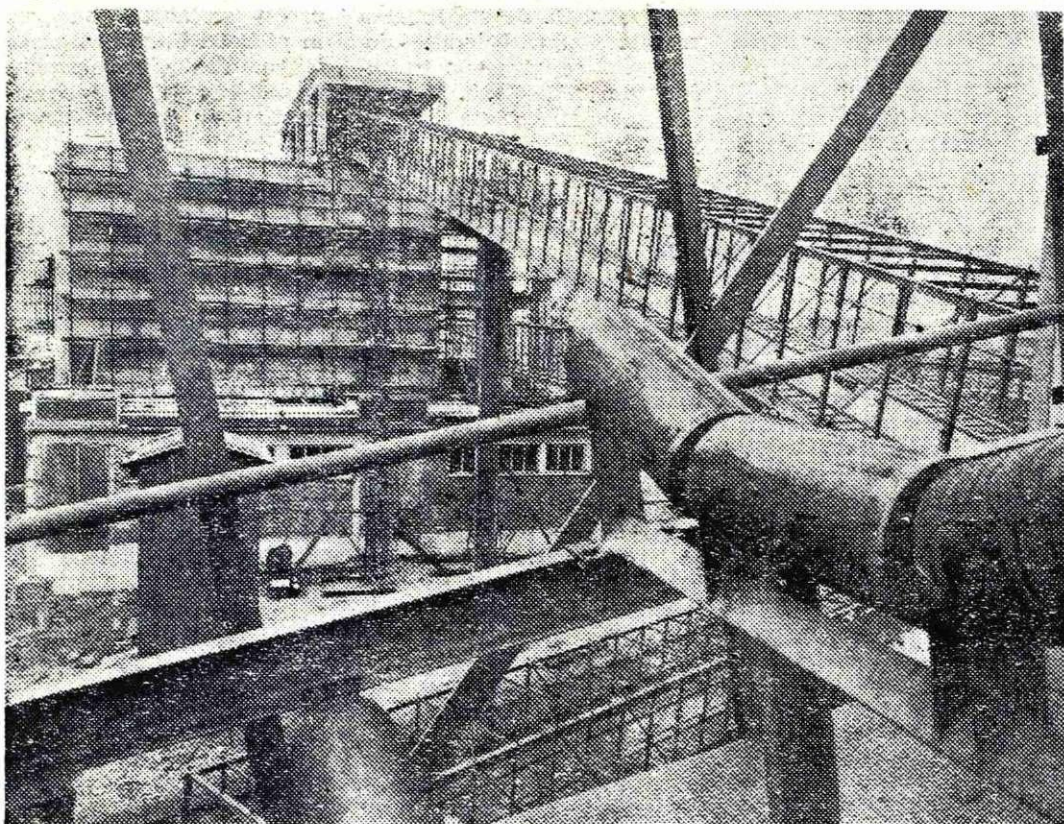
Pred gostilno pri Čebularju na Javorniku so neznanci v zadnjem času ukradli že tri dvokolesa. Zadnje, žensko kolo Rog zeleno sive barve, je bilo ukradeno v soboto, 22. oktobra, zvečer kmalu po 22. uri. Do sedaj tudi milica ni mogla najti nobene sledi za ukradenim kolesom. Lastnik tega kolesa Angel Kusterle iz sive livarne je pripravljen vsakogar, ki bi o kolesu kaj vedel oziroma, mu kolo vrnil, nagraditi.

ZAHVALA

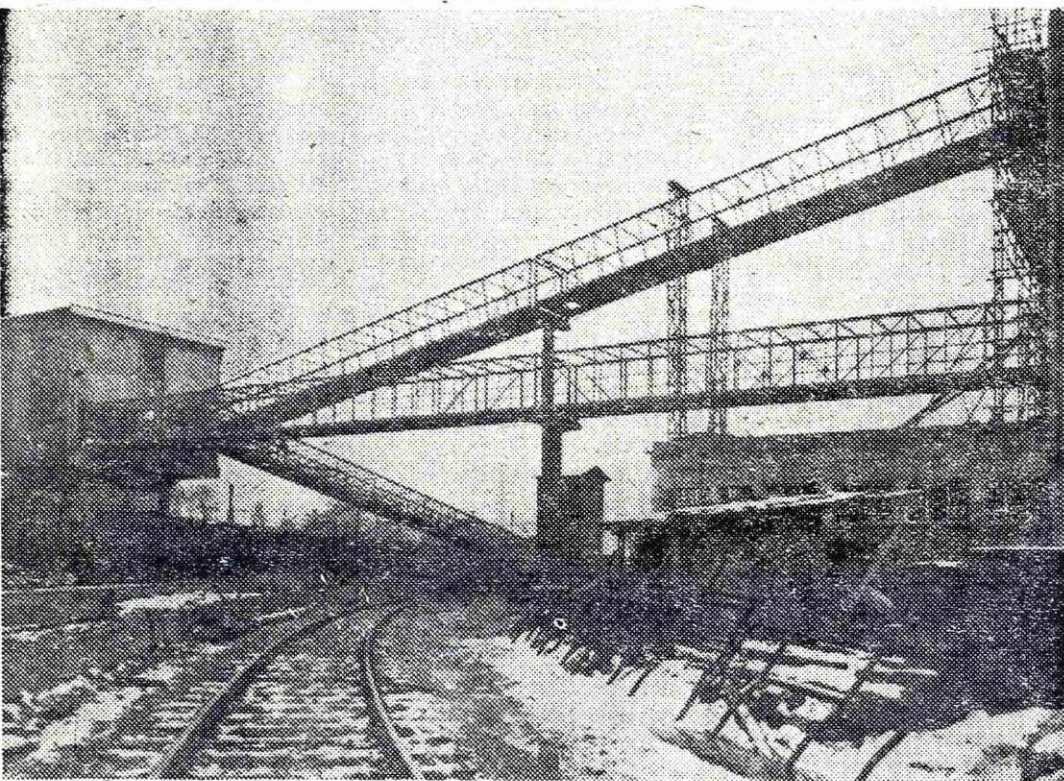
Sindikalnemu odboru varnostne službe se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Alija Keserovič
varnostna služba

Vedno več je jeklenih mostov, ki povezujejo med seboj posamezne objekte nove aglomeracije. Se malo in stekli bodo transportni trakovi, naloženi s koksom ali rudo in spet bo manj težkega fizičnega dela, ki je sedaj potrebno posebno za razkladanje koksa

»Mladina fotografira 1966«

Osrednja letošnja mladinska fotoamaterska razstava bo urejena za dan republike v telovadnici jeseniške gimnazije. Organizacijo te razstave je prevzela prizadevna fotoamaterska skupina »Janez Puhar« na jeseniški gimnaziji. Letošnja razstava, ki bo odprta od 26. novembra do 4. decembra, bo posvečena 25-letnici vstaje naših narodov, 20-letnici prizadevnega in uspešnega dela organizacij ljudske tehnike, obenem pa bodo mladi fotografi počastili tudi 125-letnico fotografira-

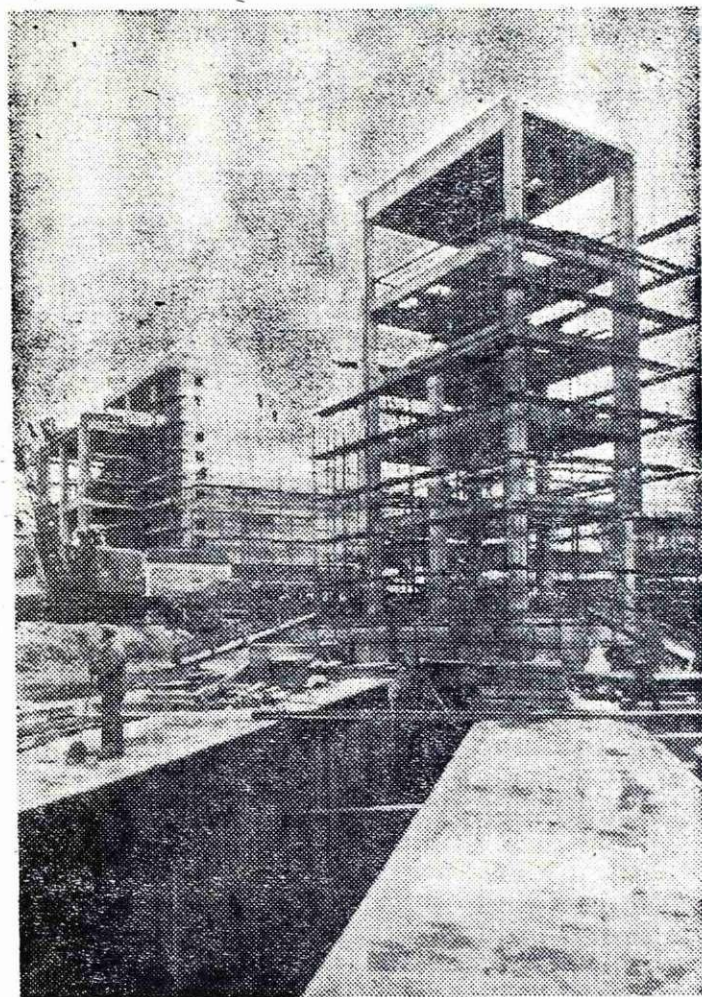
nja na steklo, epohalnega odkritja našega rojaka Janeza Puharja.

Zirija, sestavljena iz priznanih strokovnjakov je prejela v oceno 348 del 79 avtorjev iz mladinskih fotokrožkov in klubov iz vse Slovenije. Dela so najprej razdelili v dva starostna razreda. V skupini A — za fotoamaterje od 15. do 19. leta starosti je dobila zlato plaketo Metka Simončič iz Ljubljane, srebrno Alenka Smasek, prav tako iz Ljubljane, tretji pa je

bil Radivoj Klincov iz Celja. Za kolekcijo štirih fotografij je prejel nagrado Tadej Dolenc iz Trziča.

V skupini B je zlato Puharjevo plaketo prejel Tine Križnar iz Kranja, ki je dobil nagrado tudi za kolekcijo štirih posnetkov. Na drugem mestu je Edvard Kirbus iz Ljubljane, tretji pa Tomaž Frelj prav tako iz Ljubljane. Na razstavi na Jesenicah bo razstavljenih 90 najboljših ocenjenih del in avtorjev.

U. Z.

Birokracija in monopol

Čeprav je osnovna naloga dopisnika, da pokaže oziroma opozori na napake in probleme, ki se pojavljajo iz dneva v dan v našem družbenem — političnem in gospodarskem življenju, bom dal odgovor na članka »Besedi birokratizem in monopol pomenita hudo obtožbo« in »Priznavalnine borcev NOV«.

Vsebinsko zadnjega odstavka mojega dopisa ne mislim popravljati, ker sem trdno prepričan, da je vsako odločanje za vrati v ozkem krogu ljudi birokratsko, pa čeprav je še tako pošteno in pravilno, če pri tem ne sodelujejo široke ljudske množice. Na krilatice, ki mrgolijo v

obeh člankih, nimam namena odgovarjati, ker nimajo nobene zveze z mojim člankom. Morda bodo reagirale krajevne organizacije ZZB NOV v jeseniški občini, ker jim očitajo nedelajnost. Najbrž bodo prispevale tudi organizacije ZB iz cele Slovenije svoj prispevek k temu problemu.

Le moja trditev, da je to stališče občinskega odbora ZZB NOV, ni pravilna, pa čeprav mi je izvirne misli posredoval predsednik tega odbora.

Dopisniku članka »Priznavalnine borcev NOV« pa dam vse priznanje za predzadnji in zadnji odstavek, s katerima je podprl moje osnovne misli v napadenem članku.

Karel Zorko

ZAHVALA

Ob prezgodnji izgubi moža, očeta, dedka in brata

FRANCA MORETA

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih urah stali ob strani. Topla zahvala vsem sosedom in prijateljem za izkazano pomoč, darovalcem vencev in cvetja, lastnikom avtomobilov, jeseniški godbi in vsem, ki so se od pokojnika poslovili in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena Terezija, sin Rajko, hči Fani z družino, brat in sestre ter ostalo sorodstvo.

ŽELEZAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Železarja, Železarna Jesenice, Tel. int. 758 in 394 — Tisk CP »Gorenjski tisk«